

ጅማ ዩኒቨርሲቲ

የድህረ-ምረቃ ትምህርት ክፍል

**የኢትዮጵያ ቋንቋና ስነ-ፅሁፍ አማርኛ ትምህርት ክፍል የድህረ-ምረቃ
መርሀ-ግብር**

**በቤንቸኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት
ያላቸው አመለካከትና የውጤት ተዛምዶ**

በ

ንጋቱ ፀጋዬ

ነሐሴ, 2016 ዓ.ም

ጅማ ኢትዮጵያ

በቤንቸኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ያላቸው
አመለካከትና የውጤት ተዛምዶ

በ

ንጋቱ ፀጋዬ

ዋና አማካሪ፡- ጥበቡ ሽቴ ዶ/ር

ረዳት አማካሪ፡- ለማን ንጋቱ ዶ/ር

ጅማ ዩኒቨርሲቲ

የድህረ-ምረቃ ትምህርት ክፍል

በኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ-ፅሁፍ አማርኛ ትምህርት ክፍል የድህረ-ምረቃ
መርሐ-ግብር ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያነት የቀረበ ጥናታዊ ጽሑፍ

ነሐሴ, 2016 ዓ.ም

ጅማ ኢትዮጵያ

ምስጋና

ከሁሉ አስቀድሜ ሁሉንም አሻግሮ ከዚህ ላይረሰኝ ልዑል እግዝአብሄር የከበረ ምስጋናየን አቀርባለሁ። ቀጥሎ ጥናቱ ተጀምሮ እስክጠናቀቅ በረቂቁ እርማትም ሆነ በማስተካከያ አሰጣጥ ጠቃሚ ምክሮችንና ገምቢ አስተያየቶችን በመስጠት የዳበረ ሙያዊ ድጋፋቸው ያልተለየኝ አማካሪዎቼን ዶ/ር ጥበቡ ሽቴ እና ዶ/ር ለማ ንጋቱን ከልቤ አመሰግናለሁ። በመረጃ አሰባሰብ ሂደት የሙከራ ጥናቱ በተካሄደባቸው የግዝመሬትና የሸኮ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የጥናቱን ዓላማ ከተጠኚ ተማሪዎች በማስተዋወቅና መረጃ በማስሞላት አስፈላጊውን ትብብር ሁሉ ላይረጉልኝ መምህር አንተነህ አደም እና መምህር ሙሉገታ ገዝሃኝ ልባዊ ምስጋናዬን አቀርባለሁ። በመቀጠል የተሰበሰበውን መረጃ በኮምፕዩተር(ኮድ ሽት) በመጫን በ(SPSS) ስራ የተባበሩ መምህር ታክለ ንብረቱ እና የጥናቱ ተሳታፊ ተማሪዎች በጣም ላመሰግን እወዳለሁ።

በመጨረሻም የመማር ፍላጎቴን ተረድተዋል በሞራል ድጋፍ ያለተለየኝኝ ወዲህ ባለበቴ መሰረት መንገሻ እንድሁም በሃሳብና በጸሎት ከእኔ ጋር ለነበሩ እናቴ ብዙነሽ መገኖ እና ለልጄ ትዚታ ንጋቱ ምስጋናዬን አቀርባለሁ

አጠቃሎ

የዚህ ጥናት ዋና ትኩረት በቤንች ቋንቋ አፈ-ፈት ተማሪዎች አማርኛን በሁለት ቋንቋነት ለመማር ያላቸውን አመለካከት እና የትምህርት ውጤት ተዛምዶን መፈተሽ ነው።

ጥናቱ የተካሄደው በቤንች ሸኮ ዞን በሸኮ ወረዳ በሸኮ በግዝ መሬት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ2015ዓ.ም. በመማር ላይ የሚገኙ 230 የ10ኛ ክፍል ተማሪዎችን ነው። በእድል ሰጪ የናሙና አመራራዊ ዘዴ ከተመረጡት ተማሪዎች በጽሑፍ መጠይቅ የጥናቱ መረጃዎች ተሰብስበዋል። በገላጭ ስታሲስቲክስ ተተንትኖ የተብራራ ሲሆን በመረጃው ትንተና መሰረት ለተማሪዎቹ አማርኛን በሁለተኛ ቋንቋነት ሲማሩ ያላቸው አመለካካትና በቋንቋው ትምህርት መካካል የጎላ ተዛምዶ አልታየም። ይሁን እንጂ በሁለተኛ ቋንቋነት አማርኛን የመማር አመለካካት በትምህርት ቤትና በቤት መካከል የውጤተኛው መካካል ያለውን ልዩነት አሳይቷል። ከጥናቱ ውጤት በመነሳት ሁለተኛ ቋንቋ የሚያስተምሩ መምራን ትምህርቱን ሲያቀርቡ የተማሪዎችን ፍላጎትና ስሜት በሚያነሳሳ መልኩ በይቀርቡ ተማሪዎቹ ምን ዓይነት ማበረታቻ ቢደረግላቸው ውጤታማ እንደሚሆኑ አስቀድሞ በማወቅ የተማሪዎቹን አመለካካት አዎንታዊ ለማድረግ የሚረዱ ተግባራትን ቢያከናውኑ እና ይህንን መሰረት ያደረገ ድጋፍና ክትትል ቢያደርጉ የተማሪዎቹ የሁለተኛ ቋንቋ ትምህርት (የአማርኛ ቋንቋ) አመለካካታቸው አዎንታዊ ሲሆን ይችላል የሚሉ የመፍትሄ ሃሳቦች ተጠቁመዋል።

ጅማ ዩኒቨርሲቲ ሶሻል

ሳይንስ እና ሂማኒቲስ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች እና ስነ-ፅሁፍ አማርኛ ትምህርት ክፍል ድህረ ምረቃ መረሀ ግብር

በቤንች ሸኮ ዞን በሸኮ ወረዳ የቤንች ተማሪዎች ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ያላቸው አመለካከት እና የውጤት ተዛምዶ

የፈተና ቦርድ አባላት ስም	ፊርማ	ቀን
አማካሪ ስም -----	-----	-----
የውስጥ ፈታኝ ስም _____	_____	_____
የውጭ ፈታኝ _____	_____	_____

የጥናቱ ማረጋገጫ

እኔ ከዚህ በታች የፈረምኩ ይህ በአማርኛ ቋንቋ ማስተማር የሁለተኛ ዲግሪ ለማግኘት ከሚስፈልጉ ግዴታዎች ክፍሉን ለማሟላት የቀረበ ጥናት የራስ የጥናት ውጤት የሆነ ፣ከዚህ ቀደም በ የትኛውም ዩኒቨርሲቲ ለመመረቂያ ፅሁፍነት ያልቀረበ ፣በጥናቱ ውስጥ የተካተቱ ምንጮች ሁሉ በተገቢው መንገድ እውቅና ተሰጥቷቸው የቀረቡ ስለመሆናቸው አረጋግጣለሁ፡

ነሀሴ 2016 ዓ.ም

ጅማ ኢትዮጵያ

ማዕጫ

ርዕስ	ገጽ
ምስጋና.....	i
አጠቃሎ.....	ii
ምዕራፍ አንድ.....	1
1.1 የጥናቱ ዳራ.....	1
1.2 የጥናቱ አነሣሽ ምክንያት.....	2
1.3 መሪ ጥያቄዎች.....	2
1.4 የጥናቱ ዓላማ.....	3
1.4.1 የጥናቱ ዋና አላማ.....	3
1.4.2 የዚህ ጥናት ዝርዝር ዓላማዎች:-.....	3
1.5 የጥናቱ ጠቀሜታ.....	3
1.6 የጥናቱ ወሰን.....	4
ምዕራፍ ሁለት.....	6
ክለሳ ድርሳን.....	6
2.1. የአማርኛ ቋንቋ.....	6
2.1.1. የአማርኛ ዕድገት.....	6
2.1.2. የአማርኛ ተናጋሪዎች.....	7
2.1.3. አማርኛ በትምህርት ቤት.....	8
2.1.4. አማርኛ አሁን ያለበት ሁኔታ.....	8
2.2. ፖለቲካዊ ገጽታዎች በአማርኛ ቋንቋ ላይ.....	9
2.3. የተማሪው አዎንታዊና አሉታዊ አመለካከት አፈጣጠር.....	13
2.4.1. የእኩዮች /Preers/ ተጽዕኖ.....	15
2.4.2. መምህራን በተማሪው ቋንቋ አቀባበል የሚኖራቸው ሚና.....	15
2.4.3. መማሪያ መጻሕፍት በተማሪው አመለካከት ላይ የሚኖራቸው ሚና.....	17
2.4.4. ትምህርት ቤቶች፣ የመማሪያ ክፍሎች፣ ድጋፍ ሰጪ ነገሮችና ዘዴዎች.....	19
ምዕራፍ ሶስት.....	23
3. የጥናቱ ዘዴ.....	23
3.1. የናሙናዎች አመራረጥ ስልት.....	23
3.1.1 በጥናቱ የተካተቱ ትምህርት ቤቶች.....	23

3.1.2	በጥናቱ የተካተቱ ተማሪዎች	23
3.1.3.	በጥናቱ የተካተቱ መምህራን	24
3.3.1	የጽሁፍ መጠይቅ	25
3.3.2	ቃለ መጠይቅ	26
3.3.3	ምልከታ	26
3.4	የመረጃ መተንተኛ ዘዴዎች	27
4.1.	የመላሾች አጠቃላይ ሁኔታ ናሙና	28
4.1.1.	ጾታ	28
4.1.2.	ዕድሜ	28
4.1.3.	የአፍ መፍቻ ቋንቋ	28
4.1.4.	የአባቶችና የእናቶች የትምህርት ደረጃና የስራ ሁኔታ	29
4.2.	የመረጃዎች ስሌታዊ አሰራር	30
4.3.	ከእያንዳንዱ ጥያቄ የተገኘ ምላሽ	32
4.3.1.	የተማሪዎች ግላዊ አመለካከት	32
4.3.2.	በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ገፍቼ ጋዜጠኛና ደራሲ መሆን እፈልጋለሁ።	32
4.3.3	ግድ ሆኖብኝ እንጂ አማርኛን መማር አልፈልግም	33
4.3.3	አብዛኛዎቹ የመማራቸው የአማርኛ ዘርፎች ከፍላጎቴ ጋር ይጣጣማሉ።	34
4.3.4	የአማርኛ ቋንቋ ያስጠላኛል።	34
4.3.5	የአማርኛ ቋንቋ ተናጋሪ ብሔረሰቦችን አከብራለሁ	34
4.3.6	ብዙ ጊዜ የአማርኛ ትምህርት ውጤት ዝቅተኛ ነው	34
4.3.7	ሳነብና ሳዲምጥ ከሌሎች ቋንቋዎች ይልቅ በደንብ የሚገባኝ በአማርኛ ቋንቋ ሲሆን ነው	34
4.3.8	ጓደኞቼ አማርኛ ቋንቋን ይጠላሉ	34
4.3.9	ጓደኞቼ ከሌሎች ቋንቋዎች ይበልጥ አማርኛን በስፋት ይጠቀማሉ	34
4.3.10	ጓደኞቼ የአማርኛ ትምህርት ቀላል ነው እያሉ ይንቃሉ።	35
4.4.	የአማርኛ ቋንቋ መምህር ጠባይ፣ ችሎታና አመለካከት	36
4.4.1.	መምህሩ ተማሪዎች የአማርኛ ቋንቋን ትምህርት እንዲወስዱ ጥረት ያደርጋል	37
4.4.2.	መምህሩ በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ተማሪዎች ገቁ ተሳትፎ እንዲያደርጉ ያግዛል።	37
4.4.3.	መምህሩ የተማሪዎችን ተሳትፎ የሚቀስቅስ ማራኪ አቀራረብ አለው	37
4.4.4.	መምህሩ ተማሪዎችን የሚያንቋሽሽ ቁጡና ተሳዳቢ ነው	37
4.4.5.	መምህሩ የግል ጥረቱን እያከለ የቋንቋ ችሎታዎችን /ማዳመጥ፣ መናገር፣ ማንበብና መጻፍ/ በሚገባ ያለማምዳል።	38

4.4.6. መምህሩ ብዙ ጊዜ ሳይዘጋጁ ክፍል ይገባል	38
4.4.7. መምህሩ ተማሪዎች በፍላጎታቸው መሰረት ተደስተው እንዲማሩ ያማከራቸዋል:	38
4.4.8. መምህሩ ማርክ /ነጥብ/ አሰጣጡ አድሏዊ ነው	38
4.4.9. መምህሩ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት እንዲገፉ ያበረታታቸዋል	38
4.4.10. መምህሩ አማርኛን እንደማይወድና ለደግሙ ሲል ብቻ እንደሚያስተምር ይናገራል	39
4.4.11. መምህሩ የሚሰጠው የክፍልና የቤት ስራዎች ያርማል	39
4.4.12. መምህሩ ተማሪዎች ያልገባቸውን እንዲጠይቁ በቂ ዕድል አይሰጥም	39
4.5 የአማርኛ መማሪያ መፃሕፍት ሁኔታ	39
4.5.1 በትምህርት ቤታችን በቂ የአማርኛ መማሪያ መፃሕፍት አሉ	40
4.5.2 የአስረኛ ክፍል አማርኛ መማሪያ መጽሀፍ የተማሪዎችን ፍላጎት አያንጸባርቅም	40
4.5.3 በአማርኛ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡት ምንባቦች ማራኪ ናቸው	40
4.5.4 የአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ማንበብ ያስጠላኛል	40
4.5.5 በአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ያሉት ምንባቦች በግልጽ ቋንቋ የቀረቡ ናቸው	40
4.5.6 የአማርኛ መማሪያ መጽሀፍ በስዕላዊ መግለጫዎች ስላልታጀበ አይሰበኝም	41
4.5.7 በአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ የቀረቡት መልመጃዎች ጥሩ ናቸው	41
4.5.8 መጽሐፉ የቃላትን ዝርዝር ከነትርጉማቸው የሚያሳይ አባሪ ስለሌለው ብቃት የለውም	41
4.5.9 መጽሐፉ አስተማሪም ባይኖርም ተማሪውን መምራት ይችላል	41
4.5.10 መጽሀፉ የቋንቋን ትምህርት ዓላማዎች አያንጸባርቅም	42
4.5.11 መጽሐፉ የቋንቋ ዘርፎችን ሁሉ አካቶ ያቀርባል	42
4.5.12 መጽሐፉ በምዕራፍና በክፍል ጊዜ ስላልተከፋፈሉ ለአጠቃቀም ምቹ አይደለም	42
4.6 የወላጆች፣ የህብረተሰቡና የእኩዮች አመለካከት	42
4.6.1. ወላጆቹ የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት መርጨ ለከፍተኛ ትምህርት እንድንገፋበት አይፈቅዱም	43
4.6.2. ወላጆቹ ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ያለኝን ዝንባሌ ያበረታታሉ	43
4.6.3. ወላጆቹ በቤት ውስጥ በአማርኛ እንድናገር አይፈልጉም	43
4.6.4 የሰፈራ ሰዎች “አማርኛ ብዙሃን ኢትዮጵያዊያንን ስለሚያገናኝ መማር ጥሩ ነው” እያሉ እንድማር ያበረታቱኛል።	43
4.6.5. የሰፈራ ሰዎች “ከተማሩ አይቀር እንግሊዝኛ አንጂ አማርኛ ወንዝ አያሻግርም” እያሉ በትምህርቱ እንዳልገፉ ተስፋ ያስቆርጡኛል	44
4.6.6. ብዙ ጎረቤቶቹ በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ገፍቼ ጋዜጠኛና ደራሲ እንድሆን ይመከሩኛል	44
4.6.7 የአካባቢ ሰዎች “አማርኛ የጨቋኞች ቋንቋ ነው” እያሉ ይጠሉታል	44

4.6.8	ጓደኞቹ የአማርኛን ባህል ያደንቃሉ.....	44
4.6.9	ጓደኞቹ አማርኛ ቋንቋን ይጠላሉ.....	45
4.6.10.	ጓደኞቹ ከሌሎች ቋንቋዎች ይበልጥ አማርኛን በስፋት ይጠቀማሉ.....	45
4.6.11.	ጓደኞቹ “የአማርኛ ትምህርት ቀላል ነው” እያሉ ይንቃሉ.....	45
4.7.	የትምህርት ቤቶችን መማሪያ ክፍሎችን.....	46
4.7.2.	የአማርኛ ትምህርት ክፍለ ጊዜ በአጉል ሰዓት ላይ ስለሆነ የመማሪያ ክፍሉ ሙቀት ያስጨንቀናል	46
4.7.3.	በአማርኛ ትምህርት ክፍለ ጊዜ የመማሪያ ክፍላችን ስነ ስርዓት በሚገባ ይጠበቃል.....	46
4.7.4.	የክፍላችን ጥቁር ሰሌዳ የተበላሽ ስለሆነ ጽሁፍ አይቀበልም	46
4.7.5.	የአማርኛ መማሪያ ክፍላችን ብርድ በማያስገባ ተስማሚ ቦታ ላይ ይገኛል.....	47
4.7.6.	የአማርኛ ትምህርት በልዩ መረጃ መሳሪያ ቀርቦልን አያውቅም.....	47
4.7.7.	የአማርኛን ትምህርት በተለያዩ ዘዴዎች ስለምንማር ይስበናል.....	47
4.7.8.	የአማርኛ ትምህርት የአቀራረብ ዘዴ ትምህርቱን እንዲጠላ አድርጎኛል.....	47
4.7.9.	ትምህርት ቤታችን ወቅታዊ ጋዜጦችንና መጽሔቶችን ስለሚያቀርብልን ትምህርት እየተበረታታን ነው.....	48
4.7.10.	በትምህርት ቤታችን ቤተ-መጽሐፍት የአማርኛ ቋንቋ መዝገብ-ቃላት ባለመኖራቸው ተቸግረናል.....	48
4.7.11.	በትምህርት ቤታችን ቤተ-መጽሐፍት የአማርኛ ትምህርትን የሚያግዙ በቂ ልቦለድና ልቦለድ ያልሆኑ መጽሐፍት አሉ.....	48
4.7.12.	በትምህርት ቤታችን የአማርኛን ትምህርት የሚያግዙ በቂ ክበባት አልተቋቋመም.....	48
4.8.	የተማሪዎች አስተያየት.....	49
4.9.	የምላሾች ንጽጽር.....	52
4.9.1.	የትምህርት ቤቶች ምላሽ ንጽጽር.....	52
4.9.2.	የወንዶችና የሴቶች ምላሽ ንጽጽር.....	53
4.10.	የተላውጦዎች ተጣምሮ.....	54
4.11	ቃለ መጠይቃዊ መልሶች.....	55
4.12	ከመምህራንና ከተማሪዎች የተገኙ መረጃዎች ንዕስር.....	57
	ምዕራፍ አምስት.....	60
5.	ማጠቃለያ፣ ግኝትና አስተያየት.....	60
	ዋቢ መጻሕፍት.....	66
	አባሪዎች.....	68

ምዕራፍ አንድ

1.1 የጥናቱ ዳራ

ማንኛውም ተማሪ በሚማረው የቋንቋ ትምህርትና በቋንቋውም ላይ ቀና አመለካከት፣ እንዲሁም የመማር ፍላጎት እንዲኖረው ያስፈልጋል፤ (Tigman 2009) Brumfit (2010)፤ እና Dubin (2009)። በቋንቋው ትምህርትና ልምምድ ውስጥ ወሳኝ ነገሮች የመማር ፍላጎትና አዎንታዊ አመለካከት ናቸው ይላሉ። አንድ የቋንቋ ተማሪ አመለካከቱ አሉታዊ ከሆነ ቋንቋውን ከልብ አይማርም። እንዲያውም ከራሱ አለመማር አልፎ ለሌሎች ወደው ለሚማሩትም ተማሪዎች እንቅፋት ሊሆን ይችላል። በአንጻሩ ደግሞ አዎንታዊ አመለካከት ያለው ተማሪ በንቃት ይማራል፤ ጥሩ ውጤትም ይኖረዋል። በመሆኑም የቋንቋ ተማሪዎች ሁሉ ስለሚማሩት ቋንቋና በቋንቋው ትምህርት ላይ አዎንታዊ አመለካከት እንዲኖራቸው ያስፈልጋል። ስለዚህ የተማሪዎችን አመለካከት አሉታዊ ሊያደርጉ የሚችሉት ነገሮች አጥንቶ የመፍትሄ ሀሳብ ማቅረብ አስፈላጊ ነው።

ይህንን በተመለከተ ከላይ የጠቀስናቸው ምሁራን፣ የቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ለማዘጋጀትና ሌሎች ትምህርታዊ ግብዓቶችን ለማደራጀት በቅድሚያ ተማሪዎችና ሌሎች የሚመለከታቸው ሁሉ አመለካከታቸው መጠናት እንዳለበት ያስረዳሉ Ferguson (2010)። ይሁንና የአገራችንን ተጨባጭ ሁኔታ ስንመለከት የተማሪዎች ፍላጎትና አመለካከት ሳይጠና የአማርኛ ቋንቋ መርሀ ትምህርትና መማሪያ መጻሕፍት እስካሁን ድረስ ሲዘጋጅ ቆይቷል። ይህ ደግሞ የቋንቋው ትምህርት የሚፈለገውን አላማ እንዳይመታ እንቅፋት ሊሆን ይችላል።

Mawintford & makey (2009)፣ ትክክለኛ የቋንቋ ኮርስ ለማዘጋጀት በሙሉ የሚመለከታቸውን ሰዎች በግልጽ ማነጋገር ተገቢ እንደሆነ ይጠቅሳል። ይህ ካልሆነ ግን ውጤቱ ጥሩ እንደማይሆን ይናገራሉ። እደገና Fergusin (2010፣5) “በኢትዮጵያና በሌሎችም ቦታዎች ብዙ መረሐ-ግብሮች የሚከሸፉት የተመሰረቱለትን ህዝብ አመለካከት ግምት ውስጥ ስለማያስገቡ ነው” በማለት በኢትዮጵያ የአመለካከት ጥናት ትኩረት እንዳልተደረገላቸው ትምህርቶች (2009) መግቢያ ላይ “የመርሐ ትምህርቱ አዘገጃጀት በጥናት ላይ ያልተመሰረተ መሆኑ ግልጽ ነው” በማለት ያቀረቡ ሀሳብ የፈርጉሰንን ሀሳብ የሚደግፍ ነው። ከላይ እንደተጠቀሰው በአገራችን የአመለካከት ጥናት (Attitude Survey) ከትምህርት መሳሪያዎች ዝግጅት በፊት አለመደረጉ አንደኛው ትልቅ ጉድለት ሲሆን መሳሪያዎች ስራ ላይ ከዋሉ በኋላም ተማሪዎች ስለ

መሳሪያዎቹ ያላቸውን አመለካከት አጥንቶ ማሻሻያዎችን ለማቅረብ አለመሞከሩ ደግሞ ሁለተኛው ጉድለት ነው።

ስለዚህ ይህ ጥናት ለወደፊቱ ያገለግል ዘንድ የተማሪዎችን ፍላጎትና አመለካከት አጥንቶ ጉዳዩ ለሚመለከታቸው ሁሉ ለማቅረብ ያለመ ሲሆን በመምህራን ፤ በተማሪዎችና በትምህርት ቤቶች የሚገኙ መርጃ መሳሪያዎች አንጻር የሚታዩ ክፍተቶችን በጥናት በመለየት አስፈላጊውን የመፍትሔ ሀሳብ የጠቆመ ነው።

1.2 የጥናቱ አነሣሽ ምክንያት

ከላይ ስለጥናቱ መነሻ ሀሳብ ስንገልጽ በአገራችን የተማሪዎች ፍላጎትና አመለካከት ሳይጠና የአማርኛ ቋንቋ መርሐ ትምህርት መማሪያ መጻሕፍት ይዘጋጃሉ ብለናል። የዚህ ጥናት ውጤት ደግሞ፣ የተማሪዎችን ፍላጎትና አመለካከት፣ በአማርኛ ትምህርት ውጤት ላይ የሚታዩትን ችግሮችና ተማሪዎች ከመምህራን የሚጠብቁትን ሁሉ ማንፀባረቅ እስከቻሉ ድረስ የሚመለከታቸው ወገኖች ሊጠቀሙበት ይችላሉ። በመሰረቱ በአንድ አገር ውስጥ የሚደረጉ ጥናቶች በተገቢ ሰዎች እጅ ገብተው በአግባቡ ስራ ላይ መዋል ይኖርባቸዋል። አጥኚው በሚሰራበት ትምህርት ቤት ውስጥ የቤንች ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ላይ የሚያሳዩት፣ በክፍለ ግዜ አለመገኘት፣ መልመጃዎችን አለመስራትና ደካማ የክፍል ውስጥ ተሳትፎ ማድረግ በተደጋጋሚ የሚከሰቱ ድርጊቶች ስለሆኑና Feguson(2010) “በኢትዮጵያና በሌሎችም ቦታዎች ብዙ መረሐ-ግብሮች የሚከሸፉት የተመሰረቱለትን ህዝብ አመለካከት ግምት ውስጥ ስለማያስገቡ ነው” በሚለው ጥናት ውስጥ፣ አጥኚው ከልምድ ካያቸው ጉዳዮች በተጨማሪ በፋርጉሰን የተደረገው ጥናት የአጥኚውን የልምድ እይታ ስለ ሚያጠናክሩ ጥናቱን ለማካሄድ አጥኚው በመነሳሳት ለማጥናት ችሏል።

1.3 መሪ ጥያቄዎች

ይህ ጥናት ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ጥያቄዎች ለመመለስ ያለመ ነው።

- ❖ አማርኛ ቋንቋና የቋንቋው ትምህርት በቤንች ተማሪዎች ዘንድ ያለው ተቀባይነቱ ምን ያህል ነው ?
- ❖ የተማሪው እኩዮች ስለአማርኛና ስለተማሪው የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ፍላጎት ያላቸውን አመለካከትና የውጤት ተዛምዶ ምን ይመስላል ?
- ❖ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በስልጠናቸው፣ በትምህርት አቀራረባቸውና በጠባያቸው ቋንቋውን ለማስተማር የሚገኙበት ሁኔታ ምን ይመስላል ?

- ❖ የአማርኛ መማሪያ መጻሕፍት ከተማሪዎች ፍላጎት አኳያ ምን ያህል ተቀባይነት አለው?
- ❖ ትምህርት ቤቶች፣ መማሪያ ክፍሎች፣ ድጋፍ ሰጪ ነገሮችና የማስተማር ዘዴዎች ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ምቹ ናቸው?

1.4 የጥናቱ ዓላማ

1.4.1 የጥናቱ ዋና አላማ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በግዝ መሬትና በሽኮ ከተማ በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የሚገኙ በቤንችኛ አፈ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ላይ ያላቸውን አመለካከትና የውጤት ተዛምዶን መመርመር ነው።

1.4.2 የዚህ ጥናት ዝርዝር ዓላማዎች፡-

- አማርኛ ቋንቋና የቋንቋው ትምህርት በተማሪዎች ዘንድ ተቀባይነቱ ምን ያህል እንደሆነ ይመረመራል፤
- የተማሪው እኩዮች ስለአማርኛና ስለተማሪው የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ፍላጎት ያላቸውን አመለካከት ይተነትናል፤
- የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በስልጠናቸው፣ በትምህርት አቀራረባቸው፣ የተማሪዎችን ፍላጎት ለመቀስቀስ ያላቸውን አቅም ይተነትናል ፤
- የአማርኛ መማሪያ መጻሕፍት ከተማሪዎች ፍላጎት አኳያ ያላቸውን ተቀባይነት ይመረምራል፤
- ትምህርት ቤቶች፣ መማሪያ ክፍሎች፣ ድጋፍ ሰጪ ነገሮችና የማስተማር ዘዴዎች ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ምቹ መሆን አለመሆናቸውን ይመረመራል።

1.5 የጥናቱ ጠቀሜታ

ጥናቱ የሚከተሉትን ጠቀሜታዎች ይኖራታል።

1. መምህራን የቤንች ተማሪዎቻቸውን ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት የሚኖራቸውን አመለካከት ለማወቅና አሉታዊ አመለካከቶች ካሉ ምንምን እርምጃዎችን መውሰድ እንዳለባቸው የሚያመለክቱ የመፍትሄ ሀሳቦችን ሊጠቀሙ ይጠቁማል።

2. ተማሪዎች አንድን ውጤታማ ስራ ለመስራት አመለካከት አስፈላጊ እንደሆነ ግንዛቤ ሊሰጥ ይችላል።

3. በዚህ ርዕስ ዙሪያ ወደፊት ጥናት ማድረግ ለሚፈልጉ አጥኚዎች እንደመነሻ ሊያገለግል ይችላል።

በKarol ሀሳብ መሰረት የዚህ ጥናት ውጤት ግንባር ቀደም ተጠቃሚ ትምህርት ሚኒስቴር ሲሆን በሶስት የተለያዩ መንገዶች ሊጠቀምበት ይችላል። እነሱም፦

- ✓ የአማርኛ መርሐ ትምህርቶችና መማሪያ መጻሕፍት ከተማሪዎች ፍላጎት አኳያ እንዲሻሻል በማድረግ፤
- ✓ በመምህራን ስልጠና ላይ ከተማሪዎች አመለካከት አኳያ ጠቃሚ የሆኑ ስነልቦናዊ ሁኔታዎች እንዲተኮርባቸው በማድረግ፤
- ✓ ትምህርት ቤቶች፣ መማሪያ ክፍሎች፣ እንዲሁም የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት አጋዥ ነገሮች ከተማሪዎች አመለካከትና ፍላጎት አኳያ እንዲደራጁ በማድረግ ነው።

ሌሎች የዚህ ጥናት ውጤት ተጠቃሚዎች ደግሞ የአማርኛ ቋንቋ መምህራንን የሚያሰለጥኑ የከፍተኛ ትምህርት ተቋሞች ሲሆን የጥናቱን ውጤትና የአጥኚውን አስተያየቶች በትምህርታቸው ውስጥ በማካተት የተሻሉ መምህራን ሊያፈሩ ይችላሉ። ስለዚህ ጥናቱ ከላይ የተዘረዘሩትን ጠቀሜታዎች ሁሉ የሚያስገኝ በመሆኑ በዚህ ወቅት መከናወኑ በጣም አስፈላጊ መስሎ ይታያል።

1.6 የጥናቱ ወሰን

ይህ ጥናት የሚያተኩረው በደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ ህዝቦች ክልል በቤንሻ ሸኮ ዞን በሸኮ ወረዳ በግዝመሬት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ላይ ሲሆን በወረዳው 29 ቀበሌዎች ሲኖሩት አብዛኛዎቹ የገጠራማ አካባቢዎች የአማራኛ ቋንቋ የማይዘወተርባቸው በመሆኑ ለጥናቱ ትክክለኛ መረጃ ለማግኘት ሲባል ሁለት የከተማነት ባህሪ ያላቸውን ት/ቤቶች በጥናቱ እንዲካተቱ በአጥኚው ተመርጠዋል። ትምህርት ቤቶቹ፦ የግዝመሬት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት እና በሸኮ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በጥናቱ ውስጥ የተካተቱ ትምህርት ቤቶች ናቸው።

በተመረጡት ትምህርት ቤቶች ውስጥ ካሉት ተማሪዎችም የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች ለናሙና ተመርጠው መጠይቁን እንዲሞሉ የሚደረግ ሲሆን፣ ቃለ መጠይቃዊ መረጃ እንዲሰጡ የሚመረጡት ደግሞ በትምህርት ቤቶች የሚገኙት የአማርኛ ትምህርት ክፍል ተጠሪዎችና የአስረኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ይሆናሉ። የናሙና አመራረጥንና አጠቃላይ መግለጫን በተመለከተ በምዕራፍ ሶስት ውስጥ በዝርዝር ቀርቧል።

1.7 ያጋጠሙ ችግሮች

ይህን ጥናት ሲያከናወን በርካታ ችግሮች አጋጥሞኛል። ከእነዚህ ችግሮች መካከል ጥቅቶቹ

-የጥናቱ ወቅት በስራ ጊዜ ማለትም መምህራን እና ተማሪዎች በትምህርት ስራ ላይ የተጠመዱ ሲለሆኑ እነዚህን አካላት ለማግኘት ብዙ ጊዜ ተመላልሻለዉ ይህም የጊዜ ብክነትን ፈጥሮብናል።

-ከአንደኛው ትምህርት ቤት ወደ ሌላይኛው ትምህርት ቤት በሚሄድበት ጊዜ የትራንስፎርት ችግር አጋጥሞኛል።

-መረጃን የሚሰጡ አካላት ሙሉ ፊቃደኛ ያለመሆን እና መጠይቁን በትክክል ያለመሙላት ችግር አጋጥሞኛል።

ምዕራፍ ሁለት

ክለሳ ድርሳን

2.1. የአማርኛ ቋንቋ

አማርኛ በኢትዮጵያ ውስጥ ካሉት ኢትዮ ሴማዊ ቋንቋዎች አንዱ ሲሆን በሴም ቋንቋነቱ ከዐረብኛ ቀጥሎ ብዙ ተናጋሪዎች ያሉት ቋንቋ ነው። ቋንቋው ከረጅም ዓመታት በፊት የኢትዮጵያ ኦሪግናል ቋንቋ ሆኖ ማገልገል የጀመረና ዛሬም የአገሪቱ የፈደራል መንግስት የስራ ቋንቋ ሆኖ በማገልገል ላይ የሚገኝ ነው። ይህ ቋንቋ እንዴት እንዳደገ፣ ተናጋሪዎቹ እንማን እንደሆኑ፣ በትምህርት ቤት መስጠት የተጀመረው መቼ እንደሆነ፣ አሁን ያለበትን ሁኔታና ፖለቲካዊ ገጽታዎችን አጠር አጠር ባለመልክ ተመልክቷል።

2.1.1. የአማርኛ ዕድገት

አማርኛ መነገር የተጀመረበትን ጊዜ በትክክል መናገር ባይቻልም፣ ሴማዊ ዝርያዎ ሁሉ የዛሬ ሶስት ሺህ ዓመታት ገደማ በሰሜን በኩል ወደ ኢትዮጵያ የገቡ መሆኑን ሀብተማርያም ማርቆስ (2009) ይገልጻል። አማርኛ ከአስራ ሶስተኛው ክፍለ ዘመን በፊት የነበረው ታሪክ ከመላምት ያላለፈ ሲሆን፣ በአጼ ይኩኖ አምላክ ዘመነ መንግስት (1270) በስፋት ማገልገል የጀመረና ልሳነ መንግስታዊ ደረጃ የነበረው መሆኑን የሚገልጹ ታሪካዊ መረጃዎች ተገኝተዋል (አምሳሉ አክሊሉ 1976)።

በአስራ አራተኛውና በአስራ አምስተኛው ክፍለ ዘመን በተለይም በአጼ አምደጽዮንና በይስሐቅ ዘመን ቋንቋው ዕድገቱን አፋጥኖ ወደ ጽሁፍ ደረጃ ሊሸጋገር ችሏል። ለዚህ ማስረጃው በተጠቀሱት ዘመናት ስለሁለቱ ነገስታት በግጥም የቀረቡት ጽሁፎች ናቸው። ግጥሞቹ እነዮናስ አድማሱ ባዘጋጁ መጽሐፍ (1966) በገጽ 118 እና 119 ላይ ይገኛሉ።

በዘመናችን ያለውን አማርኛ ካለፉት ዘመናት ጋር ሲነፃፀር ብዙ ልዩነቶች ይታዩባቸዋል። የበፊቱ አማርኛ ከሌሎች የሴም ቋንቋዎች ጋር በጣም የሚቀራረብ ሲሆን የዘመኑ አማርኛ ግን ራቅ ብሏል። ለዚህ አንዱ ምክንያት አማርኛ በኢትዮጵያ ውስጥ ካሉት የኩሽ ቋንቋዎች በርካታ ቃላትንና የአገላለጽ ስርዓቶችን በመውሰድ መሆኑን Lelaw (1945) ይገልጻል። ሌላው ምክንያት አማርኛ የነገስታትና የትምህርት ቋንቋ በመሆን ያገኘውን አጋጣሚ በመጠቀም ከተለያዩ የውጭ ቋንቋዎች የተለተያዩ ቃላትን በተውሶ በማስገባቱና ከራሱ ጋር በማቀላቀሉ ሲሆን ውሰቱን በተመለከተ አብርሃም ደሞዝ (1963) በስፋት ይገልጻል። ዘመን አልፎ ዘመን፣ ትውልድ አልፎ ትውልድ ሲተካ ቋንቋ ቀስ በቀስ መልኩን እየቀየረ ይሄዳል። እነዚህ ሁሉ ምክንያቶች

ተደማምረው አማርኛ ከበፊቱ እንዲቀየርና አደግ ብሎ እንዲገኝ አድርገውታል።ለአማርኛ ቋንቋ ዕድገት አስተዋጽኦ ያደረጉት ነገሮች በርካታ ሲሆኑ ዋና ዋናዎቹ የሚከተሉት ናቸው።

የከተሞች መስፋፋት (Makna 2012፤ Kuper 2014)፣ይህ ማለት የተለያዩ ብሔረሰቦች በአንድ አካባቢ ተሰባስበው መኖር ሲጀምሩ አማርኛ የጋራ መግባቢያ /Lingua Franca/ ሆኖ ማገልገል በመጀመሩ እያደገ ሄደ።

- የመንግስትና የሚሸን ትምህርት ቤቶች መስፋፋት፣ቀድሞ ብለው የተቋቋሙት ትምህርት ቤቶች አማርኛን እንደ አንድ የትምህርት ዓይነት ሲሰጡ ቆይተው ወዲያውኑ ከነጻነት በኋላ የአንደኛና የሁለተኛ ክፍሎች የትምህርት ቋንቋ፣ትንሽ ቆይቶ በመላው ኢትዮጵያ የአንደኛ ደረጃ የትምህርት ቋንቋ አድርገው በመጠቀማቸው ለአማርኛ ዕድገት በጣምረድተዋል፤በተለይ የተለያዩ ማሽኔሪዎች በርካታ ትምህርት-ቤቶችን በገጠር በማስፋፋታቸው አማርኛ ለመማርና ለመናገር አጋጣሚ ያልነበራቸው ብዙ የኢትዮጵያ ህዝቦች ቋንቋውን ለመማርና ለመናገርችለዋል።በዚህ ሁኔታ አማርኛ በተወላጅነት ከሚናገሩት ህዝቦች ውጭ ወደሆኑት ብሔር-ብሔረሰቦች ዘልቆ የመግባትና የመስፋፋት ዕድል አግኝቷል። Bender 2009፤ደሴ ሙሉ-ዓለም 1972 ዓ.ም፤ Makna 2011/።የሁሉም በላይ ለረጅም ጊዜ ኦፊሴላዊ ቋንቋ ሆኖ በመገናኛ ብዙሃን፣በማህበራዊ አገልግሎት፣በኢኮኖሚያዊና በፖለቲካዊ እንቅስቃሴዎች ውስጥ ከፍተኛ ድርሻ ይዞ በመገኘቱ ለአማርኛቋንቋ ዕድገት(የረዳ)ትልቅጉዳይነው።

2.1.2. የአማርኛ ተናጋሪዎች

አማርኛ ከብሔረሰብ ማደግና መስፋፋት፣ብሎም ወደ ስልጣንመምጣት ጋር ቀስ በቀስ ወደ ደቡብና ወደ ሌሎች የአገሪቱ ክፍሎች ሁሉ እየተስፋፋ ሄዶ የአገሪቱ ማህበራዊ ቋንቋ ሆኗል። ይህንን አስመልክቶ የቋንቋ ጥናት ኢንስቲትዩት በ1975 ባወጣው አትሙላይ “የአማርኛ ቋንቋ ተናጋሪ ማነው” የሚለው ጥያቄ አማራጭ የሚል መልስ ብቻ እንደ ማናገኝና ከአማራ ክልል ውጭ በተለያዩ ከተሞች ውስጥ የሚኖሩ ብሔር ብሔረሰቦችና የተማሩና ያልተመሩ ወገኖች ሁሉ የሚገለገሉበት የኢትዮጵያውያን ቋንቋ እንደ ሆነ አቅርቧል።

በኢትዮጵያ ውስጥ አማርኛን በአፍ መፍቻነት የሚናገሩት 55.4 % ሲሆኑ በሁለተኛ ቋንቋነት የሚናገሩት 44.6% መሆናቸውን Makina (2009) ትገልጻለች።

2.1.3. አማርኛ በትምህርት ቤት

አማርኛ በትምህርት ቤት ውስጥ የጎላ እንቅስቃሴ ማድረግ የጀመረው በ1908 የዳግማዊ ምኒልክ ትምህርት ቤት ከተከፈተ ወዲህ ነው። በዚህ ትምህርት ቤት አማርኛ እንደ አንድ የትምህርት አይነት መስጠት የጀመረ ሲሆን፣ ከዚያ በኋላ የተቋቋሙት የመንግስትም ሆኑ የሚሸን ትምህርት ቤቶች ሁሉ አማርኛን እንደ አንድ የትምህርት ዓይነት ይሰጡ ጀመር /Benduer 2011/ በኢትዮጵያ ዘመናዊ ትምህርት ከተጀመረ ጀምሮ እስከ ኢጣሊያ ወረራ ድረስ ፈረንሳይኛ የትምህርት ቋንቋ ሆኖ ከቆየ በኋላ፣ በ1941 ጀምሮ እንግሊዝኛ ቦታውን በመውሰድ ለሶስተኛና ከዚያ በላይ ካሉት ክፍሎች ሁሉ በትምህርት ቋንቋነት ማገልገል ሲጀምር፣ አማርኛ ለአንደኛና ለሁለተኛ ክፍሎች የትምህርት ቋንቋ ሆኖ ማገልገል ጀመረ። 1953 ዓ.ም ጀምሮ ደግሞ አማርኛ የትምህርት ቋንቋነቱ ለኢትዮጵያ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ሁሉ ሆነ።

2.1.4. አማርኛ አሁን ያለበት ሁኔታ

አማርኛ በ1987 ዓ.ም ለህዝብ ወይይት በቀረበው ረቂቅ ህገ መንግስት አማካይነት የኢትዮጵያ የፈደራል መንግስት የስራ ቋንቋ እንዲሆን በመመረጡ የኢትዮጵያ ፌደራላዊ መንግስት የስራ ቋንቋ ሆኖ በማገልገል ላይ ይገኛል።

አማርኛ ለኢትዮጵያ ህዝቦች የስራ ቋንቋ ከመሆን ጎን በአማራ ክልልና በፊደራል ከተሞች ለሚኖር ህዝብ የዕለት ተዕለት ተግባር ማከናወኛ ዋነኛ ቋንቋ፣ እንዲሁም የመንግስቶቻቸውን የስራ ቋንቋ ነው። ደቡብ ህዝቦች ተብለው በአንድ መስተዳደር ስር የተጠቃሉ ብሔር ብሔረሰቦች፣ ብሎም የጋምቤላና የቤነሻንጉል ጉሙዝ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት በአዲሱና ደቡብ ምዕራብ ህዝቦች አማርኛን የክልላቸውን መንግስት የስራ ቋንቋ አድርገው በመጠቀም ላይ ይገኛሉ።

አማርኛ በሁሉም የኢትዮጵያ ክልላዊ መንግስት ትምህርት ቤቶች ከአራተኛ ክፍል ጀምሮ እስከ አስራ ሁለተኛ ክፍል ድረስ እንደ አንድ የትምህርት ዓይነት የሚሰጥ ሲሆን፣ በአማራ ክልልና በፊደራል ከተሞች ግን ከአንደኛ ክፍል ጀምሮ እስከ አስራ ሁለተኛ ክፍል ድረስ እንደ አንድ የትምህርት ዓይነት ከመሰጠት አልፎ ከአንደኛ እስከ ስምንተኛ ክፍል ድረስ የትምህርት ቋንቋ ሆኖ እንዲያገለግል ተወስኗል። (የትምህርትና ስልጠና ፖሊሲ ረቂቅ 1985)።

አማርኛ በመገናኛ ብዙሃን አገልግሎት ዘርፍ ከጥንት ጀምሮ ሲያገለግል የቆየና አሁንም ቢሆን ከፍተኛውን ድርሻ ይዞ የሚገኝ ቋንቋ ነው። በጽሁፍ እንቅስቃሴዎች አኳያም ሲታይ በልዩ ልዩ ልቦለድና ምንባባዊ ጽሁፎች የደረጀ ነው።

አማርኛ በአሁኑ ጊዜ ለበርካታ የውጭ ቃላትና ሀረጎች ተተኪ ያሉት፣ ከዘመናዊ የሳይንስና የቴክኖሎጂ ዕድገት ጋር ራሱን ያቀራረበ፣ በአንጻራዊ መልክ በኢትዮጵያ ውስጥ ካሉት ቋንቋዎች ሁሉ በተሻለ የዕድገት ደረጃ ላይ የሚገኝ፣ ብዙ ተጠቃሚዎች ያሉት ቋንቋ ነው። ይሁን እንጂ፣ ከፖለቲካዊ ገጽታዎች አኳያ ያሉበትን ችግሮች ቀጥለን እንመለከታለን።

2.2. ፖለቲካዊ ገጽታዎች በአማርኛ ቋንቋ ላይ

ከፖለቲካ ጋር በተያያዘ መልኩ በአማርኛ ቋንቋ ላይ ጥላቻ ያላቸው የተወሰኑ ብሔር ብሔረሰቦች አሉ። የጥላቻው ታሪክ የተነሳው ከአጼ ምኒልክ ዘመነ መንግስት ጀምሮ ነው ይባላል። አጼ ምኒልክ ወታደራዊ ወረራን ተጠቅመው ግዛታቸውን ወደ ደቡብ፣ ወደ ምዕራብና ምስራቅ ባስፋፉበት ወቅት፣ በነፍጥ ኃይል ሌሎችን ብሔረሰቦች ካስገባሯቸው ወታደሮች አብዛኛዎቹ የአማርኛ ቋንቋ ተናጋሪዎች ነበሩ። በዚህ ምክንያት “ነፍጠኞችን” የጠሉት ብሔር ብሔረሰቦች አማርኛ ቋንቋንም ከነፍጥ ጋር አያይዘው ጠሉት፣ “የጨቋኞች ቋንቋ” ብለው ጠሩት። Andersen (2009) በኢትዮጵያ፣ የጌሳ ቋንቋ ተጠቃሚዎች በአማርኛ ቋንቋ ላይ ዝቅተኛ አመለካከት እንዳላቸው አረጋግጧል። የዚህ ጥናት አቅራቢም ከገጠመኙ እንደሚያስታውሰው፣ በኢትዮጵያ ወታደራዊ ደርግ ስልጣን ከያዘ በኋላ፣ በተለይ በ1969 ዓ.ም አካባቢ በተወሰኑ ቦታዎች፣ ብሔር ብሔረሰቦች አማርኛን እንደሚይፈልጉ የሚገልጹ ጽሁፎች ይበተኑ ነበር፤ ገልጻዎችም ይደረጉ ነበር። ይህ ቅስቀሳ ወደ ትምህርት ቤቶችም ዘልቆ፣ ተማሪዎች “አማርኛን አንማርም፣ የአማርኛ መምህራን ይውጡ” ብለው መፈክር ያሰሙበትና ግርግር የፈጠሩበት ሁኔታ ነበር።

ዛሬም ቢሆን በአንዳንድ ክልሎች፣ በአማርኛ ቋንቋ ላይ አሉታዊ አመለካከት ካላቸው ብሔር ብሔረሰቦች የመጡ ተማሪዎች ከወላጆቻቸውና ከጓደኞቻቸው ባገኙት ልምድ መሰረት በአማርኛ ቋንቋና በትምህርቱም ላይ የጥላቻ ስሜት እንደሚያንጸባርቁ ለማወቅ ተችሏል። ስለ አማርኛ ቋንቋዎች ይህን ያህል ግንዛቤ ካገኘን ቀጥለን ስለ አመለካከት አጠቃላይ ባህሪያት፣ ስለተማሪው አዎንታዊና አሉታዊ አመለካከት አፈጣጠር፣ እንዲሁም በተማሪ አመለካከት ላይ ተጽዕኖ ስለሚያደርጉት ነገሮች እንመለከታለን።

አመለካከት በትምህርት የሚገኝ በተለያዩ ሰዎች ወይም ሁኔታዎች አዎንታዊ ወይም አሉታዊ ምላሽ ለመስጠት የሚያስችል የአስተሳሰብ ሁኔታ ነው። Ogunas (1976፣407) “አመለካከት በቀጣይነት የሚቀስም በተወሰነ የመነሳሳት (Stimuli) ደረጃ ላይ የሚታይ የማሰብ፣የማድረግ፣ ወይም የውስጣዊ ስሜት (Feeling) ሁኔታነው” ይላል። Wuldschwitzky (1985፣46) “አመለካከት በትምህርት ይቀስማል፤በልምድ ሂደት፣በቀጥታ ትምህርት፣በመምህርና ተማሪ ግንኙነት፣በልጅና ወላጅ ግንኙነት በአሰሪና ሰራተኛ ግንኙነት፣ወዘተ. ይዳብራል” ይላል።

እንግዲህ እነዚህን ሀሳቦች በቀላሉ ቋንቋ ስናጠቃልል፣አመለካከት በአዎንታዊነትም (positive) ሆነ በአሉታዊነት (Negative) ከአካባቢ በትምህርት የሚቀስም፣በልምድ ሂደትና በተለያዩ ግንኙነቶች የሚዳብር፣የተወሰነ ደረጃ ያለው የማሰብና የማድረግ ውስጣዊ ስሜት ነው።

አመለካከትን ከሁኔታዎች አካሄድ ገምተን “እንዲህ ሊሆን ይችላል” እንላለን እንጂ በዓይን አይታይም። ሆኖም በንቃት ከተጠራቀመ ገጠመኝ፣ከቃላዊ ሪፖርት፣ከጥቅል ጠባይና ከተፈጥሯዊ አሰራር ምልክቶች ሊታወቅ ይችላል።

የአመለካከት ጽንሰ ሀሳብ የሚመነጨው በግለሰብ ጠባይ ውስጥ ከሚታይ ስርዓት መሆኑን ና የአንድ ሰው የአመለካከት ጥራት የሚዳኘው በዓይን ከሚታይ እንዲሁም ግለሰቡ ለግምገማ ከሚሰጠው ምላሽ መሆኑን የባሪታኒካው ኢንሳይክሎፒዲያ (1986) Sherif (2008) ይናገራሉ።

በቋንቋ ትምህርት ውስጥ ፍላጎትና አመለካከት አስፈላጊ መሆናቸውን በርካታ ጠብብት ይናገራሉ። በዚህ መሰረት Tigman (2011)፣Birumfit (2012)፣Angonesi (2009)፣ DUBIN(2013) በቋንቋ ትምህርትና ልምምድ ውስጥ ወሳኝ ነገሮች ፍላጎትና አዎንታዊ አመለካከት መሆናቸውንና፣በቋንቋ ትምህርት አዎንታዊ አመለካከት ያላቸው ተማሪዎች ጥሩ ውጤት ሊያመጡ እንደሚችሉ ተናግረዋል። Epoleski (2013) በቋንቋ ትምህርት ላይ ዋነኛው ጉዳይ ተማሪው ለቋንቋው ተናጋሪዎች የሚኖረው አመለካከት መሆኑን ከገለጸ በኋላ የተማሪው የጎሰኝነት አመለካከትና ስለሌሎች ቡድኖችም ያለው አመለካከት የቋንቋውን ትምህርት ውጤት ትምህርትን ጠቅሶ ይቀርባል።

አመለካከት ከማንነታችን የማይለይና ወሳኝ መሆኑን Wulodis Wuski (2014) እንደሚከለተው ይገልጻል። “አመለካከት በአስደናቂ ሁኔታ ሰዎችን ያንቀሳቅሳል። የማንኛውም ሰው ህይወት በአመለካከት ዙሪያ(ትኖራሎች)፣አመለካት ሁልጊዜ ከኛ ጋር ሆኖ በቋሚነት በጠባያችንና በትምህርታችን (እንዲሁም በተማሪዎች ውጤት)ላይ ተጽእኖ ያደርጋል።”

አመለካከትና ሌሎች ስነልቦናዊ ሁኔታዎች በትምህርት ላይ የሚያሳድሩት ተጽዕኖ ቀላል

እንዳልሆነ ከተለያዩ ጥናታዊ ጽሁፎች ማረጋገጥ ይቻላል። አመለካከትና መነቃቃት

(Motivation) ለአስተዋይነትና (Intelligence) ጥቅል ዕውቀት (attitude) ልዩነት ምክንያት ሊሆኑ ይችላሉ። ስለዚህ (የቋንቋ) ትምህርት ላይ ስነ ልቦናዊ ሁኔታ የሚያሳድሩት ተጽዕኖ ቀላል እንዳልሆነ ግንዛቤ ተገኝቷል። (Alforid 2009፣ Letlwud (2012)፣ Peyn 2009.

Kilawuzmayer (2009) እንደገለጹት “...ጥሩ ስሜቶች፣ ድልና ሽልማቶች፣ ምቹና ጥሩ ዕድሜ ወዳለው አዎንታዊ አመለካከት ሲወስዱ ፣ በአንጻሩ ደግሞ ውድቀትና ቅጣቶች መጥፎ ወደ ሆነው አሉታዊ አመለካከት ይወሰዳሉ።” ይላሉ። አመለካከት ስሜታዊነትና ተገቢነት /Sociability/ በትምህርት ቤት በትምህርትነት መቅረብ ገና ባይጀምሩም በጣም በርካታ ጥናታዊ ጽሁፎች ተማሪዎች እነዚህን ስነልቦናዊ ሁኔታዎች በትምህርት ቤት መማር እንዳለባቸው ይጠቁማሉ።

ስለዚህ በቋንቋ ትምህርት አመራር ላይ የተሳተፉ ማንኛውም ሰው ተማሪዎች ከሚማሩት ነገሮች አመለካከት አንዱ ሆኖ እንዲቀርብ ማድረግ አስፈላጊ መሆኑን ማወቅ አለበት። (scintectis 2009፣ allright 2013፣ peni 2014)። በትምህርት ቤት ተማሪዎች መማር የሚገባቸው የአመለካከት ዓይነቶች የሚከተሉት መሆናቸውን Kilwuzmayer Godwein (2014) ይገልጻሉ።

- ✓ ናሙና የሚሆኑ ምሳሌዎችን፣
- ✓ ቀና ውስጣዊ ስሜት እንዲያደርግባቸው የሚያደርግ፣
- ✓ መረጃ የመስጠትን ልምድ የሚያጎለብት፣
- ✓ ጥሩ ስልቶችን መጠቀም የሚያስችል፣
- ✓ ትክክለኛውን ልምድ ማቀነባበር የሚያስችል፣
- ✓ ነፃ አመለካከታቸው እንዲበለጽግ የሚያደፋፈር።

በነዚህ Kilwuzmayer Godwein(2014) አገላለጽ በትምህርት ቤቶች ከሚገባዩትና በጣም ጠቃሚ ከሆኑት ነገሮች አመለካከትና ዋጋ “Value” ዋነኞቹ ናቸው። ምክንያቱም እነዚህ ነገሮች ተማሪው መስተጋብራዊ ሁኔታዎችን ናሌሎች የሚፈልጋቸውን ነገሮች እንዴት ተነጋግሮ ማግኘት እንዳለበት ያመለክታሉ።

አመለካከት ውስጣዊ ስሜት ሁኖ ለረጅም ጊዜ በሰዎች ጠባይ ላይ ተጽዕኖ በማድረግ ኃይሉን መግለጽ የሚችል ነው። በተመሳሳይ መልክ አንድ ሰው ለአንድ ነገር መነቃቃት አለመነቃቃት አመለካከቱ ጋር የተያያዘ ነው። Chasiteyn (2013) “ከፍተኛ ፍላጎት፣ ዝግጅት፣ ተሳትፎ ናትምህርት የመቅለም ብቃት በውስጣዊ የመነቃቃት ባህሪ ይወሰናሉ” ይላል።

Ande ላይ (2009) አገላለጽ ደግሞ ጥሩ የቋንቋ ትምህርት እንዲካሄድ መነቃቃት፣ አጠቃላይ ዕውቀት፣ ውጤት መሻትና የክፍል ተሳትፎ አስፈላጊ ሲሆኑ፣ በክፍል ተሳትፎ ላይ ተጽዕኖ ከሚያደርጉት በርካታ ነጥቦች አንዱ አመለካከት ነው። ማህበራዊ ሁኔታ አመለካከትን ይወስናል፤ አመለካከት ወደ መነቃቃት ያመራል፤ የመነቃቃት ሁኔታ ትምህርቱ በጥሩ ወይም በመጥፎ ሁኔታ እንዲካሄድ ያደርጋል። Sopoliski (2014)፣ አመለካከት በመማር ላይ ቀጥተኛ ተጽዕኖ የሚያደርግ ሳይሆን ተጽዕኖ ሊያመጣ ወደ ሚችለው መነቃቃት የሚወስድ መሆኑን ይናገራል። Pinthelir (2012) ይህንን ሀሳብ ሲጠናከር “መነቃቃት ሁለት ዋና ጉዳዮችን ያቅፋል፤ ኃይለኛነትና አሳቢነት። አሳቢነት ብዙ ጊዜ ተማሪዎች ለመማር ካላቸው ዋና ዓላማና ግብ ጋር ተያይዞ ነው። ይህ ጉዳይ ደግሞ አመለካከት ጋር በጣም የተቆራኘ ነው።” ይላል። ከዚህ ጋር ተመሳሳይ የሆነ ሀሳብ Kannngswriz (2011) እንደሚከተለው ቀርቧል።

መነቃቃት ለቋንቋ ትምህርት ከፍተኛ ድርሻ አለው በጥሩ ሁኔታ የተነቃቃ ወይም ጥሩ አመለካከት ያለው ተማሪ ጥሩ ውጤት ሲኖው በመጥፎ ሁኔታ የተነቃቃ ተማሪ ወይም አመለካከት የተበላሽ ተማሪ ውጤቱ የማይረባ ይሆናል።

Kannngswriz ስለ መነቃቃት ጠቃሚት ሀሳቡን ሰፊ በማድረግ “... በጥሩ ሁኔታ የተነቃቃ ተማሪ ሆኖ በመጥፎ ሁኔታ እንኳን ቢማር፣ በጥሩ ሁኔታ ተምሮ በጥሩ ሁኔታ ካልተነቃቃው ተማሪ የተሻለ ውጤት ይመረጣል” ይላል። Pinthelir (2012) አመለካከት ግትርና ቋሚ ሳይሆን እንደ ሁኔታው ሊሻሻልና ሊቀየር የሚችል መሆኑን Layoswisky (2014) Payn (2010) ይናገራሉ። ስለዚህ አንድ ተማሪ በቋንቋ ትምህርት ላይ የሚያንፀባርቀው አሉታዊ አመለካከት በልዩ ልዩ የአቀራረብ ስልት ወደ አውንታዊነት ሊቀየር ይችላል። Wilga (2012) የውጭ ቋንቋ ትምህርትን ከማስተዋወቃችን ወይም ከመጀመራችን በፊት ተማሪዎቹ ስለዚህ ቋንቋ ያላቸው አመለካከት፣ በዚያን ወቅት ቋንቋውን መማር ለምን እንዳስፈለገንና ከቋንቋው ትምህርት የሚያስገኙት ጥቅም በቅድሚያ መታወቅ እንዳለበት ትናገራለች። Wiilga ለውጭ ቋንቋ ትምህርት ትኩረት ሰጥታ ትናገር እንጂ ጽንሰ ሀሳቡ ለሁሉም ቋንቋዎች ይሰራል። Duben (2013) “ማንኛውም የቋንቋ ትምህርት ከመከናወኑ በፊት ማህበረሰቡና ተማሪው ስለቋንቋው

ያላቸው አመለካከት በጥራትና በጥልቀት መጠናት አለበት” ትላለች። ከዚህ ጋር በጣም ተመሳሳይ በሆነ መልኩ Mikenmaunt (2012) ጥሩ የቋንቋ ኮርስ ለማዘጋጀት በቅድሚያ ከሚመለከታቸው ሰዎች ጋር መደበኛ ግንኙነት ማድረግ ተገቢ መሆኑን ይጠቁሙናል፤ ይህ ካልሆነ ውጤቱ ብላሽ እንደ ሚሆን ያስምሩበታል። ስለዚህ ከማንኛውም የቋንቋ ትምህርት በፊት ጉዳዩ የሚመለከታቸው ተማሪዎች፣ መምህራን፣ ህብረተሰቡና የትምህርት ባለሙያዎች አመለካከታቸው መጠናት አለበት።

2.3. የተማሪው አዎንታዊና አሉታዊ አመለካከት አፈጣጠር

በመጀመሪያና በሁለተኛ ቋንቋ ትምህርት ላይ በተማሪዎች መሀል የአቀባበል ደረጃ ልዩነቶች ይታያሉ። ይህን በተመለከተ Spolisky (2014) የሚከተለውን አስፍሯል። የመጀመሪያ ቋንቋን በተመለከተ ማንኛውም ጤነኛ ሰው ቢያንስ እስከ መግባት ደረጃ ድረስ ችሎታ ይኖረዋል። የሁለተኛ ቋንቋን በተመለከተ ግን ምንም ከማይችሉ እስከ ከፍተኛ ችሎታ ድረስ ልዩነቶች ይታያሉ። በነዚህ የትምህርት አቀባበል ልዩነቶች ተፅዕኖ የሚያደርጉት ነገሮች የትምህርት አሰጣጥ ዘዴ፣ ዕድሜ፣ አጠቃላይ ዕውቀትና አመለካከት ናቸው።

በስፓሊስኬ አገላለጽ በቋንቋ ትምህርት አቀባበል ላይ ተጽዕኖ ከሚያደርጉት ነገሮች አንዱ አመለካከት መሆኑን እንረዳለን። በተመሳሳይ መልኩ Chastiayn (2012) “ተማሪዎች ለሁለተኛ ቋንቋ ትምህርት በሚመጡበት ጊዜ የተለያዩ አመለካከቶችን ይዘው ይመጣሉ። ከነዚህ አመለካከት ጥቂቶች ለጥሩ ውጤት ትምህርቱን የሚያግዙ ሲሆኑ ጥቂቶች ደግሞ ትምህርቱን ያዳክማሉ ይላል።

ተማሪዎች ስለ ትምህርቱ፣ ስለ መጻሕፍቱ ስለ ክፍል ጓደኞቻቸው እንዲሁም ስለራሳቸውና ስለ መምህሩም ያላቸው አመለካከት በትምህርታቸው ላይ እና በውጤታቸው ከፍተኛ ተጽዕኖ ይኖረዋል። በተለይ ተማሪዎች መምህራቸውን የማይወዱትና የማያከብሩት ከሆነ ማለትም ከመምህራቸው ላይ አሉታዊ አመለካከት ካላቸው እሱ የሚሰጠውን ትምህርት አይከታተሉም። በዚህም ጊዜ በመምህሩ በትምህርቱና በተማሪዎች መሀል ግርዶሽ ሆኖ ይቆማል ማለት ነው። (Wulodiskiwusky 2012፣ Lambert 2010፣ Harmen 2009)። ከወደዷቸው ግን አዎንታዊ አመለካከት እንደሚኖራቸው ነው።

በሌላም በኩል Chastain(2014) የሚከተለውን ጽፏል። ተማሪዎች ስለ ቋንቋው፣ ተናጋሪዎችና ስለ ባህላቸው አዎንታዊ፣ አሉታዊ ወይም ድብልቅ አመለካከት ሊኖራቸው ይችላል። ለቋንቋውና ለቋንቋው ተናጋሪዎች ከፍተኛ ግምት የሚሰጡ ከሆነ የመማር

ፍላጎታቸውም ከፍተኛ ይሆናል። በተጨማሪም ቋንቋውን ማወቅ ለወደፊቱ ትርፋማ መሆኑን ካመኑ ጊዜያቸውን ሰውተው ተግባቦታዊ (communicative) ችሎታቸውን ያዳብራሉ፤ ወደ ቋንቋው ተናጋሪ ህብረተሰብ ለመሄድ የሚሞሩም ከሆነ አመለካከታቸው የበለጠ ቀናና ከፍ ያለ ይሆናል።

በቋንቋ ላይ አዎንታዊ አመለካከት ካለ ቋንቋውና ቋንቋው ለሚወክለው ባህል አድናቆት እንዲኖር ያደርጋል፤ ደግሞም ቋንቋውን ለመማር ግላዊ ከፍተኛ መነቃቃት እንዲነሳሳ ያደርጋል። ከሁሉም በላይ ተማሪው ለቋንቋው ትምህርት በጣም የሚጓጓ ይሆናል። በቋንቋ ላይ የሚታይ ቡድናዊና ግላዊ አዎንታዊ አመለካከት በቋንቋው ትምህርት ከፍተኛ ውጤት እንዲገኝ ያደርጋል።

ይህንን ሀሳብ Sipliosky (2013) ሲያጠናክር “ተማሪው ለታላሚው ቋንቋ ተናጋሪዎች አዎንታዊ አመለካከት ካለው ለቋንቋውም ትምህርት አዎንታዊ ውጤት ይኖረዋል” ይላል። በሌላም በኩል ተማሪዎች በቋንቋው ትምህርት የሚያገኙት ውጤት አዎንታዊ ወይም አሉታዊ ተጽዕኖ ሊኖረው ይችላል። ጥሩ ውጤት አዎንታዊ ተጽዕኖ ይኖረዋል። ይህንን በተመለከተ የተለያዩ ምሁራን ባቀረቡት ሀሳብ መሰረት፡-

በቋንቋ ትምህርት ጥሩ ውጤት ያመጣ ትጉህ ተማሪ ቀና አመለካከቱ ከፍ ይላል። ይህ ከፍ ያለው አመለካከት ደግሞ ሌላ ከፍተኛ ውጤት እንዲመዘገብ ምክንያት ይሆናል። በአንጻሩ ደግሞ በቋንቋው ትምህርት ተደጋጋሚ ውጤቱ ደካማ የሆነ ተማሪ አሉታዊ አመለካከት ሊያድርበት ይችላል። ይህ አሉታዊ አመለካከት ደግሞ አዕምሮውን ቆልፎ ሌሎች ደካማ ውጤቶች እንዲከተሉ ያደርጋል። ስለዚህ መምህራን ተማሪዎቻቸው ጥሩ ውጤት እንዲያገኙና እንዲቀሳቀሱ (motivation) የየራሳቸውን ዘዴ መጠቀም ይኖርባቸዋል። ይህ ማለት ግን ተማሪዎቹ ሁሉ ጥሩ እንዲያመጡ ተብሎ ከደረጃ በታች የሆነ በጣም ቀላል ፈተና ይሰጥ ማለት አይደለም፤ በጣም ቀላል ፈተና መሆኑ ራሱ እንዳይቀሳቀሱና አሉታዊ አመለካከት እንዳያድርባቸው ሊያደርግ ይችላል። Harmer 2012፣ stern 2014፣ ከትልውድ 2014)። የተማሪዎችን ውጤት አስመልክቶ፣ Harmer (2015) “ጥሩ ውጤት ማግኘት አለማግኘት በተማሪው እጅ ቢሆንም መምህሩ በሃይቱና በአፈፃፀሙ ላይ ተጽዕኖ ይኖረዋል” ይላል።

የተማሪው ቀደምት ልምዶችም በትምህርቱ ላይ ተጽዕኖ እንዲያደርጉበት Harmer (2013) እንደሚከተለው አቅርቧል።... ምናልባት ተማሪው ቀደም ሲል ይህንን ቋንቋ ተምሮ ያቋረጠ

ከሆነና አሁን እንደገና እንዲማር ከተደረገ የበፊት ገጠመኝ መንፀባረቅ ይጀምራል። በፊት ሲማር ከብዶት እንዴት እንደሆነ አሁን ትምህርቱን ገና ሳይጀምር “እኔ ይከብደኛል፣ አልችልም” በማለት ከወዲሁ አሉታዊ አመለካከት ይዞ ትምህርቱን ይጀምራል። በአንፃሩ ድሮም የሚወደውና ጥሩ ውጤት ያስመዘገበበት ከሆነ አሁንም በአዎንታዊ አመለካከት ሊነሳሳ ይችላል።

Chastaiyn (2009) “በክፍል ውስጥ ንግግርን ለመማርና ከሌሎች ጋር ለመግባባት ተማሪዎች አዎንታዊ የግል ሀሳብና የመተባበር አመለካከት ያላቸው መሆን ይኖርባቸዋል። በተጨማሪም የሌሎችን ሀሳብ ለማዳመጥና የራሳቸውንም ሀሳብና ስሜት ለመግለጽ ፍቃደኛ መሆን ይጠበቅባቸዋል” ይላል።

2.4. የቋንቋን ትምህርት አስመልክቶ በተማሪው አመለካከት ላይ ተጽዕኖ የሚያደርጉ ነገሮች

2.4.1. የእኩዮች /Preers/ ተጽዕኖ

በአንድ ልጅ የህይወት አቅጣጫ ላይ ድርሻ ያላቸው ነገሮች በርካታ ናቸው። ትምህርት ቤት፣ ቤተሰብ፣ ጓደኞች፣ የአካባቢ ነዋሪዎችና፣ የእምነት ሁኔታዎች አስተዋጽኦ አሏቸው። ይህን በተመለከተ Kumbis (2010) “... በተጨማሪነት ቤተሰብ፣ (ጓደኞች)ና የአካባቢ ኃይሎች በየራሳቸው መንገድ የተማሪውን ህይወት ወይም ማንነት ይቀርባሉ ...” ይላል።

ከቋንቋ ትምህርት አኳያም ሲታይ የተማሪው እኩዮች ተማሪው በቋንቋ ትምህርት ላይ ሊኖረው የሚችለውን አመለካከት በአንድ ወይም በሌላ መልክ ተፅዕኖ ሊያደርጉበት ይችላሉ። ስፓሊኪ (2013) ተማሪው ስለሚማረው የቋንቋ ትምህርት ከሌሎች የሚያገኘው መግለጫ የቋንቋ ትምህርት ፍላጎቱንና አመለካከቱን ከሚወሰኑት ነገሮች አንዱ መሆኑን Lamberet ጠቅሶ ያቀርባል። Piknas (2013) ደግሞ የሚከተለውን ጽፏል።

ህፃናት ገና በጨቅላነታቸው ከወላጆቻቸው የሚያገኙት የአስተዳደግ ሁኔታ ማለትም ቁጣ፣ ጥላቻ፣ የሚደረግና የማይደረግ፣ የሚያስጠላና የሚማርክ፣ ስለሰዎች ስለእንስሳት፣ ስለጾታ፣ ወዘተ. የሚገኙት ትምህርት፣ ተረቶችና ቀልዶች ሁሉ በልጁ የወደፊት አመለካከት ላይ ተጽዕኖ ይኖራቸዋል።

2.4.2. መምህራን በተማሪው ቋንቋ አቀባበል የሚኖራቸው ሚና

በርካታ መምህራን ተማሪዎች ትምህርታቸውን እንዲወዱና አዎንታዊ አመለካከት እንዲኖራቸው ይፈልጋሉ። ስለሆነም በተለያዩ መልክ ይቀስቅሳሉ፣ ይመክራሉ፣ ለማሳመን

ይጥራሉ። Wuludkowuski (2012) እንደሚለው እነዚህ ባዶ ቃላት ወይም ንግግር ብቻቸውን በተማሪዎች ላይ አመለካከት አያመጡም። ተማሪዎች ራሳቸው በትምህርቱ እንቅስቃሴ ተሳትፈው በመምህሩ አቀራረብና በትምህርቱ ም መሳብ መቻል ይኖርባቸዋል።

መምህር ተማሪው በቋንቋ ትምህርት ላይ አዎንታዊ ወይም አሉታዊ አመለካከት እንዲያሳድር ለማድረግ “ትልቁ ወሳኝ አካል ነው” ቢባል የተጋነነ አይሆንም። Spolisky (2012) የመምህራን አመለካከት-ለተማሪዎች የቋንቋ ትምህርት ወሳኝ መሆኑን የጠቀሰ ሲሆን አዜብ (2014) “የመምህሩ አመለካከት በወጣቶች ስብዕና ወይም መጥፎ ተጽዕኖ ሊያደርገይ ይችላል” በማለት Sipoleski ሀሳብ የሚያጠናክር ሀሳብ አቅርባለች። እንደገና Deneal (2015) “በቂ ዕውቀት ያለውና በደንብ የሚያስተምር ዝነኛ መምህር በተማሪዎቹ ተመስጦና ተሳትፎ እንዲሁም ባህርይ ላይ ጥሩ ተጽዕኖ ያደርጋል” ይላል። Harmer (2015) እና Wolodikwsin (2010) መምህሩ ተማሪዎችን በአቅራቢ የሚሰብና የሚማርክ፣ ስብዕናቸውን የሚጠብቅና የሚንከባከባቸው ከሆነ ተማሪዎች እንደሚወዱትና እንደሚያከብሩት ብሎም በትምህርቱ ላይ አዎንታዊ አመለካከትን በማሳደር ክልብ እንደሚማሩ ይገልጹና በሌላ በኩል መምህር ነጭናጫና ተሳዳሪ፣ እንዲሁም ተደባዳሪ ከሆነ ተማሪዎቹ ትምህርቱን እንዲጠሉና አሉታዊ አመለካከት እንዲያድርባቸው እንደሚያደርግ ያስረዳሉ።

ከላይ በተከታታይ ሀሳባቸውን የሰጡት ምሁራን ሁሉ አንድ መምህር በተማሪዎች አመለካከት ላይ ከፍተኛ ድርሻ እንዳለው ያመለክታሉ። ስለዚህ መምህር ሙያውን አፍቃሪና ክልብ የሚሰራ፣ ሀቀኛና ተማሪዎቹን የሚወድ ጥሩ አርአያ መሆን የሚችል ሰው መሆን አለበት። ይህ ከሆነ በተማሪዎች ላይ አዎንታዊ አመለካከትን ሊያሳድር ይችላል።

ይህንን አስመልክቶ Harmer (2013) ለተማሪዎች አዎንታዊ አመለካከት ሲባል አንድ የቋንቋ መምህር ማድረግ የሌለበትንና ማድረግ የሚኖርበትን እንደሚከተለው ያቀርባል።

- ✓ መምህር ሲሰድብ፣ ሲቆጣ፣ ስራውን እንደነገሩ ሲሰራ መታየት የለበትም፣
- ✓ ሳይዘጋጅ ክፍል መግባት የለበትም፣
- ✓ ወላዎይ መሆን የለበትም ለምሳሌ አርፋጆችን አንዳንዴ ይቀበላል አንዳንዴ ያባርራል ወዘተ...
- ✓ በቅጣት መደራደር የለበትም፣ /መምህር ኮስታራ ካልሆነ በሚል አርጌ ፈሊጥ አካልና ስነልቦናን የሚጎዳ ቅጣት አለመስጠት።

- ✓ በኃይለ ቃል መናገር ወይም ማንቧረቅ የለበትም።
- ✓ ትምህርቱን አሰልፎ ማድረግ የለበትም፤/በድግግሞሽ፣ ምቹዘዴባለመምረጥ፣ ወዘተ.../
- ✓ አድላዊ መሆን የለበትም፤ ለአንድ ተማሪ ያደረገውን ለሁሉም ማድረግ አለበት/

በአንጻሩ የሚከተሉትን ማድረግ ይኖርበታል፡-

- ✓ ህጎችን ማክበርና ስብዕናውን መጠበቅ አለበት። /የማያረፍድ፣ የማይሰክር፣ የማይባልግ ወዘተ.../
- ✓ ትምህርቱ ማራኪ እንዲሆን በጣም መጣር አለበት፤
- ✓ ተማሪዎችን በእኩል ዓይን የሚመለከት፣ ችግራቸውን የሚፈታና የሚያማክራቸው የቅርብ ንደኛ መሆን አለበት፤
- ✓ በታላሚው ቋንቋ በደንብ የሚናገርና አርአያ መሆን የሚችል መሆን አለበት፤
- ✓ ተማሪዎች በታላሚው ቋንቋ መናገር እንዲችሉ የተለያዩ ስልቶችን ተጠቅሞ ማስተማር የሚችል ዘዴኛ መሆን አለበት።

2.4.3. መማሪያ መጻሕፍት በተማሪው አመለካከት ላይ የሚኖራቸው ሚና

የቋንቋ መማሪያ መጻሕፍት የተማሪን አመለካከት በመቀየር በኩል ከፍተኛ ድርሻ አላቸው። በመሆኑም መጻሕፍት በሚዘጋጁበት ጊዜና ከመዘጋጀታቸው በፊት የተማሪዎችን አመለካከት ጠንቅቆ ማወቅ ተገቢ ይሆናል። ይህንን በማስመልከት Timersiya (2010) “የቋንቋ መማሪያ መጻሕፍት ከማዘጋጀታችን በፊት ተማሪዎቹ ለቋንቋው ትምህርት ያላቸው አመለካከት አዎንታዊነት ወይም አሉታዊነት መታወቅ አለበት” ትላለች። ይህችው ሴት ስለመማሪያ መጻሕፍት አመለካከትን የማስቀየር ኃይል አላቸው። ስለዚህ ጥሩ መጻሕፍት በአዎንታዊ መልክ ሲቀሰቅሱ መጥፎዎቹ ደግሞ በአሉታዊነት ይቀሰቅሳሉ ትላለች። መማሪያ መጻሕፍት በአባሪዎች፣ በቃላት ዝርዝርና በስዕላስዕል ከታጀቡ የተማሪዎችን ስሜት ወደ አዎንታዊ አመለካከት እንደሚስቡና እንደሚማርኩ Mursiya (2013) ትናገራለች። Kanigiswurz (2015) አንድ መማሪያ መጻሕፍት የቃላት ዝርዝርና ኤንዴክስ መያዝ እንደሚገባው ይናገርና “እነዚህም መምህሩና ተማሪዎች የተፈለገውን ነገር ቶሎ ብለው ማግኘት እንዲችሉ ይረዷቸዋል” ይላል። ስለዚህ አንድ መማሪያ መጻሕፍት በሚዘጋጁበት ጊዜ የቃላት ዝርዝር፣ ኢንዴክስ፣ ስዕላ ስዕሎችንና አባሪዎችን አሟልቶ መገኘት አለበት።

መማሪያ መጻሕፍት ከውጫዊ መልካቸው ናከቅርጻቸው ጀምረው እስከ ውስጣዊ የአፃፃፍ ስልትና ስዕላስዕላዊ ቅንብሮች ድረስ ጥሩ ቅርጽ የያዙና ተማሪዎችን መሳብ የሚችሉ መሆን አለባቸው። ይህን አስመልክቶ Shelden (2012) መማሪያ መጻሕፍት አጠቃላይ ሁኔታው የሚሰብ መሆን እንዳለበትና አንድደራሲ፣ መማሪያ መጻሕፍት ውጤታማ እንዲሆን ቅርጹ፣ የአፃፃፍ ስልቱና ስዕላዊ ቅቦቹ ሁሉ አስፈላጊ መሆናቸውን ማወቅ ተገቢው መሆኑን ይገልጻል። በተጨማሪም በአሁኑ ጊዜ የመማሪያ መጻሕፍት ተጠቃሚዎች በቀለማት ያሸበረቀና የሚያነቃቃ መጻሕፍት እንደ ሚፈልጉ ፀሐፊው ይጠቅስና ደራሲያን መጻሕፍት በሚያዘጋጁበት ጊዜ እነዚህን ነገሮች ሁሉ ግምት ውስጥ ማስገባት እንዳለባቸው ያብራራል። ነገር ግን በብዙ መንገዶች ከላይ የተጠቀሱት መሰረታዊ ጉዳዮች አስፈላጊውን ትኩረት እንደማያገኙና የመጻሕፍት ዋነኛ ባለቤት የሆኑት ተማሪዎችም እንደማይታወሱ ያስረዳል። በመሰረቱ ከተጠቃሚዎች ፍላጎት ውጭ የሚዘጋጅ መጻሕፍት ፋይዳ ሊኖረው አይችልም። እንዲያውም ተማሪዎች በመጻሕፍትም ሆነ በትምህርቱ ላይ አሉ። ስለዚህ የቋንቋ መማሪያ መጻሕፍት በሚዘጋጅበት ጊዜ መሰረታዊ የሆኑ መስፈርቶችን ማሟላት ይኖርበታል።

Shelden (2014) አገላለጽ አንድ የቋንቋ መማሪያ መጻሕፍት የሚከተሉትን ማሟላት አለበት፡-

- ✓ በቋንቋ ዕውቀቶችን የያዘና ተማሪዎችን በደንብ የሚመራ፣
- ✓ ለተማሪው ነፃነት ሰጥቶ የሚያስራ፣
- ✓ ከተማሪዎች ፍላጎትና ዝንባሌ አኳያ የተዘጋጀ፣
- ✓ ከተማሪዎች የአጭርና የረጅም ጊዜ ዓላማ ጋር ተጣጥሞ የሚሄድ፣
- ✓ የቋንቋ ዘርፎችን በሚገባ አመጣጥኖ የሚይዝ፣
- ✓ ከጊዜ ጋር የተመጣጠነ፣
- ✓ የተማሪዎችን ግላዊ ስሜት የሚጠብቅና የሚማርክ፣
- ✓ ቅደም ተከተሉ የተስተካከለ፣
- ✓ በምዕራፍና በክፍለ ትምህርት የተከፋፈለ፣
- ✓ በክፍል ውስጥ የትምህርት (ሂደት) የተመቻቸ፣
- ✓ ተማሪዎችን ለውይይትና ለችግር ፈቺነት የሚጋብዝ።

አንድ የቋንቋ ተማሪ መማሪያ መጻሕፍትን በግሉማ ግኝትና እንደ ልቡ መጠቀም መቻል አለበት። ላለመማሪያ መጻሕፍት የቋንቋ ትምህርት ተፈላጊውን ግብ ሊመታ አይችልም። ስለዚህ የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጻሕፍት ለሁሉም ተማሪዎች በግል መዳረስ ይኖርባቸዋል። የቋንቋ መማሪያ

መጽሀፍ ለሁሉም ተማሪ ቢዳረስ መልካም ውጤት እንደሚኖው Kaylods (2014) ሲጽፍ “የመጽሀፍትና የሌሎች ትምህርታዊ ቁሳቁሶች ችግር ካለ የትምህርቱ ተቀባይነትና ውጤት ዝቅ ይላል። እያንዳንዱ ተማሪ በግሉ መጽሀፍ ካገኘ ግን የትምህርቱ ተቀባይነትና ውጤቱም ከፍ ይላል ...”። ስለዚህ የቋንቋ መማሪያ ያመፀፀና ተማሪዎች አመለካከት ላይ ተጽዕኖ የማድረግ ኃይል ያላቸው መሆናቸው ታውቆ በዝግጅት ላይ ትኩረት ሊሰጣቸውና ለያንዳንዱ ተማሪ በግል መዳረስ መቻል ይኖርባቸዋል።

2.4.4. ትምህርት ቤቶች፣ የመማሪያ ክፍሎች፣ ድጋፍ ሰጪ ነገሮችና ዘዴዎች

በተማሪው ስብዕና ቀረጻ ላይ ድርሻ ካላቸው ነገሮች ትምህርት ቤት ዋነኛና ከፍተኛ ድርሻ ያለው መሆን ይኖርበታል። ይህን በተመለከተ Kimbs (2013) “... ትምህርት ቤት ተማሪዎች ከየትምህርት ሊያገኙ የማይችሉትን ነገሮች ማቅረብ ይጠበቅበታል...” ይላል።

ትምህርት ቤት ገና ሲመሰረት ቦታው ምቹ መሆኑ መረጋገጥ አለበት። Herik እና ሌሎች (2014) “በተቻለ መጠን ትምህርት ቤት በመኖሪያ ቤቶች አካባቢ እንጂ በንግድና በኢንዱስትሪ አካባቢ መሰራት የለበትም፤ ምክንያቱም ሁካታና ግርግር ከትምህርት ጋር አይሄድምና...” ይላሉ። እንግዲህ ከትምህርት ዓይነቶች አንዱ ቋንቋ እንደመሆኑ መጠን ተማሪው የቋንቋውን ትምህርት ለመማር የሚሄድበት ትምህርት ቤት ያልተመቻቸና በተለያዩ ሁኔታዎች ተማሪውን የሚያስጠላ ከሆነ ተማሪው በትምህርት ቤቱና በትምህርቱም ላይ አሉታዊ አመለካከት ሊያሳድር ይችላል። ለምሳሌ ትምህርት ቤቶች ሽንት ቤት የሌላቸው መጫወቻ ሜዳ የጠበባቸው በርና መስኮት የወላለቁና በብርድ የሚያስመቱ፣ ወዘተ. ከሆኑ ተማሪው ይጠላቸዋል ማለት ነው። ከዚህ ቀጥለን በአማርኛ ቋንቋ ዙሪያ የተሰሩ ቀደምት ስራዎችን እንመለከታለን።

2.5. አማርኛንና የአማርኛ ቋንቋን ትምህርት አስመልክቶ የተደረጉ የአመለካከት ጥናቶች፣

Andersen በ1967 በኡፕላላ ዩኒቨርስቲ የትምህርት ተቋም ያደረገው ጥናት በኢትዮጵያ በታንዛኒያ ያሉት የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተማሪዎች በእንግሊዝኛና በአገሪቱ ብሔራዊ ቋንቋ ላይ ያላቸውን አመለካከት ለመለካት ነው። በአንደርሰን ጥናት የተጠኑት ሰዎች የሁለቱም ነገሮች የከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች ሲሆኑ ከኢትዮጵያ አምስት መቶ ሃምሳ ዘጠኝ ተማሪዎች ተሳታፊ ሆነዋል። ተማሪቹ የተመረጡት ከስድስት ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ሲሆን፣ ሶስቱ በአዲስበባ ውስጥ የሚገኙ፣ ሶስቱ ደግሞ ከአዲስ አበባ ውጭ የሚገኙ ትምህርት ቤቶች ነበሩ።

አጥኚው መረጃዎችን ለመሰብሰብ የተጠቀመበት ዘዴ የጽሁፍ መጠይቆችን በመበተን ሲሆን የሚከተሉትን ውጤቶች መዝግቧል፡፡

- ✓ በሁለቱም አገሮች በትምህርት ቤት ደረጃ ከብሔራዊ ቋንቋው ጎን እንግሊዝኛ ጠቃሚ ቦታ ያለው መሆኑን፤
- ✓ ከሁለቱም አገሮች የጎሳ ቋንቋ ተናጋሪዎች ለብሔራዊ ቋንቋው ዝቅተኛ አመለካከት ያላቸው መሆኑን፤
- ✓ በሁለቱም አገሮች በትምህርት ቋንቋነት ከብሔራዊ ቋንቋ ይልቅ እንግሊዝኛ ተመራጭነት ያለው መሆኑን፤
- ✓ በኢትዮጵያ የክፍል ደረጃ በጨመረ ቁጥር ለአማርኛ ቋንቋ ያላቸው አሉታዊ አመለካከት እየጨመረ የሚሄድ መሆኑን ያሳያል፤

በመጨረሻም Andersen የሚከተሉትን አስተያየቶች ሰጥቷል፡፡

- እንግሊዝኛ የሁለተኛ ደረጃና የክፍተኛ ትምህርት ቤቶች የትምህርት ቋንቋ ስለሆነና፤ ተማሪዎችም ከፍተኛ አዎንታዊ አመለካከት ስላላቸው መንግስት ለቋንቋው ልዩት ኩረት ሊያደርግ ይገባል፡፡

- አሁን ያለው የፊድራል ቋንቋ የሚቀጥል ከሆነ ቋንቋው ተቀባይነት ንእንዲያገኝ አስፈላጊው ጥረት ሁሉ መደረግ ይኖርበታል፡፡ በተለይ ቋንቋቸው ከአማርኛ ውጭ የሆነ የጎሳ ቋንቋ ተናጋሪዎችን ማሳመን ተገቢ ነው፡፡

የAndersen ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚያመሳስለው የቋንቋ ትምህርትን ከተማሪዎች አመለካከት ጋር በተያየዙ ርዕስ ዙሪያ ጥናት ማድረግ ነው፡፡ ከዚህ ጥናት ጋር ልዩነቱ ደግሞ Andersen በወጭ ሀገር ቋንቋዎች ላይ እና በተለያዩ ሃገራት ዙሪያ የተደረገ ሲሆን የዚህ ጥናት ትኩረቱ ደግሞ በወረዳ ዙሪያና በሀገር በቀል ቋንቋ ተናጋሪዎች የተሰራ መሆኑ የተለየ ያደርገዋል፡፡

Andersen በጥናት ዉጤቱ እንደሚከተለው ብለዋል፡፡ ተማሪዎች ለቋንቋ ትምህርት የሚሰጡት አመለካከት ለዉጤት ተዛምዶ እንዳለዉ አሳይተዋል፡፡ ይህ ጥናት እንደ Andersen የተማሪዎች አመለካከት ለቋንቋ ትምህርት ከፍተኛ አስተዋጽኦ እንዳለዉ በጥናቱ ተረጋግጠዋል፡፡

ፀሐዬ ተፈራ በ1977 በጆርጅታዎን ዩኒቨርስቲ በስነ ልሳን ትምህርት በፒ.ኤች፣ ዲ.ዲ.ግሪማሟያ ያቀረበው ጥናት “A sociolinguistic survey of language use and attitudes towards

language in Ethiopia: Implications for languages policy in education.”የቀረበ ሲሆን የጥናቱ ዋናና ዋና ዓላማ፣ ኢትዮጵያውያን ለትምህርትና ለቢሮ ስራዎች እንዲሁም ከቢሮ ውጭ ላሉት ተግባራት በሚያገለግሉ ቋንቋዎች ላይ ያላቸውን አመለካከት ለማወቅና ውጤቱን በወቅቱ ካለው እንዲሁም ወደ ፊት ሊኖር ከሚገባው የትምህርት ፖሊሲ ጋር ለማዛመድ ነው። በጽሁፉ የተጠነኩት ሁለት መቶ አስራ አንድ ሰዎች ሲሆኑ በወቅቱ በነበረው የትምህርት ስርዓት ውስጥ በማገልገል ላይ የነበሩ ባለሙያዎች፣ የዩኒቨርሲቲ መምህራንና ተማሪዎች፣ እንዲሁም የመምህራን ማሰልጠኛ ተቋም መምህራን ናቸው። ከተማሪዎቹ ዘጠና ሰባቱ በአሜሪካ ዩኒቨርሲቲዎች በመማር ላይ የነበሩ ናቸው። የጥናቱ ተሳታፊዎች ከጾታ ስርጭት አኳያ ሲታዩ 91 ወንዶች 9 ሴቶች ሲሆኑ ከአፍ መፍቻ ቋንቋቸው አኳያ ደግሞ በአራት ቡድን የተከፈሉ ናቸው። እነሱም፦

- ❖ በአማርኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ 41.7%
- ❖ በትግርኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ 33.4%
- ❖ በኦሮምኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ 11.4%
- ❖ በሌሎች ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ 13.5 ናቸው።

ፀሐዬ መረጃ ለመሰብሰብ የተጠቀመበት ዘዴ የጽሁፍ መጠይቆችን በመበተን ሲሆን የሚከተሉትን ውጤቶች መዝግቧል።

- የአፍ መፍቻ ቋንቋ የአንደኛ ደረጃ የትምህርት ቋንቋ እንዲሆን የብዙዎች ፍላጎት መሆኑን፤
- አብዛኛዎቹ ምላሾች የአፍ መፍቻ ቋንቋ የሁለተኛ ደረጃና የዩኒቨርሲቲ የትምህርት ቋንቋ እንዲሆን አለመደገፋቸውን፤
- አብዛኛዎቹ መላሾች እንግሊዝኛ የሁለተኛ ደረጃና የዩኒቨርሲቲ የትምህርት ቋንቋ እንዲሆን መደገፋቸውን፤
- አብዛኛዎቹ መላሾች አማርኛ ኦሪጂናል ቋንቋ እንዲሆንና ኦሮምኛና ትግርኛም ሁለተኛና ሶስተኛ ኦሪጂናል ቋንቋ እንዲሆኑ መደገፋቸውን፤
- የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት አሰጣጡ የሚወደድ ዓይነት አለመሆኑን፤

ፀሐዬ ከነዚህ የጥናቱ ውጤቶች በመነሳት የሚከተሉትን አስተያየቶች ሰንዝሯል።

- ✓ አማርኛን በአፍ መፍቻነትና በሁለተኛ ቋንቋነት የሚማሩ የተለያዩ ወገኖች እንዳሉ እየታወቀ፤ አንድ አይነት መፃሀፍትና መረጃ መሳሪያዎችን እየተጠቀሙ ማስተማር ጥሩ አይደለም። ስለዚህ አማርኛ አፍ መፍቻቸው የሆኑትንና ሌሎችን በተለያዩ

መሳያሪያዎችና ዘዴዎች ማስተማር ተገቢ ሲሆን በሌላም በኩል ቋንቋውን ሳይሆን ስለ ቋንቋው ሰዋሰው ማስተማር አይጠቅምም ብቻ ሳይሆን፤ ተማሪዎቹ ትምህርቱን እንዲጠሉት ያደርጋል። ስለሆነም በዚህ ላይ ትኩረት ማድረግና ሁለቱ ወገኖች በተለያዩና በዘመናዊ መልክ እንዲማሩ ቢደረግ፤

✓ ተማሪዎች ከአንደኛ እስከ አራተኛ ክፍል ድረስ በአፍ መፍቻ ቋንቋው ቢማሩና፤ በሁለተኛና በሶስተኛ ክፍል ላይ አማርኛን እንደ አንድ የትምህርት ዓይነት ቢማሩ፤

✓ እንግሊዝኛ ከዘጠነኛ ክፍል እስከ ዩኒቨርሲቲ ድረስ የትምህርት ቋንቋ ቢማሩ

የጸሃዬ ተፈራ ጥናት ከዚህ ጥናት ጋር የሚያመሳስለው የቋንቋ ትምህርት ከተማሪዎች አመለካከት ጋር ተዛምዶ እንለው ነው። ልዩነቱ ደግሞ የጸሀዬ ጥናት በአማርኛ እና በትግረኛ እንድሁም በኦሮምኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱትን በአጠቃላይ አመለካከታቸውን በአንድ ጥናት ዙሪያ ሲያጠና ይህ ጥናት በቤንችኛ ቋንቋ አፈፈት የሆኑ ተማሪዎችን ብቻ በጥናቱ ማካሄዱ ነው።

ምዕራፍ ሶስት

3. የጥናቱ ዘዴ

ይህ ጥናት የተከተለው ቅይጥ የጥናት ዘዴ፤ ሲሆን ይህ ዘዴ የተመረጠበት ምክንያት ተማሪዎች በአማርኛ ትምህርት ቋንቋ ላይ ያላቸው አመለካከት ምን እንደሚመስል በተመለከተ ለችግሮች የመፍትሔ ሐሳብ ለመጠቀም ተመራጭ የምርምር ስልት ይሆናል ተብሎ ስለታሰበ ነው። በተጨማሪ ተዛምዷዊ የምርምር ዘዴ ተመርጧል የተመረጠበት ምክንያት ተማሪዎቹ ለሁለተኛ ቋንቋ ትምህርት ያላቸው የአመለካከት ሁኔታ ደግሞ ከትምህርት ውጤታቸው ጋር የሚኖረው ዝምድና ለመለየት ተስማሚ ይሆናል ተብሎ ስለታሰበ ነው።

3.1. የናሙናዎች አመራረጥ ስልት

3.1.1 በጥናቱ የተካተቱ ትምህርት ቤቶች

በጥናቱ ውስጥ በናሙናነት የሚታቀፉት በሽኮ ወረዳ የሚገኙ ትምህርት ቤቶች ሲሆኑ፤ በዚህ ጥናት የተመረጡት የግዝመሬ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት እና የሽኮ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ናቸው። ሌሎች የቴክኒክ ትምህርት ቤቶች በጥናቱ አይታቀፉም። ስለዚህ ከላይ እንደተገለጸው የግዝ መሬት ከተማና የሽኮ ከተማ ብዙሃን ተማሪዎች የሚማሩባቸው ትምህርት ቤቶች የመንግስት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በመሆናቸው ለጥናቱ ናሙና ሆነው ተመርጠዋል ። እነዚህ ትምህርት ቤቶች የሚመረጡበት ምክንያት በሽኮ ወረዳ ካሉት ሦስት ትምህርት ቤቶች ውስጥ ከፍተኛ የተማሪ ቁጥር የያዙ ትምህርት ቤቶች ስለሆኑና ሌሎቹ የአማረኛ ቋንቋ የማይዘወተርባቸው ገጠራማ አካባቢዎች ስለሆኑ በጥናቱ ውስጥ አልተካተቱም።

3.1.2 በጥናቱ የተካተቱ ተማሪዎች

በጥናቱ ናሙናነት የተመረጡ በግዝ መሬት ትምህርት ቤት በሽኮ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በአራት ክፍል የተደለደሉ የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች ሲሆኑ፤ የዚህ ክፍል ተማሪዎች የሚመረጡበት ምክንያት በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ማዕከላዊ ደረጃ ላይ የሚገኙና አንጻራዊ በሆነ መልኩ በዕድሜ በትምህርት በሳል ተማሪዎችና ቁጥራቸውም የጥናቱን ተአማኒነት ከፍ የሚያደርጉ በመሆናቸው ይሆናል። የሌሎቹ ክፍል ተማሪዎች የዚህን ክፍል ተማሪዎች ያህል ምቹ አይደሉም። ለምሳሌ የአስራ አንደኛ ክፍል ተማሪዎች ቁጥራቸው አነስተኛ በመሆናቸውና ከሁለቱ ከተሞች አንድ ቦታ ላይ ብቻ ስለሚገኝ አጥኚው ከጥናቱ ውጭ እንዲሆኑ አድርጓል። የአስራ ሁለተኛ ክፍል ተማሪዎች ለብሔራዊ ፈተና ስለሚዘጋጁና አጥኚው መረጃ በሚሰበስብበት ወቅት በትምህርት ቤቶች ሊገኙ ስለማይችሉ፤ በጥናቱ ሊታቀፉ

አልቻለም። የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች ገና ከመለስተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የመጡና በከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በቂ ልምድ የሌላቸው በመሆናቸው በጥናቱ አይታቀፉም። የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች በመሀል ያሉና መጠነኛ ልምድ ያላቸው ቢሆኑም የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች በዘጠነኛ ክፍል (9) ውስጥ ያለፉ፣ ከዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች ይበልጥ ልምድ ያካበቱና በዕድሜም የበሰሉ በመሆናቸው ሊመረጡ ችለዋል። ከላይ በተጠቀሱት ሁለት ትምህርት ቤቶች 584 የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች አሉ። ከእነዚህ ውስጥ 313 ተማሪዎች ወንዶች ሲሆኑ 271 ተማሪዎች ሴቶች ናቸው።

የናሙና ተማሪዎችን አመራረጥ በተመለከተ፣ ቀላል የእጣ ንሞና በመጠቀም እያንዳንዱ የጥናቱ አካላይ አባል ናሞና ሆኖ ለመመረጥ እኩል እድል ይኖረዋል። በናሙናነት የሚመረጠው እያንዳንዱ የጥናቱ አካላይ አባል እጣው አንዱ ከሌላው አይበልጥምም ወይም አያንስምም ያለው እንዳወቅ (2011)። በዚህ መሰረት በግዝ መሬትና በሸኮ ከተማ ባሉት ሁለት ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት ውስጥ አምስት መቶ ሰማኒያ አራት ተማሪዎች ሲኖሩ አጥኚው ከነዚህ መካከል ሁለት መቶ ሰላሳ ተማሪዎችን በቀላል የእጣ ናሙና ዘዴ መምረጥ ችሏል። እያንዳንዱ ተማሪ የመመረጥ እድሉ ነው። በእጣ ናሞና ዘዴ የተገኘውን የተማሪዎች ናሙና ዕጣ የማውጣት ዘዴን በመጠቀም ድምሩ በሁለቱም ት/ቤቶች 230 እስኪደርስ ድረስ እጣ በማውጣት ናሙናውን ለመምረጥ ይቻላል።

3.1.3. በጥናቱ የተካተቱ መምህራን

በጥናቱ እንዲሳተፉ በናሙናነት የሚመረጡት መምህራን በየትምህርት ቤቶቹ የሚገኙ የአስረኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ናቸው። የአስረኛ ክፍል መምህራን የሚመረጡበት ምክንያት ከላይ እንደገተገለጸው በናሙናነት የሚመረጡ ት/የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች ስለሆኑና መልሶቻቸውን ከአስተማሪዎቻቸው አስተያየት ጋር ማነፃፀር አስፈላጊ ነው ተብሎ በመታመኑ ነው። በተመረጡት ትምህርት-ቤቶች 5 የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የሚገኙ ሲሆን 2 ወንዶች ሲሆኑ 3 ደግሞ ሴቶች ናቸው። በጠቅላይ የኒሞና ዘዴ የአስረኛ ክፍል አማርኛ ቋንቋ መምህራን ለቃለ መጠይቅ ተመርጠዋል።

3.3 የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች

እንደ ጥናቱ መለያየት ሁሉ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ይለያያሉ።ይህ ጥናት የተማሪዎችን ዝንባሌ ለማወቅ ዓላማ አድርጎ የተነሳ በመሆኑ ለዝንባሌ ጥናት ምቹ የሆኑ ዘዴዎችን መምረጥ ግድ ሆኖበታል። Taronnaryal (2013)፣ Kichn (2014)፣ Sipoliski (2010) “የተማሪዎችን አመለካከት ለማወቅ ግልጽ የሆነው መንገድ እነሱን መጠየቅ ነው” ይላሉ። ከጥያቄ በተጨማሪ የተማሪዎችን አመለካከት ለማወቅ የምልከታ ሂደት መጠቀም እንደሚቻል Taronnaryal (2014) ይገልጻሉ። የአንድን ሰው ዝንባሌ ለማወቅ ለሰውየው ለራሱ ከሚቀርብለት ጥያቄ በተጨማሪ ሁኔታዎችን በዓይን ተመለክቶ መረጃ ማግኘት እንደሚቻል ከላይ የቀረበውን ሀሳብ መጠናከር የብሪታኒካ ኢንሳይክሎፕዲያ (1986፣687) ሲገልጽ “አንድ ሰው ዝንባሌው የሚታወቀው ሊታይ ከሚችለው ሁኔታና ለግምገማ ከሚሰጠው ምላሽ ነው” ይላል።

በዚህ መሰረት አጥኚው የተማሪዎችን አመለካከት ለማወቅ ሶስት ዘዴዎችን ይጠቀማል።

1. ለተማሪዎች በተለያዩ የመልክ የተዘጋጀ የጽሁፍ መጠይቅ በማቅረብ ነፃ ሀሳባቸውን እንዲሰጡ በማድረግ።
2. ለመምህራን ቃለ መጠይቅ በማቅረብ ስለተማሪዎቻቸው የሚያውቁትንና ያዩትን እንዲናገሩ በማድረግ።
3. በትምህርቱ ሂደት ላይ የተማሪዎች እንቅስቃሴ ምን እንደሚመስል ለማወቅ የክፍል ትምህርት ምልከታ በማድረግ።

3.3.1 የጽሁፍ መጠይቅ

Dubin Alshecheyen (1986፣17) “የአመለካከት ጥያቄዎች ዝግ መሆን ሲኖርባቸው በጣም ጥቂቶቹ ብቻ ክፍት ይሆኑና ለሌሎች መጠይቆች ድጋፍ ሰጪ በመሆን ለአጥኚው ያገለግላሉ” ይላሉ።በዚህ መሰረት የጽሁፍ መጠይቆቹ ለቋንቋ የአመለካከት መለኪያዎቹ እንዲሆኑ አማራጭ መልሶቹ ዝግ ሆነው አምስት ነጥብ ደረጃ ባላቸው የሊከርት አፃፃፍ ስልት እንዲቀመጡ ይደርጋል። በተጨማሪም ሀሳቡን የሚያዳብሩና ለማብራሪያ የሚረዱ ጥቂት ክፍት ጥያቄዎችም ታቅፋዋል። እነዚህ ዝግ ጥያቄዎች የሆኑ አምስት ነጥቦች ደረጃ ያሏቸው የሊከርት አፃፃፍ በአሉታዊ ሀሳቦች አኳያ አማራጮች የተለያዩ ነጥቦችን እንዲሸከሙ ተደርገዋል።

3.3.2 ቃለ መጠይቅ

ለመምህራን በሚቀረበው ቃለ መጠይቅ ውስጥ የሚቀረቡት ክፍት ጥያቄዎች ስድስት ናቸው። (አባሪ “ለ”ንይመልከቱ)። በምልልሱ ወቅት መምህራን የሚሰጡትን አስተያየት ሁሉ እንዳለ በጽሁፍ ለማስቀረት አስቸጋሪ ስለሚሆን የምልልሱ ሂደት በካሴት እንዲቀረጽ ከተደረገ በኋላ ወደ ጽሁፍ ተለውጦ ቀርቧል። የመጠይቁን ስርጭትና አሞላል በተመለከተ አጥኚው ጥናቱ የሚመለከታቸው ትምህርት ቤቶች ሁሉ አስፈላጊውን ትብብር እንዲያደርጉ ከዩኒቨርሲቲው ደብዳቤ አጽፎ ወደ የትምህርት ቤቶቹ በመንቀሳቀስ ከዳራክተሮቹና ከዩኒትመሪዎቹ ጋር ተገቢውን ምክክር አድርጓል። ቅድመ ሁኔታዎችን ሁሉ አመቻችቷል። መጠይቁ ከመሞላቱ በፊት ከየትምህርት ቤቱ መጠይቁን እንዲሞሉ ለተመረጡ ተማሪዎች አጠቃላይ የመጠይቁን አሞላል በተመለከተና ለየትባለ መልኩ ለሚመለሱት ጥያቄዎች ሁሉ መግለጫና ማብራሪያ ተሰጥቷል። ተማሪዎች መጠይቁን የሚሞሉት እዚያው ከትምህርት ቤቱ አዳራሽ ውስጥ ተሰብስበው እንዲሆን ተደርጓል። ይህ እንዲሆን የተደረገውም፡-

1. ተማሪዎች መጠይቁን ወደ የቤታቸው ይዘው ከሄዱ ሊቀደድ ወይም ሊጠፋቸው ይችላል ከሚል ፍራቻ የተነሳ፤
2. መጠይቁን ከክፍል ውጭ ይዘው ከሄዱ ብዙዎቹ ተማሪዎች ተነጋገረው ተመሳሳይ መልስ ብቻ ይዘው ይመጣሉ ከሚል ፍራቻ የተነሳ፤
3. መጠይቁን ይዘው ከሄዱ አንዳንድ ወደ ተሳሳተ ግምታዊ መልስ ይሄዳሉ ከሚል ፍራቻ የተነሳ ነው። ይህ አጥኚው የሚጠቀምበት በግንባር ቀርቦ መጠይቁን የማስሞላት ስልት ብክነትን ከመቆጣጠሩም በላይ መረጃ ሰብሳቢው እዚያው ሆኖ የሚሆነው ጥያቄዎችን እየመለስ በማስሞላቱ ሁሉም መጠይቁን በትክክል ይሞላሉ በሚል ታሳቢነት ነው።

3.3.3 ምልከታ

የክፍል ትምህርት ምልከታን በተመለከተ አጥኚው በየትምህርት ቤቶች ካሉት አስረኛ ክፍል ተማሪዎች አማርኛን በሚማሩበት ጊዜ ለአራት ዙር ተመልክቶአል። ይህ የክፍል ምልከታ ያስፈለገበት ምክንያት በትምህርቱ ሂደት ላይ የተማሪዎች ተሳትፎና የመምህሩ ጥረት ምን ያህል እንደሆነ ለማወቅና በተጨማሪም ተማሪዎች ትምህርቱን ወደውና ፈቅደው ከልብ መቀበል አለመቀበላቸውን፤ መምህሩም በደንብ ማቅረብ አለማቅረቡን ለማረጋገጥ ነው። በሌላ በኩል የክፍሉ አጠቃላይ ሁኔታ ለመማር ምቹ መሆን አለ መሆኑን፤ በተማሪዎቹ ከሚቀርቡት መረጃ በተጨማሪ በዓይን አይቶ ለማረጋገጥ ነው። በመጨረሻም ይህ ጥናት Wiliyam Mieri (2003) የዳበረን ቼክሊስት ተጠቅሟል።

3.4 የመረጃ መተንተኛ ዘዴዎች

ከተማሪዎች የሚሰበሰቡት መረጃዎች ሁለት ዋና ዋና ክፍሎች ይኖራቸዋል። አንደኛው ለተማሪው ማንነትና ስለቤተሰቡ ሁኔታ የሚገልጸው ዳራዊ መረጃ ሲሆን፤ ሁለተኛው፣ ተማሪው በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ላይ ያለውን አመለካከትና የወጤት ተዛምዶ የሚያመለክት መረጃ ይሆናል። መረጃዎቹ ከተማሪዎች እንደ ተሰበሰቡ መለያ ቁጥር ይሰጣቸውና በየትምህርት ቤቶች ተለይተው “ በኤስ.ፒ.ኤስ.ኤስ ተደራጅቷል። በዚህ አሰራር የእያንዳንዱ ጥያቄ አማራጭ መልሶች በምን ያህል ሰዎች እንደተመረጡ ታውቆ ተመዝግቧል። የመቶኛና የአማካይ ነጥብ ስሌትም ተሰርተዋል። ቀጥሎ እያንዳንዱ ተማሪ በያንዳንዱ ተላውጦ ላይ ያገኘው ነጥብ ተለይቶ ከታወቀና ከተመዘገበ በኋላ ለልዩ ልዩ ስታቲስቲካዊ ንጽጽር በተገቢዎች ቀመሮች ተሰልተዋል። የዚህ ክንውን ዓላማ በትምህርት ቤቶች፣ በወንዶችና በሴቶች በየትምህርት ቤቶች ከሚገኙ ተማሪዎች ስታቲስቲካዊ ፋይዳ ያለው የምላሽ ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማነፃፀር ሲሆን በተጨማሪነት ከሁለት እስከ አምስት ባሉት ተለውጦዎች የተመዘገቡት ውጤቶች ከተለውጦ አንድ ውጤት ጋር ሊቀናጁ መቻል አለመቻላቸውን ለማወቅ ነው። ተላውጦ አንድ ከጥናቱ ርዕስ ጋር የተያያዘ ዋና ጉዳይ ሲሆን ሌሎቹ በዙሪያ የሚታዩ ሁለተኛ ጉዳዮች ናቸው።

ስለዚህ የእያንዳንዳቸው ውጤት ከተለውጦ አንዱ ውጤት ምን ያህል ተጣምሮ እንዳለው መታየት ይኖርበታል። በሌላ በኩል በያንዳንዱ ተላውጦ ላይ የተገኙት መረጃዎን በመጠይቁ ላይ በሰፈሩት ተራ ቁጥርና ቅድመ ተከተል መሰረት እንደ ባህሪያቸው ሁኔታ በመቶኛና በአማካይ ነጥብ እየተጠቀሱት ተተንትነዋል፤ በሠንጠረዦች ተቀናቀለው ይቀርባሉ። በመጨረሻም በቃለ መጠይቅ አማካይነት ከመምህራን የተሰበሰቡት መረጃዎች ከተማሪዎች ከተሰበሰቡት መረጃዎች ጋር እየተጣቀሱ ተብራርቷል። የአጥኚው የምልከታ ውጤቶችም ከተዘረዘሩ በኋላ ከተማሪዎች ምላሾች ጋር እየተነፃፀሩ ተገልጸዋል።

ምዕራፍ አራት

የጥናቱ ትንተና

4.1. የመላሾች አጠቃላይ ሁኔታ ናሙና

የሁኔታ የመጠይቁ መላሾች ከሁለት ትምህርት ቤቶች የተመረጡ ማለት የግዝ መሬት እና የሸኮ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ሁለት መቶ ሰላሳ ተማሪዎች መሆናቸው በምዕራፍ ሦስት ተገልጿል። እነዚህን ተማሪዎች በጾታ፣ በዕድሜ፣ በብሔረሰብና በአፍ መፍቻ ቋንቋ፣ በአባትና በእናት የትምህርት ደረጃና የስራ ሁኔታ አኳያ ተመልክቷል።

4.1.1. ጾታ

በናሙናነት የተመረጡት ተማሪዎች ወንዶች 70 ከሸኮ ትምህርት ቤት 55 ከግዝ መሬት ትምህርት ቤት በድምሩ 125 ሲሆኑ ሴቶች ደግሞ 60 ከሸኮ ትምህርት ቤት 45 ከግዝ መሬት ትምህርት ቤት በድምሩ 105 ናቸው። የሸኮ ትምህርት ቤት እና የግዝ መሬት ትምህርት ቤት በናሙናነት የተመረጡ ተማሪዎች አጠቃላይ 230 ናቸው።

4.1.2. ዕድሜ

የናሙና ተማሪዎች ዕድሜ በአስራ አምስትና በሃያ ዓመት መሐል ሲሆን በሁለት ተመድበዋል። ከአስራ አምስት እስከ አስራ ሰባት ያሉትን በአንድ ወገን፣ ከአስራ ስምንት እስከ ሃያ ያሉትን ደግሞ በሌላ ወገን። በዚህ መሰረት ከአስራ አምስት እስከ አስራ ሰባት የእድሜ ክልል ውስጥ የሚገኙት አንድ መቶ ሃምሳ ሲሆን ከአስራ ስምንት እስከ ሃያ ዓመት የዕድሜ ክልል ውስጥ የሚገኙት 80 ናቸው። የዚህም ዝርዝር ሁኔታ በሰንጠረዥ አንድ ላይ ይገኛል።

4.1.3. የአፍ መፍቻ ቋንቋ

ከላይ እንደተገለጸው በሸኮና በግዝ መሬት ትምህርት ቤቶች በቤንቻ ቋንቋ አፈ ፈት ወንድ 125 ሴት ደግሞ 105 አጠቃላይ 230 አፈፈት ተማሪዎች ይገኛሉ።

ሠንጠረዥ አንድ

የተማሪዎች ጾታ፣ ዕድሜና የአፍ መፍቻ

ትምህርት ቤት	ጾታ		ዕድሜ		የአፍ መፍቻ ቋንቋ (ቤንችኛ)	
	ወ	ሴ	ከ15-17	ከ18-20	ወ	ሴ
ግዝ መሬት ሁለተኛ ደረጃ	55	45	80	50	55	45
ሸኮ ሁለተኛ ደረጃ	70	55	70	30	70	60
ድምር	125	100	150	80	125	105
አጠቃላይ ድምር					230	

4.1.4. የአባቶችና የእናቶች የትምህርት ደረጃና የስራ ሁኔታ

አብዛኛዎቹ የተማሪ የትምህርት ደረጃቸው ከአስራ ሁለተኛ ክፍል በታች ነው። አላይ ስለሌተሰብ የገቢ መጠን መግለጫ ላይ የሁለቱም ትምህርት ቤቶች ወላጆች ገቢ ዝቅተኛ መሆኑ ተገልጾ ነበር። ይህ ሁኔታ በትምህርት ደረጃም እንዳለ ተንፀባርቋል። የግዝ መሬትና የሸኮ ትምህርት ቤት ወላጆች 50% ያልተማሩና በጎልማሳ የትምህርት ደረጃ ላይ የሚገኙ ሲሆን በዲግሪና በዲፕሎማ ደረጃ ላይ ያሉት 20% ብቻ ናቸው። በተጨማሪም ከ1 እስከ 12ኛ ክፍል ያጠናቀቁ ወላጆች 30% መሆናቸውን በጥናቱ ማረጋገጥ ተችሎአል።

የስራ ሁኔታን በተመለከተ 23% ወላጆች የመንግስትና የሌሎች ድርጅቶች ተቀጣሪ ሲሆኑ 20.5% ወላጆች ደግሞ በንግድና በግል ስራ የሚተዳደሩ ናቸው። ከእናቶች ደግሞ 21.9% ስራ የሌላቸውና የቤት እመቤቶች ናቸው። ቀሪዎቹ 33.9% ደግሞ ጡረተኞች ስራ አጥና ስራቸው

ያልተገለጸ ናቸው። የሸኮ ትምህርት ቤት ካሉት ወላጆች እናቶች 25% የቤት እመቤቶች ሲሆኑ pites copyg nt sharer on መሬት ትምህርት ቤት ካሉት ወላጆች እናቶች 25% ብቻ የቤት አመቤት ናቸው። በዝርዝሩ winet S ስድስት “ለ”ን ይመልከቱ።

ሠንጠረዥ ሁለት

የአባቶችና የእናቶች የትምህርት ደረጃና የስራ ሁኔታ

“ሀ” የትምህርት ደረጃ	ሸኮ	ግዝ መሬት	ድምር	በመቶኛ
የትምህርት ደረጃ				
ያልተማረና ጎልማሳ ትምህርት	62	51	113	50
ከ1-12	28	39	67	30
ዲፕሎማ	16	15	31	13
ዲግሪ	9	10	19	7
ድምር	115	115	230	100
“ለ” የስራ ሁኔታ				
በንግድና በሌላ የግልስራ	9	30	39	20.5
በመንግስትና በሌሎች ድርጅቶች	32	27	59	23
ስራ አጥና ጡረተኛ	18	22	40	21.9
ስራቸው ያልተገለጸ	12	18	30	10
የቤት እመቤት	38	24	62	25
ድምር	115	115	230	100

4.2. የመረጃዎች ስሌታዊ አሰራር

መረጃዎች ከተሰበሰቡ በኋላ አወንታዊና አሉታዊ ዐረፍተ ነገሮች ከያዙት ነጥቦች አኳያ እያንዳንዱ መላሽ ያገኘው ነጥብ ተለይቶ ተመዝግቧል። በያንዳንዱ ጥያቄ ላይ የተገኙት ነጥቦች ተደምረው ከአምስት የተገኘው አማካይ ነጥብ ተሰልቷል። ስለአማካይ ነጥብ አሰራር አንድ ምሳሌ እንመለከት። አማርኛን መማር እወዳለሁ” ለዚህ ዐረፍተ ነገር የሚከተለው ምላሽ ተሰጦ እንበል።

በጣም እስማማለሁ: 23 መላሾች

እስማማለሁ: 9 መላሾች

መወሰን ያስቸግረኛል: 8 መላሾች

አልስማማም: 6 መላሾች

ፍጹም አልስማማም: 4 መላሾች

በምዕራፍ ሦስት እንደተገለጸው ይህ ዐረፍተ ነገር አዎንታዊ በመሆኑ በጣም አስማማለሁ" (6:: እስማማለሁ (S/መወሰን ያስቸግረኛል /41 አልስማማም /3):: ፍጹም አልስማማም 12 ነጥብ ይዘዋል:: ስለዚህ የስሌቱ አካሄድ እንደሚከተለው ይሆናል:: አማካይ ለማግኘት የስምምነቱን ነጥብ በድግግሙ ብዛት ማባዛትና መደመር ከዚያ ለመላሾች ቁጥር ማካፈል:: በዚህ ምሳሌ የመላሾች ቁጥር ሃምሳ ነው /ስለዚህ::

አማካይ

$$= \frac{(23 \times 6) + (9 \times 5) + (8 \times 4) + (6 \times 3) + (4 \times 2)}{23 + 9 + 8 + 6 + 4}$$

$$= \frac{138 + 45 + 32 + 18 + 8}{50}$$

$$\frac{241}{50} = 4.82$$

በእያንዳንዱ ጥያቄ ላይ ከአማካይ ነጥቡ ጎን ለመላሾች ብዛት በመቶኛ ተሰልቶ ቀርቧል ከላይ የወሰድነውን ምሳሌ በመቶኛ ስሌት እንደሚከተለው መስራት ይቻላል:: የመቶኛ ስሌት የመላሽ ብዛት ሲካፈል ለጠቅላላ የመላሽ ቁጥር ሲባዛ በመ ይሆናል:: ስለዚህ "በጣም እስማማለሁ" ያሉት ሃያ አምስት መላሾች በመቶኛ ሲሰላ 23/50 x 100 46%:: በዚህ መሰረት ስንሰራ "እስማማለሁ" የሚለው 9/50x100 =18%/ "መወሰን ያስቸግረኛል" የሚለው 8/50x100= 116/ "አልስማማም" የሚለው 6/50x10= /12%/ "ፍጹም አልስማማም" የሚለው 4/50x100= 8% ይሆናል ማለት ነው::

4.3. ከእያንዳንዱ ጥያቄ የተገኘ ምላሽ

4.3.1. የተማሪዎች ግላዊ አመለካከት

ይህ የመጀመሪያና ዋና ተላውጦ ሲሆን አምስት አዎንታዊና ስድስት አሉታዊ ሀሳቦችን በድምሩ አስር ዝግ ጥያቄዎችን ይዟል። ይህ ክፍል እያንዳንዱ መላሽ ለ " 1.1 1 እና ለ 1.12" ለሰጠው መልስ ምክንያት እንዲሰጥ ይጠይቃል። በዚህ ክፍል ውስጥ የታቀፈ ሌላው ዋና ጥያቄ በቁጥር "13" ላይ የቀረበው ነው። ይህ ጥያቄ በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍል ሊቀርቡ የሚችሉትን ዐቢይ ትምህርቶችን ይዘረዝርና ተማሪዎች በፍላጎታቸው መሰረት በቅደም ተከተል እንዲመርጡ ይጋብዛል። ሌላው በዚህ ክፍል የታቀፈው ጥያቄ በቁጥር "14" ላይ የተቀመጠ ሲሆን ከሌሎች የተምህርት ዘርፎች ጋር ሲነፃፀር ተማሪዎች ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት የሚሰጡትን ቦታ ለማወቅ የታሰበ ነው። ከዚህ ቀጥለን በዚህ ተላውጦ ስር ለቀረቡት አስራ አራት ጥያቄዎች ለእያንዳንዳቸው የተሰጠውን መልስ በዝርዝር እንመለከታለን።

**4.3.2. በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ገፍቼ ጋዜጠኛና ደራሲ መሆን እፈልጋለሁ።
ሰንጠረዥ ሶስት**

አማራጭ መልሶች	የመላሽ ብዛት	የተገኘ ነጥብ	መቶኛ
ሀ. በጣም እስማማለሁ	80	6	34.76
ለ. እስማማለሁ	46	5	20
ሐ. መውሰን ያስቸግረኛል	58	4	25.21
መ. አልስማማም	26	3	11.30
ሠ. ፍጹም አልስማማም	20	2	8.69
ድምር	230	20	100
አማካይ	4.6		

4.3.3 ግድ ሆኖብኝ እንጂ አማርኛን መማር አልፈልገም

ሠንጠረዥ አራት

አማራጭ መልሶች	የመላሽ ብዛት	የተገኘ ነጥብ	መቶኛ
ሀ. በጣም እስማማለሁ መከለ	46	6	20
ለ. እስማማለሁ	40	5	17.39
ሐ. መውሰን ያስቸግረኛል	46	4	20
መ. አልስማማም	58	3	25.21
ሠ. ፍጹም አልስማማም	40	2	17.39
ድምር	230	20	100
አማካይ	3.97		

ለአዎንታዊ ሀሳቦች ሁሉ የስሌት አሰራር ምሳሌ እንዲሆንና ደግሞ ለአሉታዊ ሀሳቦች ሁሉ የስሌት አሰራር ምሳሌ እንዲሆን በዝርዝሩ ያስቀመጥኩ ስለሆነ ሌሎቹን በአጭሩ በመቶኛና በአማካይ ነጥብ እየገለጽኩ አልፋለዉ። ደግሞም ሁኔታውን የሚያቀርብ አባሪ ስላለ እያንዳንዱ ጥያቄ ላይ ስለአሰራሩ ዝርዝር ጉዳይ ውስጥ መግባት አያስ ጥናት አያስፈልገም።

4.3.3 አብዛኛዎቹ የመማራቸው የአማርኛ ዘርፎች ከፍላጎቴ ጋር ይጣጣማሉ።

በዚህ ሀሳብ ላይ 30.4 "በጣም እስማማለሁ" 34.3፣ "እስማማለሁ" 1.1፣ "መወሰን ያስቸግረኛል" 14.8፣ "አልስማማም" 9.3 ደግሞ "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልስ ሰጥተዋል። አማካይ ነጥቡም 3.64 ነው።

4.3.4 የአማርኛ ቋንቋ ያስጠላኛል።

በዚህ ዐረፍተ ነገር ላይ 6.2 "በጣም እስማማለሁ"፣ 5.2 "እስማማለሁ"፣ 7.1 "መወሰን ያስቸግረኛል" 33.6፣ "አልስማማም" 47.9 "ፍጹም አልስማማም" የሚል መልስ ሰጥተዋል። አማካይ ነጥቡም 4.12 ነው።

4.3.5 የአማርኛ ቋንቋ ተናጋሪ ብሔረሰቦችን አከብራለው

በዚህ ሀሳብ "በጣም እስማማለሁ" ያሉት 54.71 "እስማማለሁ" ያሉት 19.1፣ "መወሰን ያስቸግረኛል" ያሉት 10.4 "አልስማማም" ያሉት 8.4 ፣ "ፍጹም አልስማማም" ያሉትም 7.4 ናቸው። አማካይ ነጥቡ ደግሞ 4.07 ነው።

4.3.6 ብዙ ጊዜ የአማርኛ ትምህርት ውጤት ዝቅተኛ ነው

በዚህላይ 3.3 "በጣም አልስማማም" 2.2፣ "እስማማለሁ" 2.6፣ "መወሰን ያስቸግረኛል" 23.41 "አልስማማም" 68.6 "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል። አማካይ ነጥቡ 4.50 ነው።

4.3.7 ሳነብና ሳዲምጥ ከሌሎች ቋንቋዎች ይልቅ በደንብ የሚገባኝ በአማርኛ ቋንቋ ሲሆን ነው

በዚህ ሀሳብ 46.3 "በጣም እስማማለሁ" 33.6፣ "እስማማለሁ" 6.7 ፣ "መወሰን ያስቸግረኛል" 8.9፣ "አልስማማም" 9.5 "ፍጹም አልስማማም" የሚል መልስ ተሰጥቷል። አማካይ ነጥብ 3.82 ነው።

4.3.8 ጓደኞቼ አማርኛ ቋንቋን ይጠላሉ

በዚህ ሀሳብ ላይ "በጣም እስማማለሁ" ያሉት 10.1 "እስማማለሁ" ያሉት 14፣ "መወሰን ያስቸግረኛል" ያሉት 14,3 "አልስማማም" ያሉት 28.1፣ "ፍጹም አልስማማም" ያሉት 33.4 ናቸው።አማካይ ነጥቡ 3.54 ነው።

4.3.9 ጓደኞቼ ከሌሎች ቋንቋዎች ይበልጥ አማርኛን በስፋት ይጠቀማሉ

በዚህ ሀሳብ 66.2 "በጣም እስማማለሁ" 142 "እስማማለሁ" 6.1 "መወሰን ያስቸግረኛል" 8.1 "አልስማማም"™ 5.3 ብለዋል። አማካ ነጥቡ 4.29 ነው።

4.3.10 ጓደኞቹ የአማርኛ ትምህርት ቀላል ነው እያሉ ይንቃሉ፡

በዚህ ሀሳብ ላይ 7.9 “በጣም እስማማለሁ” 7.6 “እስማማለሁ” 4: “መወሰንያ “ፍጹም አልስማማም” ብለዋል። አማካይ ነጥቡ 2.95 ነው።

በዚህ ተላውጦ ላይ ከፍተኛ አዎንታዊ ነጥብ የተመዘገበው "አማርኛ ቋንቋ ያስጠለኛል" በሚለው አሉታዊ ሲሆን 81% ስቸግረኛል" 35.9 "እስማማለሁ" 45 45.91 ተማሪዎች ሀሳቡን ተቃውመውታል። አማካይ ነጥቡም 4.50 ነው። 'አረፍተ ነገር ላይ የእንግሊዝኛ ቋንቋ ተማሪ የነበረው መድኃኒ ሀብተጊዮርጊስ /1986: 22/ የአዲስ አበባ ተማሪዎች አማርኛን እንደሚጠሉ አድርጎ ያቀረበውና በተወሰኑ ሰዎችም እየተደገፈ የሚነገረው ሀሳብ ፍጹም ውሸት ነው። ማንም ሰው ቋንቋውን አይጠላም። ጊዋራ /1983/ የአንድ አካባቢ ቋንቋ ከተናጋሪዎች ህልውና ጋር የተያያዘ ዋነኛ ጉዳይ መሆኑን ይጠቅሳል። አንድ ጊዋራ አባባል የራሱን ቋንቋ የሚጠላ ህሊናውን የሚጠላ ማለት ነው። ስለዚህ የሸኮና የግዝ መሬት ተማሪዎች አማርኛ ቋንቋቸው እስከሆነ ድረስ /ከጥቂቶች በስተቀር/ ሊጠሉት አይችሉም። ከጥናቱ የተገኘው መረጃም ይህንኑ ያረጋግጣል። ሌላው ከፍተኛ ነጥብ የተመዘገበው “ላነብና ሳዳምጥ ከሌሎች ቋንቋዎች ይልቅ በደንብ የሚገባኝ በአማርኛ ቋንቋ ሲሆን ነው" በሚለው ሀሳብ ላይ ሲሆን 80.4% መላሾች ተቀብለውታል። አማካይ ነጥቡም 4.29 ነው። ከዚህ ሀሳብ ጋር ተጣምሮ ሊታይ የሚችለው ወደ አሉታዊነት ያዘነበለ ምላሽ የተገኘበት "አማርኛ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቋንቋ ሲሆን ደስ ይለኛል "የሚለው ሀሳብ ነው። በመሰረቱ አንድ ሰው ለመማር የቋንቋ ምርጫ ቢሰጠው መምረጥ ያለበት ለማንበብም ሆነ ለማዳመጥ ይበልጥ የሚቀለውንና የሚገባውን መሆን አለበት ነገር ግን በዚህ ጥናት ከተማሪዎቹ የተገኘው ምላሽ በተቃራኒው ነው። አብዛኛዎቹ ተማሪዎች "ይበልጥ የሚገባን አማርኛ ነው" እያሉ አማርኛ የትምህርት ቋንቋ እንዲሆን አልደገፉም፡ አማርኛ የሁለተኛ ደረጃ የትምህርት ቋንቋ እንዲሆን አለመደገፉ በዚህ ጥናት ብቻ የታየ ሳይሆን ቀደም ብለው በተደረጉት በአንደርሰን ጥናት /196 967/1 በፀሐይ ተፈራ ጥናት /1977/ በብርሃኑ ገብረ ማርያም ጥናት /1976 ዓ.ም፣ በወርቁ በሻዳ ጥናት /1982 ዓ.ም/ ሁሉ ላይ ነው።ተማሪዎቹ በዚህ ጥናት ላይ አማርኛ የሁለተኛ ደረጃ የትምህርት ቋንቋ እንዲሆን ላለመደገፋቸው የሰጡትን ምክንያቶች ወረድ ብለን እናገኛለን። ሁለት ከፍተኛ የተቃውሞ መልስ የተሰጣቸው አሉታዊ ሀሳቦች " ግድ ሆኖብኝ እንጂ አማርኛን መማር ነ ፈልግም የሚለውና አልፈል "የአማርኛ ትምህርት ስለሚቀለኝ እንቀዋለሁ" የሚሉት ናቸው። የመጀመሪያውን ሀሳብ የተቃወሙት 75.68% ሲሆኑ ሁለተኛውን ሀሳብ የተቃወሙት 81.5%

ናቸው። አማካይ ነጥባቸው እንደ ቅደም ደም ተከተላቸ ለቸው 4.15 እና 4.12 ናቸው። እነዚህ መረጃዎች ተማሪዎች አማርኛን እንደሚናገሩና መማር እንደማይፈልጉ በብርሃኑ ገብረ ማርያም ጥናት /1976 ዓ.ም. የቀረበውንና በአነጻጻይ ሰዎችም የሚናገረውን ሀሳብ ውድቅ ያደርጉታል። በ "4.3.1' ላይ እንደቀረበው፡ በአማርኛ ትምህርት ገፍተው ጋዜጠኛና ደራሲ መሆን የሚፈልጉት ተማሪዎች 54.78% ሲሆኑ የማይፈልጉት 19.4% ናቸው። "ጋዜጠኛና ደራሲ መሆን እንፈልጋለን" ያሉት ተማሪዎች አማርኛንና የአማርኛን ትምህርት ከ-ል "ጋዜጠኛና ደራሲ መሆን እን እንፈልግም" ያሉት ተማሪዎች ሁሉ አማርኛንና ትምህርቱን ይጠላሉ ማለት አይደለም።) አንደሚያልሙትና ከዓላማቸ *::ነገር ግን ከቋንቋው ትምህርት ጋር የተያያዘውን ሙያ ምን ያህሉ ተማሪዎች ግቸው አኳያ ለትምህርቱ ሊሰጡ የሚችሉትን ትኩረት ለመገመት ይረዳል። ላይ እንደተገለጸው አብዛኛዎቹ ተማሪዎች /64,71 የሚመማሯ 1" 4.3.3" A ይጣጣማሉ። የው የአማርኛ ትምህርት ዘርፎች ከፍላጎታቸው ጋር ፍላጎትን የጠበቀ ትምህርት ይወደዳል። ስለዚህ የአማርኛ ትምህርት የብዙዎቹን ፍላጎት ከጠበቀ በብዙዎቹ ተማሪዎች ይወደዳል ማለት ነው። በርግጥ 23.1% ተማሪዎች መወሰን አልቻሉም። ጋር እንደሚያጣጣም ገልጸዋል። ቀሪዎቹ በ"4,3.7" ላይ እንደቀረበው 65.9% ተማሪዎች የአማርኛ ቋንቋ ተናጋሪ ብሔረሰቦችን ያከብራሉ። ብሔረሰቡን ያከበረ የብሔረሰቡን ቋንቋ እንደሚያከብር በተዛማጅ ጽሁፍ ክለሳ ከፍል አይተናል። ስለዚህ አብዛኛዎች ተማሪዎች ብሔረሰቦችንና አማርኛ ቋንቋን አያከብሩም 17.4% ፣ ቀሪዎቹ ደግሞ አቋም ያልወሰዱ ናቸው። በ "4.3.8" መረጃ መሰረት ብዙ ጊዜ የአማርኛ ትምህርት ውጤታቸው ዝቅተኛ የሆነው 26.1% ሲሆኑ 59.5% ውጤታቸው 04 ጥሩ ነው። በተዛማጅ ጽሁፍ ክለሳ ከፍል እንደተገለጸው በአንድ ቋንቋ ጥሩ ውጤት ያላቸው ተማሪዎች ለቋንቋው ትምህርት ጥሩ አመለካከት ይኖራቸዋል። በዚህ መሰረት በርካታ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ላይ ጥሩ አመለካከት አላቸው ማለት ነው። ተማሪዎቹ ራሳቸው በ "4.3.9" ላይ በቀረበላቸው ጥያቄ መሰረት ሲያነቡና ሲያዳምጡ ከሌሎች ቋንቋዎች ይበልጥ በአማርኛ ሲሆን እንደሚገባቸው ተናግረዋል።

4.4. የአማርኛ ቋንቋ መምህር ጠባይ፣ ችሎታና አመለካከት

በዚህ ተላውጦ ስራ የቀረቡት ጥያቄዎች ተማሪዎች ስለመምህራን ጠባይ፣ ችሎታና አመለካከት የሚያውቁትን ሀሳብ እንዲሰጡ የሚያደርጉ ሁለት ናቸው። ጥያቄዎችንና መልሶቻቸውን እን ገንደሚከተለው እናቀርባለን።

4.4.1. መምህሩ ተማሪዎች የአማርኛ ቋንቋን ትምህርት እንዲወስዱ ጥረት ያደርጋል

በዚህ ሀሳብ ላይ 50.9% % "በጣም እስማማለሁ"፣ 26.6% "እስማማለሁ" 6.2% "መወሰን ያስቸግረኛል" : 6% "አልስማማም": 11 4% “ፍጹም አልስማማም (ሰማ ማለት መልሰዋል። አማካይ ነጥቡም 4.00 ነው። መረጃ መሰረት 77.5% ተማሪዎች ሀሳቡን ስለደገፉ መምህራን ዛ ተማሪዎች የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት እንዲወዱ ጥረት ያደርጋሉ ማለት ነው።

4.4.2. መምህሩ በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ተማሪዎች ንቁ ተሳትፎ እንዲያደርጉ ያግዛል።

በዚህ ሀሳብ እስማማለሁ" 8.6%፣"እስማማ ማለሁ" 9.1% %፣ “መወሰን ያስቸግረኛል" " 13.8% 48. አልሰማማም” 52.1% መልስ የተሰጠ ሲሆን አማካይ ነጥቡም 3.99 ነው። ው። በመረጃው መሰረት 65.5% 65 ተማሪዎች ሀሳቡን ስለተቃወሙት ጥቂት ደጋፊዎችና አቋም ያልወሰዱ ቢኖሩም የአማርኛ ቋንቋ መፃ ደረጃ የሚበቃ ዕቀት ለዚህ ሀሳብ "በጣም እንደላቸው እንገነዘባለን።

4.4.3. መምህሩ የተማሪዎችን ተሳትፎ የሚቀሰቅስ ማራኪ አቀራረብ አለው

በዚህ ሀሳብ 38.4% "በጣም እስማማለሁ"! 20.5% "እስማማለሁ"፣ 14% “መወሰን ያስቸግረኛል": 9.5% "አልስማማም"፣ 19.5% “ፍጹም አልሰማማም” ብለዋል።አማካይ ነጥቡም 3.41 ነው። በመረጃው መሰረት 58.9% ተማሪዎች የመምህሩ አቀራረብ ማራኪ መሆኑን የደገፈ ሲሆን 29% ተቃዋሚዎቻቸው ናቸው።ስለዚህ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የትምህርት አቀራረብ ሙሉ በሙሉ የተደገፈ ባይሆንም አዎንታዊ ምላሽ ከአሉታዊ ምላሽ በልጦ ይታያል።

4.4.4. መምህሩ ተማሪዎችን የሚያንቋሽሽ ቁጡና ተሳታፊ ነው

በዚህ ሀሳብ ላይ 11.5% “በጣም አስማማለሁ 6.4% "እስማማለሁ": 8.3% መወሰን ያስቸግረኛል" 23.0% "አልስማማም፣ 50.2% “ፍጹም አልሰማማም” በማለት መልሰዋል። አማካይ ነጥቡም 3.97 ነው ።ከመረጃው በግልጽ እንደሚታየው በአሉታዊ ሀሳቡ ላይ የተሰሙት 17.9% ብቻ ሲሆኑ መወሰን ያልቻሉትም ጥቂቶች ናቸው። በርካታ ተማሪዎች 73.8% ሀሳቡን ተቃዋሚዎቻቸው ስለዚህ በርካታ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎችን አያንቋሽሹም፤ አይቆጡም፤ አይሳደቡም ማለት ነው።

4.4.5. መምህሩ የግል ጥረቱን እያከለ የቋንቋ ችሎታዎችን /ማዳመጥ፣ መናገር፣ ማንበብና መጻፍ/ በሚገባ ያለማምዳል።

ለዚህ ሀሳብ 40.7% "በጣም እስማማለሁ፡ 20.8% "እስማማለሁ "፡ 9.7% "መወሰን ያስቸግረኛል"፣ 10.7% "አልስማማም"፡ 19% "ፍጹም አልስማማም" ብለዋል አማካይ ነጥቡም 3.65 ነው። ስለዚህ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የግል ጥረታቸውን እያከሉ እንደሚሰሩ ብዙ ተማሪዎች 61.5% መስከረዋል።

4.4.6. መምህሩ ብዙ ጊዜ ሳይዘጋጁ ክፍል ይገባል

በዚህ ሀሳብ ላይ 10.5% "በጣም እስማማለሁ፣ 6.6% "እስማማለሁ ፡ 13.6% መወሰን ያስቸግረኛል" 14% "አልስማማም"፣ 45.2% "ፍጹም አልስማማም በማለት መልሰዋል። አማካይ ነጥቡም 3.90 ነው። ይህንን አሎታዊ ሀሳብ የደገፉት 17.1% ብቻ ሲሆኑ 69.2% ተቃውመውታል። ስለዚህ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ሳይዘጋጁ ክፍል አይገቡም ማለት ነው።

4.4.7. መምህሩ ተማሪዎች በፍላጎታቸው መሰረት ተደስተው እንዲማሩ ያማከራቸዋል።

ለዚህ ሀሳብ 31.2% "በጣም እስማማለሁ"፣ 18.3% "እስማማለሁ"፡ 15.9% "መወሰን ያስቸግረኛል"፡ 19.1% "አልስማማም"፡ 15.5% "ፍጹም አልስማማም" ብለዋል። አማካይ ነጥቡም 3.31 ነው። በመረጃው መሰረት የሀሳቡ ደጋፊዎች 49.5% ሲሆኑ ተቃዋሚዎች 34.6% ናቸው። ስለዚህ የሀሳቡ ተቃዋሚዎች ቁጥር የማይናቅ ቢሆንም ደጋፊዎች በልጠው በመገኘታቸው ሚዛኑ ወደ አዎንታዊ ሀሳብ አጋድሎ ይታያል።

4.4.8. መምህሩ ማርክ /ነጥብ/ አሰጣጡ አድሏዊ ነው

በዚህ ሀሳብ ላይ 8.5% "በጣም እስማማለሁ"፣ 3.6% "አልስማማም"፣ 8.8% "መወሰን ያስቸግረኛል"፣ 20.9% "አልስማማም" 58.1% "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል። አማካይ ነጥቡም 4.15 ነው። ከመረጃው በግልጽ እንደሚታየው አሎታዊ ሀሳቡን 12.1% ብቻ የደገፉትና ጥቂቶች "መወሰን ያስቸግረኛል" ሲሉ 79% ሀሳቡን ተቃውመውታል። ስለዚህ የአማርኛ መምህራን የማርክ /ነጥብ/ አሰጣጣቸው አድሏዊ አይደለም ማለት ነው።

4.4.9. መምህሩ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት እንዲገኙ ያበረታታቸዋል

ለዚህ ሀሳብ 36.79% "በጣም አስማማለሁ፡ 27.7% "እስማማለሁ"፡ 13.6% መወሰን ያስቸግረኛል 9.9% "አልስማማም 10.79% "ፍጹም አልስማማም ብለዋል።አማካይ ነጥቡም 3.66 ነው። በመረጃው መሰረት 65.8% ተማሪዎች ሀሳቡን የደገፉ ሲሆን የተቃወሙት 21.6%

ናቸው። ቀሪዎቹ መወሰን ያልቻሉ እንደመሆናቸው መጠን ሁለቱን ወገኖች ሰናነፃዕር አወንታዊ ሀሳብ የሰጡት በልጠው ስለታዩ በብዙሃን ሀሳብ መስረት መምህራኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት እንዲገፉ ያበረታቷቸዋል ማለት ነው።

4.4.10. መምህሩ አማርኛን እንደማይወድና ለደሞዙ ሲል ብቻ እንደሚያስተምር ይናገራል

ለዚህ ሀሳብ 5.2% "በጣም እስማማለሁ"፣ 2.2% "እስማማለሁ"፣ 9.9% "መወሰን ያስቸግረኛል"፣ 20% "አልስማማም" 62.7% "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል። አማካይ ነጥቡም 4.31 ነው። ከመረጃዎቹ በግልጽ እንደሚታየው አሉታዊ ሀሳቡን 7.4% መላሾች ብቻ ሲደግፉት 83.7% መላሾች ተቃውመውታል። ስለዚህ የአማርኛ መምህራን አማርኛን እንደሚጠሉና ለደሞዝ ሲሉ ብቻ እንደሚያስተምሩ አይናገሩም።

4.4.11. መምህሩ የሚሰጠው የክፍልና የቤት ስራዎች ያርማል

በዚህ ሀሳብ ላይ 40.1% "በጣም እስማማለሁ"፣ 32% "እስማማለሁ"፣ 8:19% መወሰን ያስቸግረኛል 99% "አልስማማም"፣ 10.7% "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል። አማካይ ነጥቡም 3.93 ነው ከመረጃው እንደሚታየው 72.1% ሀሳቡ የተደገፈ ሲሆን 19.7% ብቻ ተቃውሞ ገጥሞታል። ስለዚህ በብዙሃን አስተያየት መስረት የአማርኛ መምህራን የሚሰጡትን የክፍልና የቤት ስራ ያርማሉ ማለት ነው።

4.4.12. መምህሩ ተማሪዎች ያልገባቸውን እንዲጠይቁ በቂ ዕድል አይሰጥም

ለዚህ ሀሳብ 13.6% "በጣም እስማማለሁ" ፣ 10.9% "እስማማለሁ" 5.7% "መወሰን ያስቸግረኛል" ፣ 22.8% "አልስማማም" 47% "ፍጹም አልስማማም" ብለዋል። አማካይ ነጥቡም 3.76 ነው። ይህን አሉታዊ ሀሳብ የደገፉት 24.5% ሲሆኑ ጥቂቶቹ መወሰን አልቻሉም። በአንፃሩ 69.8% በሀሳቡ ላይ ተቃውሞ ስላቀረቡ መሰረት መምህራን ተማሪዎች ያልገባቸውን እንዲጠይቁ በቂ ዕድል ይሰጣሉ ማለት ነው። የአማርኛ ቋንቋ መምህራንን በተመለከተ በዚህ ተላውጦ የቀረቡት ጥያቄዎች ሁሉ አዎንታዊ ምላሽ ያገኙ ሲሆን አማካይ ነጥቡም 3.84 ነው። ስለተላውጦ ሶስት የተጠቃለሉ መረጃዎችን ለማግኘት አባሪ "ሰን" ይመልከቱ።

4.5 የአማርኛ መማሪያ መፃሕፍት ሁኔታ

ይህ ክፍል ስለመማሪያ መፃሕፍት አጠቃላይ ሁኔታ ተማሪዎች የሚያውቁትን እንዲመልሱ የሚጠይቅ ሲሆን አስራ ሁለት ጥያቄዎችን አቅፏል። ቀጥለን ዝርዝር ጥያቄዎችንና መልሶቻቸውን እንመለከታለን።

4.5.1 በትምህርት ቤታችን በቂ የአማርኛ መማሪያ መጻሕፍት አሉ

ለዚህ ሀሳብ 38% "በጣም እስማማለሁ" 18.5% "እስማማለሁ"፣ 10.4% "መወሰን ያስቸግረኛል"፣ 14.4% "አልስማማም" ፣ 18.7% "ፍጹም አልስማማም" ብለዋል። አማካይ ነጥቡም 3.36 ነው። በተገኘው መረጃ መሰረት 56.5% መላሾች በቂ መማሪያ መጻሕፍት እንዳሉ ሲያቀርቡ 32.7% መላሾች ደግሞ ብቁ መማሪያ መጻሕፍት እንደሌሉ ተናግረዋል። መወሰን ያልቻሉትም ቁጥራቸው ቀላል አይደለም። የሆነው ሆኖ አብላጫው አጅ በቂ የአማርኛ መማሪያ መጽሐፍት እንዳሉቅርብዋል።

4.5.2 የአስረኛ ክፍል አማርኛ መማሪያ መጽሀፍ የተማሪዎችን ፍላጎት አያንጸባርቅም

በዚህ ሀሳብ ላይ 19.8% "በጣም እስማማለሁ") 20.6% "እስማማለሁ"፣ 20.3% "መወሰን ያስቸግረኛል"፣ 19% "አልስማማም"፣ 23.3% "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል። አማካይ ነጥቡም 3.10 ነው። የዚህ አሎታዊ ሀሳብ ደጋፊዎች 39.6% ሲሆኑ ተቃዋሚዎች 41.3% ናቸው። መወሰን ያልቻሉም በርካታ ናቸው። የደጋፊና የተቃዋሚ ቁጥሮች የተቀራረቡ ቢሆኑም አማካይ ነጥቡ ለትንሽ ወደ አወንታዊነት አዘንብሎ ይታያል።

4.5.3 በአማርኛ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡት ምንጣቦች ማራኪ ናቸው

ለዚህ ሀሳብ 34 "በጣም እስማማለሁ"፣ 38.2 "እስማማለሁ"፣ 10.2 "መወሰን ያስቸግረኛል"፣ 10.5 "አልስማማም"፣ 7.1 "ፍጹም አልስማማም" ብለዋል። አማካይ ነጥቡም 3.70 ነው። በመረጃው መሰረት 72.2% መላሾች ሀሳቡን ሲደግፉ 17.6% ብቻ ተቃውሞ አቀርበዋል። ስለዚህ በብዙሃን ምላሽ መሰረት በአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ የቀረቡት ምንጣቦች ማራኪ ናቸው።

4.5.4 የአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ማንበብ ያስጠላኛል

በዚህ ሀሳብ ላይ 12.2% "በጣም እስማማለሁ"፣8.6% እስማማለሁ 5.9% "መወሰን ያስቸግረኛል" ፣ 29.5% "አልስማማም" ፣ 43.8% "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል። አማካይ ነጥቡም 3.83 ነው። ከመላሾቹ እንደሚታየው አሎታዊ ሀሳቡን የደገፉት 20.8% ብቻ ሲሆኑ፣ ተቃዋሚዎች 73.3% ናቸው። ስለዚህ በብዙሃኑ ሀሳብ መሰረት ተማሪዎች የአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ማንበብ አያስጠላቸውም።

4.5.5 በአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ያሉት ምንጣቦች በግልጽ ቋንቋ የቀረቡ ናቸው

ለዚህ ሀሳብ 31.2% "በጣም እስማማለሁ" 35.3% "እስማማለሁ"፣ 12.6% "መወሰን ያስቸግረኛል"፣13.8% "አልስማማም"፣6.9% "ፍጹም እስማማም" ብለዋል። አማካይ ነጥቡም

3,64 ነው። ከመረጃው መረዳት እንደሚቻለው ሀሳቡ 66.7% ተቀባይነት ያገኘ ሲሆን 20.7 ተቃውሞ ገጥሞታል። ስለዚህ በብዙሃን ምላሽ መሰረት በአማርኛ ቋንቋ መጽሀፍ ውስጥ ያሉ ምንጫዎች በግልጽ ቋንቋ የቀረቡ ናቸው።

4.5.6 የአማርኛ መማሪያ መጽሀፍ በስዕላዊ መግለጫዎች ስላልታጀበ አይስበኝም

በዚህ ሀሳብ ላይ 14.1% "በጣም እስማማለሁ"፣ 15.3% "እስማማለሁ"፣ 11.3% "መወሰን ያስቸግረኛል"፣ 27.4% "አልስማማም"፣ 31.9% "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል። አማካይ ነጥቡም 3.51 ነው። በመረጃው መሰረት የአሉታዊ ሀሳቡ ደጋፊዎች 29.4% ሲሆን ተቃዋሚዎች 59.3 ናቸው። ስለዚህ መጽሐፉ በስዕላዊ መግለጫዎች ባይታጅብም ተማሪዎችን መሳብ ችሏል ማለት ነው።

4.5.7 በአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ የቀረቡት መልመጃዎች ጥሩ ናቸው

በዚህ ሀሳብ 30.3% "በጣም እስማማለሁ"፣ 37.6 "እስማማለሁ"፣ 13.3% "መወሰን ያስቸግረኛል"፣ 9.2% "አልስማማም" 9.6% "ፍጹም አልስማማም" ብለዋል። አማካይ ነጥቡም 3.88 ነው። በመረጃው መሰረት 67.9% መላሾች ሀሳቡን ሲደግፉ 18.8% ብቻ ተቃውመውታል። ስለዚህ በመማሪያ መጽሐፉ ውስጥ የቀረቡት መልመጃዎች ጥሩ ናቸው ማለት ነው።

4.5.8 መጽሐፉ የቃላትን ዝርዝር ከነትርጉማቸው የሚያሳይ አባሪ ስለሌለው ብቃት የለውም

በዚህ ጥያቄ ላይ 31.5% "በጣም እስማማለሁ"፣ 27% "እስማማለሁ"፣ 16% "መወሰን ያስቸግረኛል"፣ 15% "አልስማማም"፣ 10.5% "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል። አማካይ ነጥቡም 2.52 ነው። ይህን አሉታዊ ሀሳብ የደገፉት 58.5% ሲሆኑ 25.5% ደግሞ ተቃውሞውታል። በርካታ ተማሪዎችም ለመወሰን ተቸግረዋል። ስለዚህ "መጽሀፉ የቃላትን ዝርዝር የሚያሳይ አባሪ ስለሌለው ብቃት የለውም" የሚለው ሀሳብ ሚዛን ደፍቶ ታይቷል።

4.5.9 መጽሐፉ አስተማሪም ባይኖርም ተማሪውን መምራት ይችላል

ለዚህ ሀሳብ 17.9 "በጣም እስማማለሁ"፣ 17% "እስማማለሁ"፣ 15.3% "መወሰን ያስቸግረኛል"፣ 25.8 "አልስማማም"፣ 23.9% "ፍጹም አልስማማም" ብለዋል። አማካይ ነጥቡም 2.85 ነው። ይህንን ሀሳብ የተቃወሙት 49.8% ሲሆኑ ደጋፊዎች 34.9% ናቸው። ቁጥሮቹ የተቀራረቡ ቢመስሉም አጠቃላይ ውጤቱ ወደ አሉታዊነት አዘንብሎ ይታያል። ስለዚህ መጽሐፉ ያለ አስተማሪ ተማሪውን መምራት አይችልም ማለት ነው።

4.5.10 መጽሀፉ የቋንቋን ትምህርት ዓላማዎች አያንጸባርቅም

በዚህ ሀሳብ 12.1% “በጣም እስማማለሁ”፣ 13.1% “እስማማለሁ”፣10% “መወሰን ያስቸግረኛ”፣ 20% “ፍጹም አልስማማም”፣ 30% “እስማማለሁ” በማለት መልሰዋል። አማካይ ነጥቡም 3.52 ነው። በተጠቀሱት መረጃዎች መሰረት 60% መላሾች ሀሳቡን የተቃወሙት ሲሆኑ 25.2% ደግፈውታል። ስለዚህ በብዙሃን ሀሳብ መሰረት መጽሀፉ የቋንቋን ትምህርት ዓላማዎች አያንጸባርቅም ማለት ነው።

4.5.11 መጽሐፉ የቋንቋ ዘርፎችን ሁሉ አካቶ ያቀርባል

ለዚህ ሀሳብ 21.8% “በጣም እስማማለሁ”፣ 17.5% “እስማማለሁ”፣ 10.7% “መወሰን ያስቸግረኛ”፣ 29.5% “አልስማማም”፣ 20.5% “ፍጹም አልስማማም” ብለዋል። አማካይ ነጥቡም 2.65 ነው። በመረጃው መሰረት 50% መላሾች ሀሳቡን ተቃወመውታል። 39.3% ደግሞ የሀሳቡ ደጋፊዎች ሲሆኑ ቀሪዎቹ ለመወሰን የተቸገሩ ናቸው። ስለዚህ መጽሐፉ የቋንቋ ዘርፎችን አካቶ እንደሚያቀርብ ብዙዎቹ ተስማምተውበታል። አማካይ ነጥቡም ምላሹ በአሉታዊ ክልል ውስጥ መሆኑን ያሳያል።

4.5.12 መጽሐፉ በምዕራፍና በክፍለ ጊዜ ስላልተከፋፈሉ ለአጠቃቀም ምቹ አይደለም

በዚህ ሀሳብ ላይ 15% “በጣም እስማማለሁ”፣ 14.7% “እስማማለሁ”፣15.4% “መወሰን ያስቸግረኛል”፣ 25.6% “አልስማማም”፣ 27.4% “ፍጹም አልስማማም” በማለት መልሰዋል አማካይ ነጥቡም 3.50 ነው። መረጃው እንደሚጠቀመን 29.7% መላሾች ብቻ ሀሳቡን ሲደግፉት 53% ተቃወመውታል። ስለዚህ መጽሀፉ በምዕራፍና በክፍለ ጊዜ ባይከፋፈልም ለብዙዎቹ ተማሪዎች በአጠቃቀም ላይ ችግር አላመጣም። በተላውጦ አራት ክቀረቡት አስራ ሁለት ጥያቄዎች ሶስቱ ብቻ አሉታዊ መልስ ሲያገኙ የቀሩት በሙሉ አዎንታዊ ምላሽ አግኝተዋል። የተላውጠው አማካይ ነጥብ 3.33 ነው። ስለ ተላውጠው የተጠቃለሉ መረጃዎችን ለማግኘት አባሪ “ሸ”ን ይመልከቱ

4.6 የወላጆች፣ የህብረተሰቡና የእኩዮች አመለካከት

በዚህ ተላውጦ ስር የቀረቡት ጥያቄዎች ሶስት የተለያዩ ወገኖችን ይመለከታሉ። የመጀመሪያው አራቱ ሀሳቦች የወላጆችን አመለካከት የሚጠይቁ፣ በመሐል ያሉ አራት ጥያቄዎች ስለ አካባቢው ህብረተሰብ አመለካከት የሚጠይቁ ሲሆኑ የመጨረሻዎቹ አራቱ ደግሞ ስለተማሪው እኩዮች አመለካከት የሚጠይቁ ናቸው። ጠቅላላ ጥያቄዎች አስራ ሁለት ሲሆኑ ስድስት በአዎንታዊ፣

ስድስቱ ደግሞ በአሉታዊ ሀሳብ መልክ የተቀመጡ ናቸው። ለእያንዳንዱ ጥያቄ የተሰጠው መልስ እንደሚከተለው ቀርቧል።

4.6.1. ወላጆቹ የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት መርጫ ለከፍተኛ ትምህርት እንድንገፋበት አይፈቅዱም

ለዚህ ሀሳብ 12.4 “በጣም እስማማለሁ” 8.1 ፣ “እስማማለሁ” 20.5 ፣ “መወሰን ያስቸግረኛል”28.2፣ “አልስማማም” 30.8፣ “ፍጹም አልስማማም” በማለት መልሰዋል።አማካይ ነጥቡም 3.66 ነው።በዚህ መረጃ መሰረት ተማሪዎች አማርኛን መርጠው ቢማሩ የማይከለክሉ ወላጆች 59 ሲሆኑ የማይፈቅዱት 20.5ብቻ ናቸው። በርካታ ተማሪዎች ደግሞ የወላጆቻቸውን አቋም ለመወሰን ተቸግረዋል።

4.6.2. ወላጆቹ ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ያለኝን ዝንባሌ ያበረታታሉ

በዚህ ሀሳብ ላይ 30.7% “በጣም እስማማለሁ” 28.3%፣ “እስማማለሁ” 20%፣ “መወሰን ያስቸግረኛል” 12.7% ፣ “አልስማማም” 8.3%፣ “ፍጹም አልስማማም” ብለዋል።አማካይ ነጥቡም 3.45 ነው።በጥቅሉ የሀሳቡ ደጋፊዎች 59% ሲሆኑ ተቃዋሚዎች 21% ናቸው።በዚህም ላይ በርካታ ተማሪዎች 20% የወላጆቻቸውን አቋም መወሰን አልቻሉም።

4.6.3. ወላጆቹ በቤት ውስጥ በአማርኛ እንድናገር አይፈልጉም

ለዚህ ሀሳብ 12.5% “በጣም እስማማለሁ”፣9% “እስማማለሁ”፣14.8% “መወሰን ያስቸግረኛል”፣ 20% “አልስማማም”፣ 50.2% “ፍጹም አልስማማም” ብለዋል።አማካይ ነጥቡም 4.06 ነው። የቀረበውን አሉታዊ ሀሳብ የተቃወሙት 70.2% ስለሆኑ አማርኛ ቤት ውስጥ በስፋት ይነገራል ማለቱ ነው። በቤታቸው አማርኛን እንዳይናገሩ የሚከተሉትና ምናልባትም የወላጆቻቸውን ቋንቋ ብቻ እንዲናገሩ የሚገደዱት 15.5% ብቻ ናቸው። ቀሪዎቹ ጥቂት ተማሪዎች ለመወሰን የተቸገሩ ናቸው።

4.6.4 የሰፊ ሰዎች “አማርኛ ብዙሃን ኢትዮጵያዊያንን ስለሚያገናኝ መማር ጥሩ ነው” እያሉ እንድማር ያበረታቱኛል።

በዚህ ሀሳብ ላይ 28.9% “በጣም እስማማለሁ” ፣22.2% “እስማማለሁ”፣ 23% “መወሰን ያስቸግረኛል”፣ 13.1 “አልስማማም”፣ 12.9 “ፍጹም አልስማማም” በማለት መልሰዋል።አማካይ ነጥቡም 3.38 ነው።በመረጃው መሰረት ይህ ሀሳብ 51.1 የተደገፈ ሲሆን 26% ተነቅሏል።

23% ተማሪዎች መወሰን አልቻሉም። ስለዚህ ተማሪዎች አማርኛን እንዲማሩ በርካታው የአካባቢ ህብረተሰብ ይደግፋል ማለት ነው።

4.6.5. የሰፊ ሰዎች “ከተማሩ አይቀር እንግሊዝኛ አንጂ አማርኛ ወንዝ አያሻግርም” እያሉ በትምህርቱ እንዳልገፋ ተስፋ ያስቆርጡኛል

ለዚህ ሀሳብ 12% "በጣም እስማማለሁ" 11.4% -መወሰን ያስቸግረኛል : 26.6% “አልስማማም” 41.1%፣ “ፍጹም አልስማማም” ብለዋል። አማካይ ነጥቡም 3.67 ነው። ይህንን አሉታዊ ሀሳብ 67.7% ተማሪዎች ሲቃወሙት 21% ተማሪዎች ድግፈውታል። ጥቂት መወሰን ያልቻሉ ተማሪዎች ቢኖሩም አብዛኛው ህብረተሰብ ተማሪዎች እንግሊዝኛ ወደው እንዲማሩና አማርኛን እንዲጠሉ አያደርግም ማለት ነው።

4.6.6. ብዙ ጎረቤቶቼ በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ገፍቼ ጋዜጠኛና ደራሲ እንድሆን ይመከሩኛል
:: በዚህ ሀሳብ ላይ 30.7% "በጣም እስማማለሁ" 21.3% "እስማማለሁ" 19.3 "መወሰን ያስቸግረኛል" 14% "አልስማማም" 14.6% "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል። አማካይ ነጥቡም 2.92 ነው። በመረጃው መሰረት 51.6% የአካባቢ ህብረተሰብ ተማሪዎቹ ጋዜጠኛና ደራሲ እንዲሆኑ ይመከራሉ። በዚህ ጉዳይ ላይ መወሰን ያልቻሉ በርካታ ተማሪዎች ቢኖሩም ተማሪዎች ጋዜጠኛና ደራሲ እንዲሆኑ ከመምከር አኳያ ጎኑ ጎልቶ ተንጸባርቋል።

4.6.7 የአካባቢ ሰዎች “አማርኛ የጨቋኞች ቋንቋ ነው” እያሉ ይጠሉታል

በዚህ ሀሳብ ላይ 7.1% "በጣም እስማማለሁ"፣ 4% "እስማማለሁ" 19% "መወሰን ያስቸግረኛል" 24.2% "አልስማማም"፣ 55.7 "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል። አማካይ ነጥቡም 4.21 ነው። ከመረጃው ግልጽ ሆኖ እንደሚታየው 80.2% ተማሪዎች ሀሳቡን ሲቃወሙት 11% ብቻ ተቀብለውታል። ስለዚህ አብዛኛው ህብረተሰብ አማርኛን የጨቋኞች ቋንቋ አድርገው በማሰብ አይጠሉም።

4.6.8 ጓደኞቼ የአማርኛን ባህል ያደንቃሉ

ለዚህ ሀሳብ 39.9% "በጣም እስማማለሁ" 22% "እስማማለሁ"፣ 22.2% “መወሰን ያስቸግረኛል” 7.1% "አልስማማም" 8.8%፣ “ፍጹም አልስማማም” ብለዋል። አማካይ ነጥቡም 3.71 ነው። የዚህ ሀሳብ ደጋፊዎች 61.9% ሲሆኑ ተቃዋሚዎች 15.9% ናቸው። መወሰን ያልቻሉ በርካታ ተማሪዎች ቢኖሩም የብዙ ተማሪዎች ጓደኞች የአማርኛን ባህል ስለሚያደንቁ በቀደምት ጽሁፋዊ መረጃዎች መሰረት አማርኛ ቋንቋም ያደንቃሉ ማለት ነው።

4.6.9 ጓደኞቹ አማርኛ ቋንቋን ይጠላሉ

በዚህ ሀሳብ ላይ 6% "በጣም እስማማለሁ" 3.9% "እስማማለሁ": 10.8 "መወሰን ያስቸግረኛል"፣ 25% "አልስማማም": 53.3% "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል። አማካይ ነጥቡም 4.19 ነው። በመረጃው መሰረት ሀሳቡ 79.3% ተቀባይነት አላገኘም። ሀሳቡን የደገፉት 9.9% ብቻ ሲሆኑ ቀሪዎቹ መወሰን ያልቻሉ ናቸው። ስለዚህ የብዙሃን ተማሪ እኩዮችና ጓደኞች አማርኛ ቋንቋን አይጠሉም።

4.6.10. ጓደኞቹ ከሌሎች ቋንቋዎች ይበልጥ አማርኛን በስፋት ይጠቀማሉ

በዚህ ሀሳብ 65.2% "በጣም እስማማለሁ": 20% "እስማማለሁ" 15.5% "መወሰን ያስቸግረኛል": 3.6% አልስማማም": 5.7% "ፍጹም አልስማማም" ብለዋል። አማካይ ነጥቡም 4.35 ነው። ከመረጃዎቹ በግልጽ እንደሚታየው 85.2% ተማሪዎች በሀሳቡ ላይ ሲስማሙ 9.3% ብቻ አልተሰማሙም። መወሰን ያልቻሉትም ሰጣም ጥቂቶች ናቸው። ስለዚህ ብዙሃኑ የተማሪ ጓደኞችና እኩዮች ከሌሎች ቋንቋዎች ይበልጥ አማርኛን በስፋት ይጠቀሙበታል።

4.6.11. ጓደኞቹ "የአማርኛ ትምህርት ቀላል ነው" እያሉ ይንቃሉ

በዚህ ሀሳብ ላይ 21% "በጣም እስማማለሁ": 12.8% "እስማማለሁ 1% "መወሰን ያስቸግረኛል"፣ 24.3% "አልስማማም": 28.6% "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል። ነዋል። አማካይ ይ ነጥቡም 3.26 ነው። እንደሚጠቀሙት 52.9% መላሾች ሀሳቡን አልተቀበሉትም። ሀሳቡን የደገፉት 33.8% ሲሆኑ ቀሪዎቹ መወሰን ወሰን ያል በዚህ ተላውጦ ላይ ከቀረቡ አስራ ሁለት እኩዮች ናቸው። ስለዚህ አማርኛ ቋንቋ በብዙ የተማሪ ጓደኞችና እኩዮች ዘንድ ጥያቄዎች ከአንዱ በስተቀር ሌሎቹ ሁሉ አዎንታዊ ሆነው ተመልሰዋል። ስለዚህ የተማሪ ወላጆች ህብረተሰቡን ይናቅም። በአማርኛና በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ላይ አዎንታዊ አመለካከት አላቸው ማለት ነው። የዚህ ተላውጦ (ሁለት) እማካይ ነጥብ 3.73 ሲሆን ለዝርዝሩ አባሪ "ረ" ይመልከቱ።

4.7. የትምህርት ቤቶችን መማሪያ ክፍሎችን

ድጋፍ ሰጪ ነገሮችን የማስተማር ዘዴዎችን በተመለከተ፡ በዚህ ተሳውቆ ስር በርዕሱ የተጠቀሱት አራት ጉዳዮች ተጠቃለው ቀርበዋል። ምንም ጉዳዮች በተመለከተ አስራ ሁለት አውንታዊና አሉታዊ ሀሳቦች ተደባልቀው የቀረቡ ሲሆን ዝርዝሩ እንደሚከተለው ይሆናል።

4.7.1. በመማሪያ ክፍላችን በቂ መቀመጫ ስላለ ተዝናንተን እንቀመጣለን።

በዚህ ሀሳብ 29% "በጣም እስማማለሁ" 122.3% "አስማማለሁ፣ 5.4% "መወሰን ያስቸግረኛል"፣ 13.3% "አልስማማም፣ 30.2% "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል አማካይ ነጥቡም 2.83 ነው ከመረጃዎቹ መረዳት ው በሀሳቡ ላይ ከተስማሙት መላሾች ይልቅ የተቃወሙት በልጠው ተገኝተዋል። ተስማሚዎቹ 51.3% ሲሆኑ እንደ ደሚቻለው ተቃዋሚዎቹ 43.3% ናቸው። አማካይ ነጥቡም ምላሹ በአሉታዊ ክልል ውስጥ መሆኑን ያመለክታል። ስለዚህ አብዛኛዎቹ ተማሪዎች በክፍል ውስጥ ተዝናንተው ሊቀመጡ አልቻሉም።

4.7.2. የአማርኛ ትምህርት ክፍለ ጊዜ በአጉል ሰዓት ላይ ስለሆነ የመማሪያ ክፍሉ ሙቀት ያስጨንቀናል

ሀሳብ ላይ 17.6% "በጣም እስማማለሁ"፣ 11.4% "እስማማለሁ" 10.5% "መወሰን ያስቸግረኛል"፣ 29.9% የም፣ 30.6% "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል አማካይ ነጥቡም 3.34 ነው በመረጃው መሰረት "አልስማማም" የተሰነዘረው ሀሳብ 28% ድጋፍ ሲያገኝ 60.5% ተነቅሏል። ስለ ከዚህ በርካታ ተማሪዎች የመማሪያ ክፍሉ ሙቀት አያስጨንቃቸውም።

4.7.3. በአማርኛ ትምህርት ክፍለ ጊዜ የመማሪያ ክፍላችን ስነ ስርዓት በሚገባ ይጠበቃል

በዚህ ሀሳብ 33.2% "በጣም እስማማለሁ"፣ 28% "እስማማለሁ"፣ 10.8% "መወሰን ያስቸግረኛል"፣ 14% "አልስማማም"፣ 14% "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል አማካይ ነጥቡም 3.42 ነው። መረጃው እንደሚጠቁመን 61.2% ወላጆች ሀሳቡን ተቀብለውታል። 28% መላሾች ሀሳቡን ቢቃወሙትም በብዙሃን ምስክርነት መሰረት በአማርኛ ክፍለ ጊዜ የመማሪያ ክፍል ስነ ስርዓት ይጠበቃል።

4.7.4. የክፍላችን ጥቁር ሰሌዳ የተበላሸ ስለሆነ ጽሁፍ አይቀበልም

በዚህ ሀሳብ ላይ 8.2% "በጣም እስማማለሁ"፣ 17.4% "እስማማለሁ"፣ 5.9% "መወሰን ያስቸግረኛል"፣ 28.1% "አልስማማም"፣ 40.5% "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል አማካይ ነጥቡም 4.09 ነው። በመረጃው መሰረት 68.6 መላሾች ሀሳቡን ውድቅ አድርገውታል።

25.6% በሀሳቡ የተስማሙትም ሆኑ መወሰን ያልቻሉት ጥቂቶች ናቸው። ስለዚህ በየክፍሎቹ የሚገኙት ጥቁር ስሌዳዎች ደህና ናቸው ማለት ነው።

4.7.5. የአማርኛ መማሪያ ክፍላችን ብርድ በማያስገባ ተስማሚ ቦታ ላይ ይገኛል

ለዚህ ሀሳብ 26.1% “በጣም እስማማለሁ”፣ 25.6% “እስማማለሁ”፣ 15.9% “መወሰን ያስቸግረኛል”፣ 16.1% “አልስማማም”፣ 16.3% “ፍጹም አልስማማም” በማለት መልሰዋል አማካይ ነጥቡም 3.12 ነው።ይህ ሀሳብ 51.7% የተደገፈ ሲሆን 32.4% ተነቅሏል። አቋም ልወሰዱትም በረካታ ናቸው። ስለዚህ ደጋፊዎችና ተቃዋሚዎች ተቀራራቢ ቢሆኑም አማካይ ነጥቡ ለትንሽ ወደ አዎንታዊነት አድልቶ ይታያል።ይህ ማለት በአማርኛ ትምህርት ክፍል ውስጥ ከሚበርዳቸው ተማሪዎች የማይበርዳቸው ይበዛሉ ማለት ነው።

4.7.6. የአማርኛ ትምህርት በልዩ መረጃ መሳሪያ ቀርቦልን አያውቅም

በዚህ ሀሳብ ላይ 22.6% “በጣም እስማማለሁ”፣ 20.1% “እስማማለሁ”፣8% “መወሰን ያስቸግረኛል”፣ 22.5% “አልስማማም”፣ 26% “ፍጹም አልስማማም” በማለት መልሰዋል አማካይ ነጥቡም 2.35 ነው።ከመረጃው እንደምንረዳው 42.7% መላሾች ሀሳቡን የደገፉ ሲሆን 49.3% ተቃውመውታል።ስለዚህ በብዙሃን ምስክርነት መሰረት የአማርኛ ትምህርት በልዩ መረጃ መሳሪያ አይቀርብም።

4.7.7. የአማርኛን ትምህርት በተለያዩ ዘዴዎች ስለምንማር ይስበናል

ለዚህ ሀሳብ 22.8% “በጣም እስማማለሁ”፣ 25.7% “እስማማለሁ”፣ 10% “መወሰን ያስቸግረኛል”፣ 20.7% “አልስማማም”፣ 20.8% “ፍጹም አልስማማም” በማለት መልሰዋል አማካይ ነጥቡም 2.92 ነው። የቀረበው ሀሳብ 48.5 ሲደግፍ 41.5% ተነቅሏል። ቀሪዎቹ ለትንሽ ተቃዋሚዎች ስለ በለጡ አማካይ ነጥቡ ወደ አሉታዊ ክልል አጋድሎ ይታያል።ስለዚህ የአማርኛን ትምህርት በተለያዩ ዘዴዎች ስለማይማሩ ብዙ ተማሪዎች አይሳቡም።

4.7.8. የአማርኛ ትምህርት የአቀራረብ ዘዴ ትምህርቱን እንዲጠላ አድርጎታል

በዚህ ሀሳብ ላይ 10.6 “በጣም እስማማለሁ”፣ 11% “እስማማለሁ”፣ 10.5% “መወሰን ያስቸግረኛል”፣ 34.2% “አልስማማም”፣33.8% “ፍጹም አልስማማም” በማለት መልሰዋል አማካይ ነጥቡም 3.51 ነው። መረጃው እንደሚያሳየው ይህ አሉታዊ ሀሳብ 68% የተነቀፈ ሲሆን 21.6% ተደግፏል።በዚህ ተላውጦ በ“5.6” እና በ“5.7” ላይ በቀረቡት መረጃዎች መሰረት የአማርኛ ትምህርት በልዩ መረጃ መሳሪያና በተለያዩ ዘዴዎች አይቀርብላቸውም። ይሁን እንጂ

ከዚህኛው በመረጃ እንደምንረዳው የቱንም ያህል የአቀራረብ ዘዴው ደካማ ቢሆን ተማሪዎች ትምህርቱን እንዲጠሉ አላደረገም።

4.7.9. ትምህርት ቤታችን ወቅታዊ ጋዜጦችንና መጽሔቶችን ስለሚያቀርብልን ትምህርት እየተበረታታን ነው

ለአማርኛ ትምህርት አያበረታቱም። በዚህ ሀሳብ ላይ 8.9% "በጣም እስማማለሁ፤ 10.8% "እስማማለሁ": 10.7% "መወሰን ያስቸግረኛል : A: 21.4% መልሰዋል አማካይ ነጥቡም ም 2.06 ነው። ከመረጃዎች ግልጽ ሆኖ ወቅታዊ ጋዜጣዎችንና "አልስማማም፤ 47.3% "ፍጹም አልስማማም በማለት እንደሚታየው የተሰነዘረው ሀሳብ 19.7% ብቻ መጽሔቶችን እያቀረቡ ተማሪዎችን ለማርኛ ም ቻ ሲደግፉ 68.7% ተነዋቷል። ስለዚህ ትምህርት ቤቶች ተቸግረናል።

4.7.10. በትምህርት ቤታችን ቤተ-መጽሐፍት የአማርኛ ቋንቋ መዝገበ-ቃላት ባለመኖራቸው ተቸግረናል

ጽሑፍት የአማርኛ ቋንቋ መዝገበ ቃላት ለዚህ ሀሳብ 20.9% "በጣም እስማማለሁ!" 10% "እስማማለሁ" 18.3% መወሰን ያስቸግረኛ 24.3% "አልስማማም"፤ 26.5% "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል አማካይ ነጥቡም 3.18 ነው። መረጃው መሰረት ቡ ላይ የተሰማሙት 30.9% ሲሆኑ ያለተስማሙት 49.8% በሀሳቡ ይህ በትምህርት ቤታቸው መዝገበ ቃላት አጥ ሆነ ይህ P+ ናቸው። አቋም ያልወሰዱ ተማሪዎች በርካታ ናቸው። የሚናገሩት ተማሪዎች የማይቸገሩት በርክተው ተገኝተዋል።

4.7.11. በትምህርት ቤታችን ቤተ-መጽሐፍት የአማርኛ ትምህርትን የሚያግዙ በቂ ልቦለድና ልቦለድ ያልሆኑ መጽሐፍት አሉ

በዚህ ሀሳብ ላይ 28.8 3.8% "በጣም እስማማለሁ ሃለሁ": 25.7% "እስማማለሁ 15.2% "መወሰን ያስቸግረኛል"! 13.3% አልስማማም": 17% ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል አማካይ ነጥቡም 3.19 ነው። ከመረጃው እንደሚታየው "54.5% መላሾች ሀሳቡን ሲቀበሉ 30.3% አልተቀበሉትም። አቋም ያልወሰዱ ተማሪዎችም በርካታ ናቸው። ስለዚህ በብዙዎች ግምት የአማርኛን ትምህርት የሚያግዙበት በቂ ልቦለድና ልቦለድ ያልሆኑ መጽሐፍት አሉ።

4.7.12. በትምህርት ቤታችን የአማርኛን ትምህርት የሚያግዙ በቂ ክበባት አልተቋቋመም

ለዚህ ሀሳብ 33.6% "በጣም እስማማለሁ": 18.6% "እስማማለሁ" 11.4% "መወሰን ያስቸግረኛል": 16.7% "አልስማማም": 19.8% "ፍጹም አልስማማም" በማለት መልሰዋል

አማካይ ነጥቡም 2.70 ነው። በመረጃው መሰረት 52.2% መላሾች ሀሳቡን ሲደግፉ 36.5% ተቃውመውታል። ስለዚህ በብዙሃን ሀሳብ መሰረት በትምህርት ቤቶች የአማርኛን ትምህርት የሚያግዙ በቂ ክበባት አልተቋቋሙም።

4.8. የተማሪዎች አስተያየት

በመጠይቁ ላይ ከአምስቱ ተላውጦች መጨረሻ ላይ ተማሪዎች ፍላጎታቸውንና ስሜታቸውን በተመለከተ አጠቃላይ አስተያየት እንዲሰጡ ሁለት ጥያቄዎች የቀረቡላቸው ሲሆን የተገኙትን መላሾች ከሰንጠረዥ አስራ አንድና አስራ ሁለት ይመልከቱ።

ሀ. የአማርኛ ቋንቋ የምትወዱ ከሆነ በምን ዓይነት ዘዴ መማር ትፈልጋላችሁ?

ሠንጠረዥ አምስት

ተ.ቁ	የቀረቡት ዘዴዎች	ደግግሞሽ	መቶኛ
1	በተለያዩ ልቦለዶችና ልቦለድ ባልሆኑ መጽሐፎች ተደግፎ ሲቀርብ	143	34.04
2	ቅኔና ምሳሌያዊ አነጋገሮች ትኩረት ተሰጥቷቸው ሲቀርቡ	65	15.47
3	በቀልድና በድራማ መልክ ቢቀርብ	34	8.09
4	በዘይቤያዊና በፊሊጣዊ አነጋገር ታጅቦ ቢቀርብ	30	7.14
5	አሁን ባለው መልኩ ይቀጥል	22	5.23
6	በመጽሐፎችና በጋዜጦች ተደግፎ ቢቀርብ	19	4.52
7	ስዋሰዋዊ ትምህርት በልዩ ዘዴ ቢቀርብ	16	3.80
8	በተለያዩ መረጃ መጽሀፎች ተደግፎ ቢቀርብ	16	3.80

9	በጥያቄና መልስ መልክ ቢቀርብ	13	3.09
10	በውይይትና በክርክር መልክ ቢቀርብ	12	2.85
11	በቂ ዕውቀት ባለው የአማራ ተወላጅ ቢቀርብ	5	1.19
12	የቃላት ትምህርት ቢተኩርበትና በመዝገ በቃላት ቢታገዝ	5	1.19
13	በግጥምና በስነ ቃሎች ታጅቦ ቢቀርብ	2	0.47
14	በሬዲዮና በቴሌቪዥን እየታገዘ ቢቀርብ	2	0.47
15	ድርሰቶችን እየጻፍን እንድንለማመድ ቢደረግ	1	0.23
16	በቂ የክፍልና የቤት ስራዎች ቢሰጠን	1	0.23

ሠንጠረዥ አምስት አንድ የቀረበው መረጃ መሰረት በረከታ መለሾች ከተጠቀሱት ዘዴዎች ዋና ዋናዎቹ

- የአማርኛ ትምህርት በተለያዩ ልቦለድ ጽሁፎች እንዲደገፍ፤
- ቅኔያዊ፣ ምሳሌያዊ፣ ዘይቤያዊና ፈሊጣዊ አነጋገሮች እንዲኮራባቸው፤
- ትምህርቱ ተማሪዎችን መሳብ እንዲችል በቀልድና በድራማ መልክ እንዲቀርቡ፤ -
- የሰዋሰው ትምህርት በማይክብድ ልዩ ዘዴ እንዲቀርብ፤

➤ ትምህርቱ በልዩ መረጃ መማሪያ እንዲደገፍ የሚሉ ናቸው።

እነዚህ ደግሞ በመምህራን እጅ ያለና በታታሪዎች ሁሉ ሊተገበሩ የሚችሉ ናቸው።

ሠንጠረዥ ስድስት

ለ. የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት የማትወዱ ከሆነ ምክንያቱ ምንድን ነው?

ተ.ቁ	የቀረቡ ምክንያቶች	ድግግሞሽ	መቶኛ
1	መጽሐፉን ድጽሁፍና መልመጃ ስለሚበዛው	35	8.33
2	ከአንድ መጽሐፍ ስለ ምንግርና ተጨማሪ ባለመኖሩ	26	6.19
3	የመምህሩ አቀራረብ ስለማይስበን ስለማይማርክን	20	4.76
4	የሰዎሰው ትምህርት ስለሚከብደኝ	9	2.14
5	የትምህርት አቀራረብ ዘዴው አሰልፎ ስለሆነ	7	1.66
6	ብዙ አሰልፎ ቃላትን ስለያዘ	4	0.95
7	ትምህርቱ ስለሚከብድ	3	0.71
8	ቅኔ ስለማይገባኝ	3	0.71
9	ቋንቋዬ ስለሆነና ተራ ሆኖ ስለታየኝ	2	0.47
10	ትምህርቱ ፈተናው ስለማይገናኝ	2	0.47
11	ምሳሌያዊ አነጋገርና የቅኔ ትምህርት በጥሩ ዘዴ ስለማይቀርቡ	1	0.23
12	ምንም ስሜት ስለማይሰጠኝ	1	0.23

በሠንጠረዥ ስድስት መሰረት ከ1-3 የተጠቀሱት የጥላቻ ምክንያቶች የመጽሐፉ ይዘት ምርጫ አለመስተካከልና ተጨማሪ ነገር አለመኖር እንዲሁም የመምህሩ የአቀራረብ ድክመት ናቸው። እነዚህ ደግሞ በቀላሉ ሊስተካከሉ የሚችሉ ነገሮች በመሆናቸው ጥላቻው ሊቀንስ ወይም ሊወገድ ይችላል ማለት ነው።

4.9. የምላሾች ንጽጽር

በእያንዳንዱ ተለውጦ ላይ የሁለት መቶ ሰላሳ ተማሪዎች ምላሽ ከአነስተኛው እስከ ከፍተኛው ድረስ የተገኘው ነጥብ ከትምህርት ቤት፣ በጾታ፣ በብሔረሰብና በትምህርት ዘርፋቸው አኳያ ተለያይቶ በሰንጠረዥ ተሰርቷል። /የትምህርት ቤቶችን ውጤት በተመለከተ፣ አባሪ "በ" ከ1-5፣ ከጾታ፣ ከብሔረሰብ ከትምህርት ዘርፍ አኳያ የተገኘው ጤቶችን በተመለከተ፣ አባሪ "" ከ1-5 ይመልከቱ። ሰንጠረዦቹን በማየት በእያንዳንዱ ነጥብ ላይ የምላሾችን ብዛት ማነፃፀር ይቻላል። ንጽጽሩ ይበልጥ ሳይንሳዊና አሳማኝ እንዲሆን በተለያዩ በስታስቲክስ ስሌቶች

ተሰርቶ ቀርቧል።

በዚህ መሰረት በአምስቱም ተለውጦዎቹ ላይ፡-

በሁለት ትምህርት ቤቶቹ ምላሾች መካከል፣

በወንዶችና በሴቶች ምላሾች መካከል !

በዘጠነኛና በአስረኛ ክፍል ተማሪዎች ምላሾች መካከል ከስታስቲክስ ፋይደ ያለው ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማወቅ በኮምፒውተር አማካይነት ስሌቱ ተሰርቶ እንዲነፃፀሩ ተደርጓል።

/የተሰራው በ"አናሻ ስሌት ነው በሌላም በኩል ከሁለት እስከ አምስት ያሉት ተላውጦች ከዋነኛው ተላውጦ አንድ ጋር የውጤት ተመሳሳይነት እንዳላቸውና እንደሌላቸው ለማወቅ "ቲ-ቴስት" አማካይነት እንዲነጻጸሩ ተደርጓል።

በመጨረሻም የየተላውጦው ምላሽ ተጣምሮ ምን ያህል እንደሆነ ለማወቅ "ክይስኳር" ስሌት ተሰርቶ የቀረበ ሲሆን የሁሉንም ንጽጽራዊ ውጤቶች እንደሚከተለው እናቀርባለን።

4.9.1. የትምህርት ቤቶች ምላሽ ንጽጽር

በተላውጦ አንድ፣ ሁለት፣ አራትና አምስት ስሌት መሰረት የ"ኤፍ" ሬቪዩ እንደቅደም ተከተላቸው "1.2111.40 0.48 1.21" ሲሆን በ"0.05" የፋይዳ አርከን ላይ የተገኘው ነጥብ "3.84" ነው። ከሁሉም ተላውጦዎች የ"አፍ" ከሀሳብ \$1.1 የተደገፈ ሲሆን 26% ተነቅፏል። 23% ተማሪዎች መወሰን አልቻሉም ስለዚህ ተማሪዎች አማርኛን እንዲማሩ በርካታው የአካባቢ ህብረተሰብ ይደግፋል ማለት ነው።“

4.9.2. የወንዶችና የሴቶች ምላሽ ንጽጽር

ከተላውጦ አንድ እስከ አምስት ያሉት ሁለት ስታቲስቲካዊ ስሌታቸው እንደሚያሳዩው የ “ኤፍ” ሬቨዩ እንደ ቅደም ተከተላቸው “2.25፣ 1.66፣ 2.05፣ 3.03፣ 0.81” ሲሆንበት “0.0” የፋይዳ እርከን ላይ የተገኘው ነጥብ “3.84” ነው። የሁሉም የ“ኤፍ” ዋጋ ከ “አልፋው” ነጥብ /3.84/ ያነሰ በመሆኑ በወንዶችና በሴቶች ምላሾች መካከል ስታቲስቲካዊ ፋይዳ ያለው ልዩነት የለም። ስለዚህ በአምስቱም ተላውጦዎች ላይ ጾታን ምክንያት ያደረገ ልዩነት እንደ ሌላ ለማረጋገጥ ተችሏል።

4.9.3. የእኩዮች ተጽኖና የትምህርት ቤቶች ምላሽ ንጽጽር

በተላውጦ አንድና ሁለት ስሌት መሰረት የ “ኤፍ” ሬቨዩ እንደቅደም ተከተላቸው "12.298 10.33" ሲሆን በ "0.05" የፋይዳ እርከን ላይ የተገኘው ነጥብ -3.84" ነው። በሁለቱም ተላውጦዎች የ“ኤፍ” ዋጋ ከ “አልፋው” ነጥብ 3.84/ የበለጠ በመሆኑ በተላውጦ አንድና ሁለት ላይ በእኩዮች ተጽኖና የትምህርት ቤቶች ምላሾች መካከል ስታቲስቲካዊ ፋይዳ ያለው ልዩነት አለ ማለት ነው። በሌላ በኩል በተላውጦ ሶስት፣ አራትና አምስት ስሌት መሰረት የ “ኤፍ” ሬቨዩ እንደቅደም ተከተላቸው "0.20፣ 1.08 0.0" ሲሆን በ "0.05" የፋይዳ እርከን ላይ ከሚታየው "3.84" ያነሱ በመሆናቸው በሶስቱም ተላውጦዎች በእኩዮች ተጽኖና የትምህርት ቤቶች ምላሾች መካከል ስታቲስቲካዊ ፋይዳ ያለው ልዩነት የለም። የአማርኛ ቋንቋ መምህራንን፣ መማሪያ መጻሕፍትን፣ ትምህርት ቤቶችን፣ መማሪያ ክፍሎችን፣ ድጋፍ ሰጪ፣ ነገሮችንና የማስተማር ዘዴዎችን በተመለከተ የእኩዮች ተጽኖ በመኖርና ባለመኖር መካከል የምላሽ ልዩነት የለም። ነገር ግን የተማሪዎቹን የግል አመለካከት፣ የወላጆችንና የህብረተሰቡን እንዲሁም የመምህራና ጸባይ በተመለከተ የምላሽ ልዩነት አለ። ከፍላቸው እስከ ተለያየ ድረስ የምላሻቸው መለያየት ሊኖር ይችላል። ታዲያ በሁሉም ተላውጦዎች ላይ የነጥብ አሰጣጥ ልዩነት ይኑር እንጂ የሁሉም ምላሽ አዎንታዊ ነው።

4.9.4. የተላውጦ አንድና የሌሎች ተላውጦዎች ንጽጽር?

በተላውጦ አንድና ሁለት እንዲሁም አንድና ሶስት መካከል የተሰራው ስሌት እንደ ሚያመለክተው የ “ቲ” ዋጋ እንደቅደም ተከተላቸው "1.49" እና "1.45" ነው። በ "0.05" የፋይዳ እርከን ላይ የተገኘው ነጥብ ደግሞ "1.96" ሲሆን የሁለቱም የ “ቲ” ዋጋ ከ “አልፋው” ነጥብ /1.96/ ያነሰ ነው። ስለዚህ በተላውጦ አንድና ሁለት እንዲሁም አንድና ሶስት ምላሾች

መካከል ስታቲስቲካዊ ፋይዳ ያለው ልዩነት በተላውጦ አንድና አራት እንዲሁም አንድና አምስት መካከል የተሰራው ስሌት እንደሚያሳየው የቲ" ዋጋ እንደቅደም ተከላቸው 13.36"እና 19.5" ነው። በ "0.05" የፋይዳ እርከን ላይ የተገኘው ነጥብ1.96 ሲሆን የሁለቱም የ "ቲ " ዋጋ ከ "አልፋው" /1.96/ የበለጠ ነው።ስለዚህ በተላውጦ አንድና አራት እንዲሁም አንድና አምስት ምላሾች መካከል ስታቲስቲካዊ ፋይዳ ያለው ልዩነት አለ ማለት ነው።

4.10. የተላውጦዎች ተጣምሮ

የተጣምሯዊ ስሌት ውጤት ወደ አሉታዊ አንድ /-1/ እየራቀ ከሄደ ተጣምሮ አሉታዊ መሆኑን ሲያመለክት ወደ አዎንታዊ አንድ /1/ እየቀረበ ከሄደ ተጣምሮው አዎንታዊ መሆኑን ያሳያል። በዚህ መሰረት ከአምስቱም ተላውጦ የተገኙት ምላሾች እርስ በርስ ሲነፃፀሩ ሁሉም አዎንታዊ ተጣምሮነት ያላቸው ሲሆን በተለይ በተላውጦ አንድና ሁለት ማለትም በተማሪው ግላዊ አመለካከትና በወላጆች በህብረተሰቡና በአኩሮች ምላሾች መካከል ሁሉም የተሻለ ተጣምሮነት ታይቷል። የሰሌቱም ይዘት "0,55" ሲሆን ከአሉታዊ አንድ ወደ አዎንታዊ እንደ የቀረበ ነው። ለዝርዝሩ የሚከተለውን ሰንጠረዥ ይመልከቱ። ሠንጠረዥ አስራ ሦስት የተላውጦዎች የእርስ በርስ ተጣማሪነት ተላውጦዎች

ሠንጠረዥ ሰባት

የተላውጦዎች የእርስ በርስ ተጣማሪነት

ተላውጦዎ	1	2	3	4	5
1	1.00	0.55	0.26	0.35	0.12
2	0.55	1.00	0.21	0.32	0.11
3	0.26	0.21	1.00	0.30	0.30
4	0.35	0.32	0.30	1.00	0.40
5	0.12	0.11	0.31	0.40	1.00

4.11 ቃለ መጠይቃዊ መልሶች

አጥኚው በሁለቱም ትምህርት ቤቶች ከሚገኙት የዘጠነኛና የአስረኛ ክፍል የአማርኛ መምህራን ጋር ቃለ መጠይቃዊ ውይይት አድርጓል። ቃለ መጠይቁ ስድስት ጥያቄዎችን ያቀፈ ሲሆን ጥያቄዎቹና መልሶቹ የሚከተሉት ናቸው።

1. ተማሪዎች ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ምን ዓይነት አመለካከት አላቸው ለዚህ ቃለ መጠይቅ ሶስት መልሶች ተመዝግበዋል።

- በአማርኛ ቋንቋ ላይ አሉታዊ አመለካከት ያላቸው ጥቂት ተማሪዎች ቢኖሩም አብዛኛዎቹ ጥሩ አመለካከት አላቸው /ሰባት መላሾች/ 58.3/ ይህን መልስ ሰጥተዋል
- በአሁኑ ጊዜ ብዙ ተማሪዎች በእንግሊዝኛ ቋንቋ የሚሰጠው ትምህርት አልገባ አያላቸው "ጉበተን የምንማረው አማርኛ ብቻ ነው" እያሉ በጥሩ ስሜት እየተማሩ ነው። ሶስት መላሾች 25% ይህን መልስዋል/
- ተማሪዎች በሌሎች የትምህርት ዓይነቶች ላይ ከሚያላይት ባህርይ የተለየ በአማርኛ ቋንቋ ላይ የሚያሳዩት ነገር የለም። /ሁለት መልሶች /16.7/ 2.

2. ተማሪዎች የአማርኛን ትምህርት አንዴት ይቀበላሉ?

ለዚህ ቃለ መጠይቅ ሁለት መልሶች ተሰጥተዋል። አብዛኛዎቹ መላሾች ሁለቱንም ሀሳቦች ሲያቀርቡ ጥቂቶቹ አንዱን ብቻ አቅርበዋል።

✓ ለተማሪዎች የአማርኛ ትምህርት አቀባበል ወሳኝ የመምህሩ አቀራረብ ነው። መምህሩ በመጽሐፉ ላይ ብቻ ሳይወሰን የተማሪዎችን ፍላጎትና ስሜት እየተቆጣጠረ ሳይጨነቁና ሳይጠበቡ በሳቅና በፈገግታ እንዲማሩ የሚያደርግ ከሆነ ክፍለ ጊዜውን በጉጉት የሚጠቀሙትና የሚወዱት ይሆናል። ተማሪዎች ጥሩ መምህር ካገኙ የአማርኛን ትምህርት በደንብ ይቀበላሉ። /አስራ ሁለቱም መላሾች/ 100%/ የሰነዘሩት ሀሳብ

✓ አብዛኛዎቹ በጥሩ ሁኔታ የሚቀበሉ ሲሆን ጥቂቶቹ ብቻ እናውቃለን ። በሚል ስሜት ትምህርቱን የሚንቁ ይመስላሉ። ጥቂቶቹ ደግሞ የብሔረሰብባቸውና የአፍ መፍቻ ቋንቋቸው ካለመሆኑ የተነሳ እንዲሁ የሚጠሉት ይመስላሉ። ያም ሆነ ይህ የሚንቁትና የሚጠሉት ተማሪዎች ከሚወዱት ጋር ሲነፃፅሩ አምንት በመሆናቸው የጎላ ችግር ሆኖ አይቀርብም። እነሱም ቢሆኑ በመምህራን አቀራረብ ሊስተካከሉ ይችላሉ። /ስምንት መላሾች 66.7%/

3. በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ላይ ትልቁ ችግር ምንድን ነው?

በዚህ ቃለ መጠይቅ ላይ ሁለት መልሶች ቀርበዋል።

✓ የተማሪዎች ከአንደኛ ደረጃ ጥሩ መሰረት ይዞ አለመምጣትና ከደረጃ በታች ሆኖ መገኘት በመምህራን አቀራረብ ላይ ትልቅ ችግር ፈጥሯል። አብዛኛዎች ተማሪዎች ደረጃቸውን በመወሰን መልኩ ማንበብና መጻፍ አይችሉም። ዘመን መላሾች /75%

✓ ጥቂቶቹም ቢሆኑ በቋንቋው ላይ ንቀትና ጥላቻ ያላቸው ተማሪዎች እንዲሁም የትምህርት ቤት መሪዎች በግልጽና በሰውር ከሚሰነዘሩት ዘለፉ የተነሳ አንዳንድ መምህራን በወኔ የመስራት ሞራላቸው ወድቋል። ስድስት መላሾች 50%

4. አሁን በስራ ላይ ስላለው የአስረኛ ክፍል የአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ምን አስተያየት አለዎት?

ለዚህ ቃለ መጠይቅ ስድስት መላሾች /100%/

"የአሁኑ መጽሐፍ ከበፊቱ የተሻለ ቢሆንም ብዙ ጎድለቶች አሉ" ካሉ በኋላ የሚከተሉትን ምክንያቶች አቅርበዋል።

✓ መጽሐፉ በምንባቦች ምርጫም ሆነ በአቀራረቡ ተማሪዎችን የመሳብ አቅም የለውም።
: አራት መላሾች / 80%

✓ በርካታ ርዕሶች በዘጠነኛ ክፍል የቀረቡ ሆነው በአስረኛም ስለሚሰጡ አሰልፎ ይሆናሉ። ለምሳሌ ምሳሌያዊ አነጋገር፣ ዘይቤ፣ ቅኔ፣ የስም ገላጭ፣ የግስ ገላጭ፣ የግጥም ዓይነቶችና ስያሜዎች ወዘተ. ተደጋጋሚዎችናቸው። /ሶስት መላሾች/ 50%

✓ የይዘቶች ተከታታይነቱ የተዛባ ነው። /ሁለት/ 41.7%

✓ ከተማሪዎች ደረጃ ላይ የከባዱ ነጥቦችም አሉ /አንድ መላሽ/33.3%/

5. ወደፊት የሚዘጋጁት የአማርኛ መማሪያ መጻሕፍት በማንና እንዴት ቢዘጋጁ ይሻላል?

5.1. ዝግጁቱን በተመለከተ

✓ ከዘጠነኛ እስከ አስረኛ ክፍል በየክፍሉ የሚቀርቡት ይዘቶች በየክፍሉ የሚቀርቡ ይዘቶች የተለያዩና ተከታታይነት ያላቸው ቢሆኑ /ሰባት መላሾች / 58.31/

✓ ሁሉንም የቋንቋ ዘርፎች አመጣጥ ነው የያዙ ቢሆኑ /አምስት መላሾች /41.71/

✓ የምንባቦች ምርጫ ወደል በወለዶች ያዘነበለ እና ተማሪዎችን መሳብ የሚችል ቢሆን /አራት መላሾች /33.31/

- ✓ ተቆርጠው የሚወሰዱ ምንጣቦች ምንጫቸው በተገቢው መልክ ቢጠቀስ። ምክኒያቱም አንዳድ ቀንደል ሃሳቦችን መረዳት ስለሚያስቸግር መምህሩ ሙሉውን ጽሑፍ አንብቦ መረዳትና መግለጽ እንዲችል ነው።/ሁለት-መላሾች / 16.7
- ✓ የመምህር መምሪያ ያለውና በክፍለ ጊዜ የተከፈለ ቢሆን /አንድ መላሽ /8.3/

6.ተማሪዎች በአማራጭ ቋንቋ ትምህርት እንዲማረኩና በደስታ እንዲማሩ ምን መደረግ አለበት ለዚህ ቃለ መጠየቅ ስድስት ሃሳቦች ቀርበዋል።

- ✓ ተማሪዎች መማር የሚፈልጉትን ይዘቶች በፍላጎታቸው መሰረት መምረጥና አቅልሎ ማቅረብ /ዘጠኝ መላሾች/ 75/
- ✓ መምህራን ዝግጅታቸውን ማሳመርና የአቀራረብ ስልታቸው አሰልጅ እንዳ ይሆን መቀያየር /ሰባት-መላሾች/ 58.3%/
- ✓ ልበወለድ ጽሁፎችን ለተለያዩ የአማራጭ ትምህርት ዘርፎች የማስተማሪያ ጽሑፎች አድርጎመጠቀም/ አምስት መላሾች /41.7%/
- ✓ በክፍሉ መጽሐፍ ላይ ብቻ አለመወሰንና ወቅታዊ ነገሮችን ከጋዜጦችና ከመጽሔቶች ፈላልጎ ማቅረብ / አምስት መላሾች /41.7%/
- ✓ የተማሪዎችን ሞራል የሚነኩ ቃላትን አለመናገር እና አፀያፊ ተግባራትን አለመፈፀም/ ሶስት መላሾች/25 %/
- ✓ ስለ አማርኛ ቋንቋ የተዛባ አመለካከት ያላቸው ተማሪዎች መለወጥ/ ሁለት መላሾች /16.7%/

4.12 ከመምህራንና ከተማሪዎች የተገኙ መረጃዎች ንፅፅር

1. በ1፣2 ላይ ለተማሪዎች የቀረበውጥያቄ« ግድ ሆነብኝ እንጂ አማርኛ መማር አልፈልግም» የሚል ሲሆን 82.2% ተማሪዎች ተቃውመውታል። ስለዚህ « ተማሪዎች አማርኛን መማር ይፈልጋሉ» ብለን ነበር።ከመምህራን የተነኘው መረጃም« ተማሪዎች ጥሩ መምህር ካገኙ የአማርኛ ትምህርት በደንብ ይቀበላሉ» የሚል ስለሆነ መረጃዎቹ ተመሳሳይ ናቸው።
2. በ1፣4 ላይ ለተማሪዎች የቀረበው ጥያቄ« የአማርኛ ትምህርት ስለሚቀለኝ እንቀዋለው » የሚል ሲሆን የተገኘው መልስ 80.5% ተቃውሞ ነው። ስለዚህ « አብዛኛዎቹ ተማሪዎች አማርኛን አይንቁም» ብለን ነበር። ከመምራን የተገኘው መረጃዎች « ጥቂቶች ብቻ

እናውቃለን» በሚል ስሜት የሚንቁ ይምሰሉ እንጂ «አብዛኛዎቹ በጥሩ ሁኔታ ይቀበላሉ» ስለሚል መረጃዎቹ ተመሳሳይ ናቸው።

3. በ«1.6» ላይ ለተማሪዎች የቀረበው ጥያቄ “አማርኛ ቋንቋ ያስጠላኛል” የሚል ሲሆን 91% ተቃውሞ ገጥሞታል። በዚህ መሰረት አብዛኛዎቹ ተማሪዎች አማርኛን እንደማይጠሉ አረጋግጠዋል። የኸው ጥያቄ በ“2.10” ላይ “ንደኞቹ አማርኛ ቋንቋን ይጠላሉ” በሚል መልክ የቀረበ ሲሆን 77.3% ተቃውሞ ገጥመውታል። ከዚህም አብዛኛዎቹ ተማሪዎች አማርኛን እንደማይችሉ አረጋግጧልሁ። ከመምህራን የተገኘ መረጃም ከጥቂት በስተቀር አብዛኛዎቹ ተማሪዎች በአማራኛ ላይ ጥሩ አመለካከት አላቸው ስለሚል መረጃዎቹ ተደጋጋፊ ናቸው።

4.13 የምልከታ ሪፖርት

አጥኘው የሁለቱንም ትምህርት ቤቶች ግቢና ቤተ መጽሐፍት ተዛዙሮ የነበኝ ሲሆን የአማራኛ ክፍለ ጊዜ ትምህርታዊ ሄደቶችን የመማሪያ ክፍሎች ውስጥ በመገኘት ተመልክቷል።

4.13.1 የትምህርት ቤቶች ግቢና የቤተ መጽሐፍት ሁኔታ

የጥናቱ ናሙና ትምህርት ቤቶች አብዛኛዎቹ ግቢያቸው በጣም ሰፊ ነው። በተለይ የሸኮ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ሰፊ ከመሆኑ የተነሳ በጀርባ በኩል አጥር የሌለው ሲሆን የግዝ መሬት ሙሉ ለሙሉ የታጠረ ነው። ናሙና ትምህርት ቤቶች ሁሉ የሚያገዙ አዳዲስ መጽሀፍት እየተከታተሉ አይገዙም። እደዚህም ሆኖ ቤተ መጽሀፍቱ የሚናቁ አይደሉም።

4.13.2 መማሪያ ክፍሎችና የትምህርት ሂደት

የመማሪያ ክፍሎቹን ስንመለከት አብዛኛዎቹ ከሚገባው በላይ በተማሪ ተጨናነቀው ይታያሉ። ለምሳሌ አጥኘው ከጎበኛቸው ክፍሎች በአንድ ክፍል ያገኛቸው ተማሪዎች አነስተኛ ቁጥር ሀምሳ አምስት ሲሆን ከፍተኛው ስልሳ አራት ነው። በርካታዎቹ ክፍሎች ሃምሳ ሁለት እስከ ስልሳ አምስት አጭቀው ይዘዋል። ከተማሪዎቹ ብዛት የተነሳ መቀመጫ በማነሱ ሶስት ሆነው ሁለት ወንበሮችን በመገጣጠም የተቀመጡብትም ክፍሎች አሉ። በተጎበኘት ሁሉም ክፍሎች ጥሩ የትምህርት ሂደት ይከናወን ነበር። ተማሪዎቹ በፀጥታ ይማራሉ፣ በቂ ተሳትፎ ያደርጋሉ። በርግጥ ከተለመደው የክፍሉ መጽሀፍ በስተቀር እንደም መምህር ልዩ መርጃ መሳሪያ ሲጠቀም አልታየም።

4.14 የምልከታ ውጤትና የተማሪዎች ምላሽ ንፅፅር

የአጥኚው የምልከታ ውጤት ሊታይ ከሚችለው የተማሪዎች ምላሽ ጋር ሲነፃጸር ሙሉ በሙሉ ተመሳሳይ ነው። ለምሳሌ የመቀመጫ ማነስና መጨናነቅ፣ የተማሪዎች በጸጥታ መማር፣ የመምራን ልዩ መረጃ አለመጠቀም የትምህርት ቤቶች ወቅታዊ መጽሔቶችና ጋዜጦችን አለመግዛት እነዚህን ሁሉ በተመለከተ ከተማሪዎች የተገኙት መረጃዎችና አጥኚው በምልከታ ያገኛቸው መረጃዎች አንድ አይነት ናቸው።

ምዕራፍ አምስት

5. ማጠቃለያ፣ ግኝትና አስተያየት

5.1 ማጠቃለያ

በመግቢያው ክፍል እንደተገለጸው የዚህ ጥናት ዋናው አላማ (በሽኮና ግዝመራት ሁለኛ ደረጃ ት/ቤት ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ላይ ያላቸው አመለካከት የወ.ጤት ተዛምዶን ለማወቅ ሲሆን በዚህ አብይ አላማ ስር አምስት ዝርዝር አላማዎች የሚገኝ ሲሆን ለነዚህ ዝርዝር አላማዎች በጥናቱ የተገኙ ግኝቶችን ጠቅለል ባለ መንገድ ይታያሉ።

✓ በቋንቋ ትምህርት አመለካከት የተደረጉ ጥናቶች ተከልሷል። በዚህ መሰረት ተማሪው በቋንቋና በቋንቋ ትምህርት ላይ ሊኖረው የሚገባውን አመለካከት የወ.ጤት ተዛምዶን የሚወስኑ በርካታ ነገሮች መኖራቸውና በዋነኛነት ወላጆች፣ እኩዮች እንዲሁም መምህራን፣ የመማሪያ መጽሀፍት፣ የትምህርት ቦታዎች፣ ድጋፍ ሰጪ ነገሮችና የማስተማር ዘዴዎች እንደሚጠቀሱ ተብራርተዋል።

✓ የተማሪዎች ግላዊ አመለካከት፣ የመምህራን ጸባይ፣ የእኩዮች ተጽኖ፣ የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ሁኔታ፣ የትምህርት ቤቶች፣ የመማሪያ ክፍሎች(ዲጋፍ ሰጪ ሁኔታዎችና የማስተማር ዘዴዎች ተላውጦችንና 64 ጥያቄዎችን የያዘ መጠይቅ ለ230 ተማሪዎች ተበትኖ የተሰበሰበው መረጃ ውጤትና ማብራሪያው በምዕራፍ አራት ቀርቦዋል፣ በስታቲስቲካል ስሌትና ንጽጽርም ታይተዋል።

✓ በቃለ መጠይቅ አማካኝነት ተጨማሪ መረጃዎች ከመምህራን ተሰብስበዋል። መረጃዎቹ እንደአስፈላጊነታቸውከ ተማሪዎች ምላሽ ጋር እየተነጻጸሩ ቀርቦዋል።

✓ ከተማሪዎች የተገኙ አንዳንድ መረጃዎችን በአይን አይቶ ለማረጋገጥ በት/ቤቶች ጊቢና በመማሪያ ክፍሎች ውስጥ ትምህርት እየተከናወነ ምልክታ ተደርገዋል። በምልክታ የተገኙ መረጃዎችን ከተማሪዎች ምላሽ ጋር እየተነጻጸሩ ተብራርተዋል። ከነዚህ ሁሉ ተግባራት በኋላ የተጠቀሱት ጥያቄዎች ያገኙት መልሶች የሚከተሉት ናቸው።

1. በሽኮና ግዝ መራት ሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች ዘንድ አማርኛ ቋንቋና የቋንቋው ትምህርት ተቀባይነቱ በጣም ጥሩ ነው። ጥቂት የሚጠሉና የሚንቁ ተማሪዎች መኖራቸው ቢረጋገጥም አብዛኛዎቹ አማራጭ ቋንቋና የቋንቋውን ትምህርት ይወዳሉ። 2007

2. ወላጆች፣ የተማሪው እኩዮች በአማራጭ ቋንቋ ላይ አዎንታዊ አመለካከት ያላቸው ሲሆን ተማሪዎችም ቋንቋውን እንዲማሩ ይደገፋሉ። በተዛማጅ ጽሁፍ ከላሳ እንደተመለከት ነው

ወላጆች እኩዮች ቋንቋውን የሚጠሉና የተማሪዎችን መማር የማይደግፉ ቢሆን ኖሮ ተማሪዎቹም ባልወደዱት ነበር።አሁን ግን ተመሳሳይ ሀሳብ በመገኘቱ ጽሑፉ መረጃዎችና አጥኚው የሰበሰባቸው መረጃዎች ተጣጥመዋል ማለት ነው።

3.የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በችሎታቸው፣ በትምህርት አቀራረባቸውና በጠባያቸው በጥሩ ሁኔታ ተቀባይነት ያላቸው ናቸው። በተዛማጅ ፅሁፍ ከለላ የቋንቋ መምህር ተጽህኖ ከፍተኛ እንደሆነና ተማሪዎች መምህሩን ከጠሉ የቋንቋውንም ትምህርት እንደሚጠሉ ተረድተናል። በዚህ ጥናት ግን መምህሩንም ሆነ የቋንቋውን ትምህርት አልጠሉም።

4. የዘጠነኛ ክፍል የአማርኛ መማሪያ መጽሀፍ ተቀባይነቱ መካከለኛ ነው።መጽሀፉ ብዙ ድክመቶች እንዳሉበት ከመምህራን የተጠቀመ ሲሆን ካለፈው መጽሀፍ የተሻለ መሆኑ አልተዘነጋም። ከተማሪዎች የተገኘው መረጃ እንደሚያሳየው የተወሰኑ ጠንካራና ደካማ ጎኖች አሉበት።

5.ት/ቤቶችና መማሪያ ክፍሎች፣ እንዲሁም ድጋፍ ሰጪ ነገሮችና የማስተማሪያ ሰዎች፣ ተማሪውን ወደ ቋንቋ ትምህርት ለመሳብ እንዲችሉ መሟላት ከሚገባቸው ነገሮች ከሀገሪቱ አቅም ማነስ የተነሳ ያልተሟሉ ቢኖሩም መሰረታዊ የሆኑ ነገሮች ደግሞ አልታጡም። በተማሪ ብዛት ይጨናነቅ እንጂ ክፍሎች፣ ወንበሮች፣ ሰሌዳዎች ቤተ-መጽሀፍት ወዘተ አሉን።ይህ በተማሪዎች ምላሽና በአጥኚው ምልክታ የተረጋገጠ ሲሆን ችግሩ ጎልቶ ተማሪዎች ትምህርቱን እንዲጠሉት አላደረገም። እነዚህ አምስት ተናጠላዊ ጥያቄዎችና መልሶቻቸው አብይ የጥናቱን አላማ ከግብ ያደርሳሉ።በዚህ መሰረት ውጤቱ ሲጠቃለል አብዛኛዎቹ የሸኮና የግዝ መሬት ት/ቤት ተማሪዎች በአማርኛ እና በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ላይ አዎንታዊ አመለካከት እና ጥሩ ውጤት አላቸው።

5.2 ግኝት

ቀጥሉን ከተማሪዎችና ከመምህራን ምላሾችና ከአጥኚው ምልክታ የተጠናከሩትን ግኝቶች ጠቅለል አድርገን እናቀርባለን።

1. አብዛኞቹ የሽኮና ግዝ መሬት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተማሪዎች አማርኛ ቋንቋን አይናቁም፤ አይጠሉም ይልቅስ ይወዳሉ መማር ይፈልጋሉ። ጥሩ ውጤትም ለማግኘት ይሰራሉ።

2. አብዛኞቹ የሽኮና ግዝ መሬት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተማሪዎች አማርኛ ቋንቋን በስፋት ይጠቀማሉ ሲያነቡና ሲያዳምጡም ከሌሎች ቋንቋዎች ይልቅ በአማርኛ ሲሆን ይገባቸዋል።

3. አብዛኞቹ የሽኮና ግዝ መሬት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተማሪዎች አማርኛ የሁለተኛ ደረጃ የትምህርት ቋንቋ እንዲሆን አይፈልጉም።

4. የሽኮና ግዝ መሬት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተማሪዎች ልቦለድን ማዳመጥ፣ቅኔንና ምሳሌያዊ አነጋገሮችን መማር እንዲሁም ውይይት፣ ክርክርና ጭውውት ይበልጥ ያስደስታቸዋል።

5. አብዛኞቹ የሽኮና የግዝ መሬት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተማሪዎች ወላጆቻቸው አማርኛን ይወዳሉ ልጆቻቸውም በአማርኛ ትምህርት ላይ ያላቸውን ዝንባሌ ይደግፋሉ። በተጨማሪም ልጆቻቸው አማርኛን በቤት ውስጥ ቢናገሩበት፣ በክፍተኛ ትምህርት ቢገፋበት እና ጥሩ ውጤት ቢያስመዘግቡ አይጠሉም።

6. ብዙዎቹ በሽኮና ግዝ መሬት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የአማርኛ መምህራን ጥሩ ጠባይና በቂ እውቀት ያላቸው ሲሆን ቋንቋውን በደንብ ያስተምራሉ። ተማሪዎቻቸውም አማርኛን እንዲወዱና በፍላጎታቸው መሰረት እንዲማሩ ይመከራሉ ጥሩ ውጤት እንድያመጡ ያበረታታሉ።

7. የዘጠነኛ ክፍል የመማሪያ መፅሀፍት ለትምህርት እንዲመች ሆኖ ያልተከፋፈለና ስእላዊ መግለጫ የሌሉት ቢሆንም ብዙዎቹ ተማሪዎች ምንባቦቹንም ሆነ ማንበቡን እንዲሁም መጽሐፉን አይጠሉም። መጽሐፉ ለሁሉም ተማሪዎች የተዳረሰ ቢሆንም አባሪዎችንና የቋንቋ ዘርፎችን ሁሉ አመጣጥኖ ስላልያዘና ያለአስተማሪ ተማሪን መምራት ስለማይችል ብታት ይጎድለዋል።

8. የሽኮና ግዝ መሬት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የአማራኛ ትምህርት በልዩ መረጃ መሳሪያና በተለያዩ ዘዴዎች ባለመቅቡ አይቀርብም ውጤታቸው ዝቅተኛ ነው።

9. የሽኮና ግዝ መሬት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የአማርኛን ትምህርት የሚያግዝ ክበባትን ትን አላቋቋሙም፤ ወቅታዊ ጋዜጦችና መጽሔቶችን በመከታተል ገዝተው አያውቁም።

10. የሽኮና ግዝ መሬት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተማሪዎች አማርኛ መማር የሚፈልጉት፤

- ❖ ቅኔያዊ፣ ምሳሌያዊ፣ ዘይቤያዊና ፈሊጣዊ አነጋገሮች እንዲተኮርባቸውና የሰዋሰው ትምህርት እንዳይከብድ ሆኖ በልዩ ዘዴ ሲቀርብ፤
- ❖ ትምህርቱ በልቦለድ ጽሁፎች፣ በጋዜጦችና በመጽሔቶች ተደግፎ ሲቀርብ፤
- ❖ ትምህርቱ በቀልድና በድራማ እንዲሁም በልዩ መረጃ መሳሪያ ተደግፎ ሲቀርብ ነው።

5.3 አስተያየት

አንድ ትምህርት እንዲወደድ ከሚያደርጉት ነገሮች ዋነኞቹ የተማሪዎችን ደረጃና ፍላጎት መጠበቅ ናቸው። በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ውስጥ ከሚቀርቡት ርእሶች ተማሪዎች እንዲተኮርበት የፈለጉት፣ ልቦለድ ጽሁፎችን ነው። ስለዚህ የስርአተ ትምህርት አጥኚው በጥናቱ ግኝት መሰረት የሚከተሉትን አስተያየቶች ያቀርባል። ባለሙያዎች በዝግጅት ወቅት ልዩ ትኩረት ቢሰጣቸውና ልቦለድ ፅሁፎች ለተለያዩ የቋንቋ ትምህርት ዘርፎች ማስተማሪያ ሆነው ቢቀርቡ ጥሩ ነው። ምክንያቱም የልቦለድ ታሪክ ስለሚሰጣቸው ተማሪዎች ለማንበብ፣ ለማዳመጥና ለመናገር ደስ ይላቸዋል። በዚህም የማንበብ የማዳመጥና የመናገር ከህሎታቸውን ያዳብራሉ። ልቦለድ ጽሁፍን በተወሰነ ገጽ አሳጥሮ በመጻፍ ወይም አሱን የመሰለ ሌላ ልቦለድ ጽሁፍ እንዲጽፉ በማድረግ የፅሁፍ ከህሎታቸውን እንዲዳብር ማድረግ ይቻላል። በተጨማሪም ሰዋሰዊ ትምህርቶችን ማለትም ልወልወ ቃላትንና ጥያቄዎችን ሀረጎችንና አረፍተ ነገሮችን፣ ስሞችን፣ ግሶችን፣ ቅጽሎችን ወዘተ በልቦለድ ጽሁፎች ማስተማር ይቻላል። ቅኔያዊ፣ ምሳሌያዊ፣ ዘይቤያዊና ፈሊጣዊ አነጋገሮችን በልቦለድ ጽሁፍ ውስጥ ሊቀርቡ ይችላሉ። ስለዚህ ልቦለድን ተማሪዎች እስከ ወደዱት ድረስ ለሁሉም የአማርኛ ቋንቋ ዘርፎች የማስተማሪያ መሳሪያ አድርጎ መጠቀም የበለጠ ውጤት ያስገኛል። ጥቂት አማርኛን የሚጠሉ ተማሪዎችም « ልቦለድ ያልሆነ ጽሁፍ ስለሚበዛ ነው የጠላ ነው» ስላሉ፣ ከላይ እንደተገለጸው ልቦለድ ጽሁፍ ከተተኮረበት እነዚህ የሚጠሉትም ይወዱታል ማለት ነው። አብዛኛዎቹ ሽኮና ግዝ መሬት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት መምህራን ጥሩ ጠባይ፣ በቂ እውቀትና፣ ጥሩ አቀራረብ ያላቸው ቢሆንም ጥቂቶቹ የተማሪዎችን ፍላጎት ጠብቀው የሚያቀርቡ አቀራረባቸውም የማይስብና የማይማር ባሪያ ደግሞ መፅሀፉ ላይ የግል ጥረታቸውን የሚያከሉና ለተማሪዎች

በቂ የጥያቄ አድል የማይሰጡ ናቸው። በጣም ጥቂቶቹ ደግሞ ተሳዳሪዎች ናቸው። የሰጡትን የክፍልና የቤት ስራ የማያርሙ፣ ሳይዘጋጁ ክፍል የሚገቡ፣ ተማሪዎችን የሚያንቋሽሹና ቁጡና ተሳዳሪዎች እነዚህ የተጠቀሱ የመምህራን ድክመቶች ለቋንቋ ትምህርት መጠላት አስተዋጽኦ ሊያደርጉ ስለሚችሉ በስራ ላይ ያሉት በ ማሻሻያ ስልጠና፣ ገና ማሰልጠኛ ውስጥ ያሉት ደግሞ በሚሰጣቸው የሙያ ትምህርቶች አማካኝነት ከአንድ የቋንቋ መምህራን የሚጠበቁ ጥያቄ ግዴታዎችና ስለ ተማሪዎች አያያዝ ሥነ-ልቦናዊ ዕውቀቶች በቂ ስልጠናዊ ዕውቀቶች በቂ ስልጠና ማግኘት ይኖርባቸዋል።

ስለዚህ ትምህርት ሚኒስቴር፣ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የሚያሰለጥኑ ኮሌጆች ሁሉ በስልጠና ላይ ልዩ ትኩረት ቢሚያደርጉ መልካም ነው። ይህ ከሆነ በቋንቋውና ከትምህርት ላይ የሚታየው እዎንታዊ አመለካከት እየጎለበተ ይሄዳል። የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት አሰልጣኝ እንዳይሆን በተገቢው መረጃ መሳሪያዎችና በልዩ ልዩ የማስተማር ዘዴዎች መቅረብ አለበት። ስለዚህ ት/ቤቶች ለመረጃ መሰሪያዎች ዝግጅት የሚሆኑ ማቴሪያሎችን ማቅረብ ሲኖርባቸው ምህራን ደግሞ በአግባቡ ሰርተው ሰራ ላይ ማዋል ይኖርባቸዋል። ይህ ከሆነ መፅሀፍቱ ይወደዳሉ፤ መፅሀፍቱ ከተወደዱ ደግሞ የቋንቋውም ትምህርት ይወደዳል። አዘጋጆችን በተመለከተ በስራው ርቀው ያሉ ጥቂት የቢሮ ባለሙያዎች ብቻ ከሚያዘጋጁት ልምድና ብቃት ያላቸው መስራት በልዩ መስፈርት ተመርጠው፤ በቂ ጊዜና ባጀት ተመድቦለት ከቢሮ ባለሙያዎችም ጋር እየተወያዩ ቢያዘጋጁ መልካም ነው። አብዛኛዎቹ ክፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤቶች መማሪያ ክፍሎች ከሚገባው በላይ በተማሪዎች የተጨናነቁና መቀመጫውም የታጣበት ሁኔታ አለ። ይህ ደግሞ ለቋንቋ ትምህርት ምቹ አይደለም። ተማሪዎችን ለመቆጣጠር፣ የሁሉንም ደብተሮችና ስራዎች በሚገባ ለማየትና ለማሳተፍ ችግር ነው። ስለዚህ መንግስትና ሕዝቡ ተረዳድተው የመማሪያ ክፍሎችን ቁጥር መጨመርና በየክፍሉ ያሉት የተማሪዎች ብዛት ከአሪባ እንዳይበልጥ ጥረት ማድረግ /ይህ የሀገሪቱ ድህነት አኳያ የተሰጠ አስተያየት እንጂ ፔዳጎጂካዊ በሆነ መልኩ ከታየ የአንድ ክፍል የተማሪ ብዛት ከአሪባ መብለጥ የለበትም። ተማሪዎች ሁልጊዜ ለክፍሉ ከተመደበው መጽሀፍ ብቻ ከሚማሩ መምህራን ከተለያዩ ጋዜጦችና መፅሔቶች ወቅታዊ ጉዳዮችን እየፈለገ በመጨመር ቢያቀርብ ጥሩ ነው። ሁልጊዜ አንድ አይነት ምግብ ብቻ መመገብ እንደሚያሰለጥኑ ሁሉ ተማሪዎች በእጃቸው ከያዙት መጽሀፍ ብቻ መማራቸው ብቻ እንዳይሰለጥኑባቸው ለለውጥ ያህል ማደባለቅና ወቅታዊ ሁኔታዎችን ማሳወቅ ጥሩ ነው።

ይህ ከሆነ ተማሪዎች ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ያላቸው አዎንታዊ አመለካከት እየጨመረና እየጎለበተ ይሄዳል።ት/ቤቶች የአማርኛ ቋንቋን ትምህርት የሚያግዝና የሚያጠናክሩ ክበባትንና ፕሮግራሞችን ማደራጀት ይኖርባቸዋል። ለምሳሌ የስነ ጽሁፍ ክብብ፣ የጋዜጠኝነት ክብብ፣ የድራ ማክበብ፣ የውይይትና የክርክር ፕሮግራሞች፣ ወዘተ.በየት/ቤቶች ተቋቁመው በሚገባ ተግባራዊ ቢሆኑ የአማርኛን ትምህርት ማገዝ ብቻ ሳይሆን ትምህርቱም እንዲወደድ አስተዋጽኦ ያደርጋሉ።

ዋቢ መጻሕፍት

- Abraham Demoz. 2009. European loan words in an Amharic. daily news paper. Langus in Africa. Cambridge.
- Alfred. N, smith. 2009. "The importance of attitude in foreign language learning". English Teaching forum. Vol. 10, No. 1, page 15-20.
- Allwright, L. 2011. "What do we want teaching materials for?" KLT Journal vol. 36, No. 1 page 5-8
- Anderson Anders, Norrl. 2012. Multilingualism and attitude: an xplorative descriptive study among secondary school students in Ethiopia and Tanzania. Uppsala university.
- Arb Desta. 2013. Elements of General Methods of Teaching. Addis Ababa: Addis Ababa university.
- Bender, M.L. et al (eds). 2014. Language in Ethiopia. London: Oxford university press.
- Bowtree, B. 2015. Educational technology in curriculum development. London: Harper and Row publishers.
- Brumfit, C.J. and Robert, J. 1966. Introduction to language and language teaching. New York: Mc Graw Hill Book company.
- Cailods, Fled. 1989. The prespects for educational planning. A workshop organized IIEP on the Occasion of its XXVth Anniversary: paris imperimerie Gauthiervillars.
- Cerroll, B. John. 1965. "The contributions of pychological theory and educaioal reassearch to the teaching of foreign language". Modern language journals vol. 49, No. 5 page 273-281.
- Chastain Kenneth. 1988. Developing second language skills: Theory and practice. Newyork: Harcourt Brace Jovanovich, publishers.
- Coombs, P.H. 1968. The world educational crisis. London: Oxford university press.
- Cooper, R.L. 1976. "Governmet language policy" in bender, M.L. et al (eds) 1976. Laugage in Ethiopia. London: oxford university press. Page 187—190.
- Cunningworth Alan. 1984. Evaluating and selecting EIT teaching materials. Oxford: Heinmann educational Books Lt.

- Dsalegn Chalchisa. 1995. "Assessment of the condition of research in educational testing"
 Proceedings of the national workshop on. Strengthening Educational research. Institute of
 educational research. Addis Ababa Univeristy. Page 239-252.
- Dubin, Frida. 1990. Course design programs and materials for language teaching. Cambridge:
 Cambridge university press.
- Dubin, Frida and Olshtain, Elite, 1980. Course design developing programs and materials for
 language learning. Cambridge; Cambridge university press.
- Dunhill. 1964. Discipline in the Classroom. London: university of London press Ltd.
- Dunopal. 2009. Beghing English with young children. London: Macmilan publishers.
- KLY, M. Christopher. 1986. "An analysis of Discomfort, risktaking, socialbility, and motivation
 in the L2 "Language learning vol. 36, No. 1 page 1-25.
- Perguson Charles A. 2011. A Sociolinguistic survey of language and attitude in Ethiopia.
 Washington D.C. George Town university.
- Genesee Fred, Rogers Pierre, and Holobow Naomi. 2009. "the Social psychology of second
 language learning: another point of View". Language learning vol. 33, No. 2, page 209-
 224.

አባሪዎች

ጂማ ዩኒቨርሲቲ

የድህረ ምረቃ ትምህርት ቤት

የአማራጭ ቋንቋና ስነ ፅሁፍ ትምህርት ክፍል

በቤንች ሽኮ ዞን በሽኮ ወረዳ ያሉ ሁለት በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የሚገኙ ተማሪዎች በአማራጭ ትምህርት ቋንቋ ላይ ያላቸው አመለካከት የውጤት ተዛምዶ ለማጥናት የተዘጋጀ መጠይቅ

የመጠይቅ ዓላማ- ተማሪዎች በአማራጭ ትምህርት ቋንቋ ላይ ያላቸው አመለካከት የውጤት ተዛምዶን በጥናት አረጋግጦ ጠቃሚ አስተያየት ለማቅረብ ነው

ይህ መጠይቅ ተማሪዎች ብቻ የሚሞላ ሲሆን አምስት የተለያዩ ጉዳዮችን ለመመልከት ያለመ ሲሆን እነሱም፤-

- ❖ የተማሪዎች ግላዊ አመለካከት
- ❖ የእኩዮች አመለካከት
- ❖ የአማራጭ ቋንቋ መምህር ጠባይ
- ❖ የአማራጭ ቋንቋ መማሪያ መጽሐፍ ሁኔታ
- ❖ የትምህርት ቤቶች፣ የመማሪያ ክፍሎች፣

ዲጋፍ ሰጪ ሁኔታዎችና የማስተማር ዘዴዎችናቸው።

መጠይቁ ሲሞላ ስም አይጻፍም። በተጨማሪም እያንዳንዳችሁ ከግላዊ አመለካከታችሁ አኳያ የምትሰጡት መልስ በሚስጥር የሚጠበቅ ስለሆነ ምንም ሳትፈሩ ትክክል መስሎ የታያችሁትን እንድትመልሱ በትህትና እጠይቃለሁ።

ስለ ትብብራችሁ በቅድሚያ አመሰግናለሁ።

አጥኚው

ነሐሴ 2016

መመሪያ

እያንዳንዱን ጥያቄ በጥሞና ካነበባችሁ በኋላ በጽሁፍ መልስ ለሚፈልጉ ጥያቄዎች በጽሁፍ እንድታሰፍሩና ከጽሁፍ ውጭ ያሉትን ሌሎች ጥያቄዎች የራይት ምልክት ብቻ በማድረግ እንድትሞሉ በአክብሮት እጠይቃለሁ።

ሀ. ስለራሳችሁ

ት/ቤት _____ ክፍል _____

ፆታ _____ ዕድሜ _____ ሐይማኖት _____

የትውልድ ቦታ _____ አሁን ምትኖርበት/ሪቦት ወረዳ-----

አፍ መፍቻ ቋንቋ _____ አሁን የምትናገረው/ሪው ቋንቋ ወይም

ቋንቋዎች _____

አባሪ “ሀ”

ተ. ቁ	ጥያቄዎች	በጣኢስማማለሁ	አስማማለሁ	መወሰን ያሉኝ ግረኛ	አልስማማም	ፍጹም አልስማማም
1	በአማራጭ ቋንቋ ትምህርት ገፍቼ ጋዜጠኛና ደራሲ መሆን ፈልጋለሁ					
2	ግድ ሆኖብኝ እንጂ የአማራጭ ቋንቋን መማር አልፈልግም					
3	አብዛኛዎቹ የምማራቸው የአማራጭ ቋንቋ ትምህርት ክፍላጎቴ ጋር ይጣጣማሉ					
4	የአማራጭ ቋንቋ ያስጠላኛል					
5	የአማራጭ ቋንቋተና ጋራ ብሔረሰቦችን አከብራለሁ					
6	ብዙ ጊዜ የአማራጭ ትምህርት ውጤት ዝቅተኛነው					
7	ሳነብና ሳዳምጥ ክሌሎች ቋንቋዎች ይልቅ በደንብ የሚገባኝ በአማራጭ ቋንቋ ሲሆን ነው					
8	ጓደኞቼ አማርኛ ቋንቋን ይጠላሉ					
9	ጓደኞቼ ክሌሎች ቋንቋዎች ይበልጥ አማርኛን በስፋት ይጠቀማሉ					

10	ጓደኞቹ የአማርኛ ትምህርት ቀላል ነው እያሉ ይንቃሉ					
	የአማርኛ ቋንቋ መምህር ጠባይ፣ ችሎታና አመለካከት					
11	መምህሩ ተማሪዎች የአማርኛ ቋንቋን ትምህርት እንዲወዱ ጥረት ያደርጋል					
12	መምህሩ በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት በቂ እውቀት የለውም					
13	መምህሩ ተማሪዎችን የሚያንቋሽሽ ቁጡና ተሳዳቢ ነው					
14	መምህሩ የግል ጥረቱን እያከለ የቋንቋ ችሎታዎችን /ማዳመጥ፣ መናገር፣ ማንበብና መጻፍ/ በሚገባ ያለማምዳል					
15	መምህሩ ብዙ ጊዜ ሳይዘጋጁ ክፍል ይገባል					
16	መምህሩ ተማሪዎች ከፍላጎታቸው መሰረት ተደስተው እንዲማሩ ያማክራቸዋል					
17	መምህሩ ማርክ /ካጥብ/ አሰጣጡ አድሏዊ ነው					
18	መምህሩ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት					

	እንዲገፉ ያበረታታቸዋል።					
19	መምህሩ አማርኛን እንደማይወዱና ለደሞዝ ሲል ብቻ እንደሚያስተምር ይናገራል					
20	መምህሩ ሚስጠውን የክፍልና የቤት ስራዎች ያርማል					
21	መምህሩ ተማሪዎች ያልገባቸውን እንዲጠይቁ በቂ ዕድል አይሰጥም					
22	መምህሩ ተማሪዎቹን ተሳትፎ የሚቀሰቅስ ማራኪ አቀራረብ አለው					
	የአማርኛ መማሪያ መጽሐፍት ሁኔታ					
23	በትምህርት ቤታችን በቂ የአማርኛ መማሪያ መጽሐፍት አሉ					
24	የአስረኛ ክፍል የአማርኛ መማሪያ መጽሀፍ የተማሪዎችን ፍላጎት አያንጸባርቅም					
25	በአማርኛ መማሪያ መጽሀፍ ውስጥ የቀረቡት ምንባቦች ማራኪ ናቸው					
26	በአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ውስጥ ያሉት ምንባቦች በግልጽ ቋንቋ የቀረቡ ናቸው					

27	የአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ በስዕላዊ መግለጫዎች ስላልታጀበ አይስበኝም					
28	በአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ሀፍውስ ጥያቄዎች መልመጃዎች ጥሩናቸው					
29	መጽሐፉ የቃላትን ዝርዝር ከነትርጉማቸው የሚያላ አባሪ ስለሌለው ብቃት የለውም					
30	መጽሐፉ አስተማሪ ባይኖርም ተማሪውን መምራት ይችላል					
31	መጽሐፉ የቋንቋ ዘርፎችን ሁሉ አካቶ ያቀርባል					
32	በመማሪያ ክፍላችን በቂ መቀመጫ ስላለ ተዝናንተን እንቀመጣለን					
33	የአማርኛ ትምህርት ክፍለ ጊዜ በአገራ ሰዓት ላይ ስለሆነ የመማሪያ ክፍሉ ሙቀት ያስጨንቀናል					
34	በአማርኛ ትምህርት ክፍለ ጊዜ የመማሪያ ክፍላችን ስነ ስርዓት በሚገባ ይጠቃል					
35	የክፍላችን ጥቁር ሰሌዳ የተበላሸ ስለሆነ ጽሁፍ አይቀበልም					
36	የአማርኛ መማሪያ ክፍላችን ብርድ በማያስገባ ተስማሚ ቦታ ላይ ይገኛል					

37	የአማርኛ ትምህርት በልዩ መርጃ መማሪያ ቀርቦልን አያውቅም					
38	የአማርኛን ትምህርት በተለያዩ ዘዴዎች ስለምንማር ይስበናል					
39	የአማርኛ ትምህርት የአቀራረብ ዘዴው ትምህርቱን እንዲጠላ አድርጎናል					
40	ትምህርት ቤታችን ወቅታዊ ጋዜጦችንና መጽሔቶችን ስለሚያቀርብልን ለአማርኛ ትምህርት እበረታታለን					
41	በትምህርት ቤታችን ቤተ መጽሐፍት የአማርኛ ቋንቋ መዝገብ ቃላት ባለመኖራቸው ተቸግረናል					

አባሪ “ለ”

ለመምህራን የሚቀርቡ ቃለ መጠይቃዊ ጥያቄዎች

1. ተማሪዎች ለአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ምን ዓይነት አመለካከት አላቸው?
2. ተማሪዎች የአማርኛ ትምህርት እንዴት ይቀበላሉ?
3. በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ላይ ትልቁ ችግር ምንድን ነው?
4. አሁን በስራ ላይ ስላለው የአስረኛ ክፍል የአማርኛ መማሪያ መጽሐፍ ምን አስተያየት አሉዎት?
5. ወደፊት የሚዘጋጁት የአማርኛ መማሪያ መጻሕፍት በማንና እንዴት ቢዘጋጁ ይሻላል?
6. ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት እንዲሟረኩና በደስታ እንዲማሩና ጥሩውጤት እንዲያመጡ ምን መደረግ አለበት?